

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI

WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

ZA ROK 2013

KRZYWE 2014

Analizę działalności Wigierskiego Parku Narodowego za rok 2012, na podstawie materiałów uzyskanych od kierowników komórek organizacyjnych i stanowisk WPN-u, opracowała Aleksandra Mackiewicz – specjalista ds. ochrony przyrody
zatwierdził Jacek Łoziński – dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego

Egzemplarz nr

SPIS TREŚCI

1	WSTEP	6
1.1	POWIERZCHNIA PARKU	6
1.1.1	Stan prawny gruntów	7
1.1.2	Księgi wieczyste	7
1.2	WYKUPY GRUNTÓW I BUDYNKÓW	8
1.3	PRZEJMOWANIE NIERUCHOMOŚCI SKARBU PAŃSTWA	9
1.4	NATURA 2000	9
1.5	PLAN OCHRONY I PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH	10
1.6	ŁĄCZNOŚĆ	12
2	ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	13
3	ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	18
3.1	OCHRONA EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH	18
3.1.1	Ochrona lasu	18
3.1.2	Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej	19
3.1.3	Hodowla lasu	21
3.1.3.1	Realizacja zadań ochronnych	21
3.1.3.2	Ocena udatności upraw	23
3.1.4	Pozyskanie i sprzedaż drewna	23
3.1.4.1	Użytki przygodne	23
3.1.4.2	Cięcia pielęgnacyjne	25
3.1.4.3	Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu	25
3.1.4.4	Struktura sortymentowa pozyskania	26
3.1.4.5	Sprzedaż drewna	26
3.1.5	Ochrona przeciwpożarowa	27
3.1.5.1	Analiza zagrożenia pożarowego w lasach	27
3.1.5.2	Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej:	28
3.1.5.3	Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat	29
3.1.5.4	Służba Ochrony Przeciwpożarowej Parku	29
3.1.5.5	Wyposażenie przeciwpożarowe w dyspozycji Służby Parku	30
3.1.5.6	Szkolenia, warsztaty i akcje propagandowe	30
3.1.5.7	Kontrole i zalecenia	30
3.1.5.8	Inne	30
3.2	OCHRONA ŁĄDOWYCH EKOSYSTEMÓW NIELEŚNYCH	31
3.2.1	Zabiegi w ekosystemach	31
3.3	OCHRONA EKOSYSTEMÓW WODNYCH	32
3.3.1	Zarybienia	32
3.3.2	Odłowy	33
3.3.3	Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia	34
3.3.4	Pozostała działalność	34
3.4	OCHRONA GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT	34
3.4.1	Czynna ochrona roślin	34
3.4.2	Fotopułapki	36
3.4.3	Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginięciem	36
3.4.4	Monitoring liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim	36
3.4.5	Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2013 r.	37
3.4.6	Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami	38
3.5	DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA	42
3.5.1	Zajęcia edukacyjne:	42
3.5.2	Imprezy, akcje:	44
3.5.2.1	Zimowa Akademia Przyrody.	44

3.5.2.2	Letnia Akademia Przyrody	45
3.5.2.3	Zielone Kino	45
3.5.2.4	Akcja Sprzątania Świata	45
3.5.3	Konkursy	45
3.5.4	Warsztaty, spotkania, szkolenia	46
3.5.5	Imprezy zewnętrzne, wystawy	46
3.5.6	Wydawnictwa i materiały promocyjne:	47
3.5.7	Dotacje na działalność edukacyjną – przygotowanie wniosków, realizacja	47
3.6	MUZEUM WIGIER	47
3.6.1	Programy edukacyjne	47
3.6.2	Imprezy i akcje organizowane w Muzeum Wigier.	48
3.6.3	Wystawy	48
3.6.4	Udostępnienie muzeum	48
3.6.5	Promocja	49
3.7	UDOSTĘPNIANIE PARKU	50
3.7.1	Analiza liczbowa ruchu turystycznego na terenie WPN	50
3.7.1.1	Promocja walorów WPN	56
3.7.2	Ważniejsze wydarzenia turystyczne	58
3.7.3	Obsługa ruchu turystycznego	60
3.7.4	Infrastruktura turystyczna i edukacyjna	61
3.8	DZIAŁANIA PRACOWNI NAUKOWO-EDUKACYJNEJ	62
3.8.1	Działalność naukowa	62
3.8.2	Monitoring środowiska i przyrody	66
3.9	OCHRONA KRAJOBRAZU	72
3.9.1	Zagospodarowanie przestrzenne	72
3.9.2	Zadrzewienia	75
3.10	OCHRONA PRZED SZKODNICTWEM	75
4	<u>FINANSE</u>	78
4.1	PLAN PRZYCHODÓW I KOSZTÓW	78
5	<u>ZAMÓWIENIA PUBLICZNE</u>	86
6	<u>INWESTYCJE I REMONTY</u>	87
7	<u>INFORMATYKA</u>	88
8	<u>SYSTEM INFORMACJI PRZESTRZENNEJ</u>	90
9	<u>ANALIZA STANU BHP</u>	91
10	<u>RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO</u>	93
11	<u>ZATRUDNIENIE, WYNAGRODZENIE I SZKOLENIA</u>	95
12	<u>DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNA</u>	96
13	<u>ZAGADNIENIA OBRONNE I OCHRONA INFORMACJI NIEJAWNYCH</u>	97
14	<u>WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW W TEKŚCIE</u>	98

1 WSTĘP

1.1 Powierzchnia parku

Dorota Zaborowska

W 2013 roku powierzchnia całkowita parku wynosiła tak jak w roku poprzednim 15 079,6 ha (według stanu na 31.12.2013 r.). Zmiany nastąpiły jedynie w powierzchni gruntów będących własnością WPN i oddanych w użytkowanie wieczyste oraz gruntów obcej własności, co nie miało wpływu na powierzchnię ogólną. Powierzchnia gruntów WPN (w użytkowaniu wieczystym i stanowiących własność) wzrosła o 43,0355 ha w porównaniu do roku poprzedniego i wynosi 12 512,4 ha. Powyższe zmiany spowodowane były:

- wykupem gruntów prywatnych o pow. 53,5822 ha gruntów na własność Wigierskiego Parku Narodowego,
- wygaszeniem trwałego zarządu gruntów stanowiących udziały o pow. 9,7205 ha we współwłasnościach (działki położone w Wysokim Moście i Nowej Wsi) i brakiem możliwości prawnych ustanowienia użytkowania wieczystego w stosunku ułamkowych części nieruchomości – grunty przeszły do zasobów nieruchomości właściwych starostw powiatowych,
- przekazaniem 0,8262 ha gruntów na rzecz Województwa Podlaskiego – Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Białymstoku w związku z remontem i przebudową drogi Suwałki- Sejny na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 687 ze zm.).

Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11.283,81 ha.

Park wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego dzieli się na dwa leśne obręby ochronne:

1. Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4671,17 ha,
2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4986,70 ha,
3. oraz Wodny Obwód Ochronny o pow. 2804,63 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych:

1. Obwód Ochronny Lipniak - o pow. 923,33 ha;
2. Obwód Ochronny Krzywe - o pow. 973,48 ha;
3. Obwód Ochronny Leszczewek - o pow. 887,39 ha;
4. Obwód Ochronny Gawarzec - o pow. 906,17 ha;
5. Obwód Ochronny Słupie - o pow. 980,80 ha;

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych:

1. Obwód Ochronny Powały - o pow. 609,84 ha;
2. Obwód Ochronny Krusznik - o pow. 1136,50 ha;
3. Obwód Ochronny Lipowe - o pow. 1011,72 ha;
4. Obwód Ochronny Mikołajewo - o pow. 1113,06 ha;
5. Obwód Ochronny Wysoki Most - o pow. 1115,58 ha.

Powierzchnie obrębów leśnych i obwodów ochronnych podano na podstawie danych

BULiGL z uwzględnieniem gruntów wykupionych i przejętych od 1996 r. Nie są one identyczne z powierzchnią ewidencyjną Parku.

Powierzchnia Wodnego Obwodu Ochronnego została podana zgodnie z ewidencją gruntów, w jej skład wchodzi następujące jeziora:

1. Wigry	- 2202,0347 ha;
2. Pierty	- 236,3351 ha;
3. Białe	- 101,8871 ha;
4. Długie	- 80,3845 ha;
5. Krusznik	- 26,7100 ha;
6. Muliczne	- 25,6708 ha;
7. Leszczewek	- 22,0224 ha;
8. Mulaczysko	- 18,1900 ha;
9. Omułówek	- 17,7702 ha;
10. Postaw	- 15,6678 ha;
11. Okrągłe	- 14,3906 ha;
12. Suchar Wielki	- 11,5957 ha;
13. Królówek	- 10,3528 ha;
14. Czarne k. Bryzgła	- 7,6398 ha;
15. Białe k. Piert	- 6,1663 ha;
16. Klonek	- 5,0200 ha;
17. Czarne k/ Gawrych Rudy	- 2,7969 ha.

1.1.1 Stan prawny gruntów

W związku z nabyciem z dniem 01.01.2012 r. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oraz własności położonych na tych nieruchomościach budynków i innych urządzeń oraz lokali WPN otrzymał decyzje Wojewody Podlaskiego potwierdzające nabycie tych praw do wszystkich nieruchomości, będących do dnia 31.12.2011 r. w trwałym zarządzie WPN, oprócz współwłasności. Współwłasności z osobami fizycznymi dotyczą 21 działek: 19 w obrębie Nowa Wieś i 3 w obrębie Wysoki Most - 9,7205 ha pow. wynikająca z udziałów w tych nieruchomościach. WPN wystąpił do Starosty Suwalskiego z prośbą o nieodpłatne przekazanie na własność WPN udziałów we współwłasnościach w Nowej Wsi (2,0295 ha). W przypadku działek położonych w Wysokim Moście nie wystąpiliśmy z takim wnioskiem, ponieważ toczy się postępowanie sądowe w sprawie zniesienia współwłasności i zasiedzenia, prowadzone na wniosek pozostałych współwłaścicieli.

We **wszystkich księgach wieczystych** dokonano stosownych wpisów dotyczących prawa użytkowania wieczystego i prawa własności budynków i urządzeń.

Aktualnie w WPN występują n/w formy prawne władania nieruchomościami:

- własność Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym WPN (grunty, które do 01.01.2012 r. były w trwałym zarządzie) – 12 454,4 ha
- własność budynków, budowli i innych urządzeń znajdujących się na w/w gruntach,
- własność gruntów, które są nabywane w drodze wykupów od 01.01.2012 r. – 57,9822 ha

1.1.2 Księgi wieczyste

W 2013 r. założono księgi wieczyste dla nieruchomości położonych w Czerwonym Krzyżu o pow. 296,4904 ha i Mikołajewie o pow. 22,79 ha. WPN posiada założone księgi wieczyste dla wszystkich nieruchomości, zgodnie z poniższym zestawieniem:

Tabela 1 Zestawienie założonych w 2013 roku ksiąg wieczystych

Lp.	Nr KW	Wydział KW	Liczba działek	Powierzchnia [ha]	Uwagi
1	SU1A/ 00019875 /6	Augustów	138	1 269,0509	wszystkie grunty w powiecie augustowskim, do których WPN nabył prawo użytkowania wieczystego
2	SU1A/ 00031343 /8	Augustów	4	4,4000	własność WPN - wykup w 2012 r. dz. nr 92, 123, 132, 76/3 Krusznik
3	SU1A/ 00015648 /8	Augustów	3	3,5187	własność WPN - wykup LIFE w 2013 r. dz. nr 58/1, 59/6, 59/4 Krusznik
4	SU1A/ 00031701 /6	Augustów	33	35,3665	własność WPN - wykup LIFE w 2013 r.
5	SU1S/ 00033148 /2	Suwałki	1	2,5427	Muzeum Wigier dz. 425 Leszczewek - w użytkowaniu wieczystym
6	SU1S/ 00039920 /0	Suwałki	625	6 709,3200	wszystkie grunty w powiecie suwalskim, do których WPN nabył prawo użytkowania wieczystego
7	SU1S/ 00068458 /2	Suwałki	13	14,2170	własność WPN - wykup LIFE w 2013 r.
8	SU1N/ 00001060 /4	Sejny	348	4 473,4853	wszystkie grunty w powiecie sejneńskim, do których WPN nabył prawo użytkowania wieczystego
9	SU1N/ 00013305 /1	Sejny	1	0,4800	własność WPN - wykup LIFE w 2013 r. - dz. 4/7 Buda Ruska
			1 166	12 512,3811	

1.2 Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

Od początku kwietnia 2013 r. WPN rozpoczął wykupy gruntów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym w ramach przedsięwzięcia LIFE 11 NAT/PL/431 Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” współfinansowanego przez instrument finansowy LIFE Wspólnoty Europejskiej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dotychczas wykupiono 29 nieruchomości o łącznej powierzchni 53,5822 ha (plan – ok. 68 ha) w tym:

- 27,8633 ha w Kruszniku (pomiędzy jeziorami Wigry i Krusznik, nad jez. Czarne),
- 11,0219 ha w Bryzglu (na Wyspie Ostrow i cała Krowa oraz przy jez. Czarne),
- 4,2537 ha w obrębie Leszczewek ,
- 2,4475 ha w Magdalenowie,
- 6,4500 ha w Cimochowiźnie,
- 0,3006 ha w Leszczewie,
- 0,4800 ha w Budzie Ruskiej,
- 0,7652 ha w Gawrych Rudzie.

Łączny koszt dotychczasowych wykupów obejmujący zakup gruntów, opłaty notarialne i sądowe, wycenę rzeczoznawcy wynosi: 3 644 202 zł (planowane koszty – 4 798 000). Przedsięwzięcie będzie kontynuowane w 2014 r.

Zgodnie z przysługującym Parkowi prawem pierwokupu nieruchomości położonych w granicach parku (art. 10 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody) do WPN wpłynęło 9 zawiadomień z kancelarii notarialnych, dotyczących zawarcia warunkowych umów sprzedaży nieruchomości na terenie Parku, położonych w obrębach: Leszczewek (4 – o pow. 0,5105 ha), Gawrych Ruda (1 –

o pow. 0,1118 ha), Czerwony Folwark (1 – o pow. 2,6875 ha), Piertanie (1 – o pow. 1,0002 ha), Krusznik (1 – o pow. 0,1700 ha), Mikołajewo (1 – o pow. 0,0900 ha). WPN nie był zainteresowany wykupem tych nieruchomości, nie były one ujęte w wykazie gruntów planowanych do wykupu.

1.3 Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2013 roku nie przejmowano nieruchomości Skarbu Państwa, przekazano natomiast 0,8262 ha gruntów na rzecz Województwa Podlaskiego – Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Białymstoku w związku z remontem i przebudową drogi Suwałki- Sejny, przebiegającej przez teren Parku na odcinku Krzywe – Tartak .

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r, o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 687 ze zm.) zwanej specustawą drogową, nieruchomości lub ich części stają się własnością odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego w odniesieniu do dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych z dniem, w którym decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej stała się ostateczna, za odszkodowaniem ustalonym odrębną decyzją. Ostateczną decyzją Wojewody Podlaskiego z dnia 6 maja 2013 r. udzielono Zarządowi Województwa Podlaskiego w Białymstoku zezwolenia na realizację inwestycji drogowej, polegającej na rozbudowie i budowie drogi wojewódzkiej Nr 653 na odcinku Suwałki-Sejny, w km od 35+548,00 do km 60+848,00, wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną oraz zatwierdzono podział nieruchomości.

Na podstawie tej decyzji zostało podzielonych 14 działek będących w użytkowaniu wieczystym WPN, położonych w obrębie Krzywe, Leszczewek, Tartak – po obu stronach drogi na gruntach SP od m. Krzywe km 37+600 do Leszczewek km 40+420 (2 km 820m) i we wsi Tartak (przy Wylęgarni ryb) km 44+052 do km 43+700 (352 m). W wyniku podziału powstało 40 działek, z czego 26 o pow. 0,8262 ha przekazano protokołem zdawczo-odbiorczym w dniu 01.10.2013 r. na realizację inwestycji. Zgodnie z wydanymi przez Wojewodę Podlaskiego decyzjami Parkowi przysługuje odszkodowanie w kwocie określonej dla wartości prawa użytkowania wieczystego tj. łącznie 66 784 zł. Kwota ta nie uwzględnia drzew i innych nasadzeń znajdujących się na gruncie, za które odszkodowanie przysługuje właścicielowi gruntu, czyli Skarbowi Państwa.

1.4 Natura 2000

Jarosław Borejszo

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 stycznia 2004 roku, w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. nr 229, poz. 2313), Wigierski Park Narodowy w całości znajduje się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków (w skrócie OSO) „Puszcza Augustowska” (kod obszaru PLB 200002). W listopadzie 2007 r., decyzją Komisji Europejskiej obszar naszego parku stał się częścią specjalnego obszaru ochrony siedlisk (w skrócie SOO) „Ostoja Wigierska” (kod PLH 200004). Do czasu wydania przez Ministra Środowiska stosownego rozporządzenia Ostoja Wigierska ma status „obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty”, w którym obowiązują wszystkie przepisy ochronne dotyczące Natury 2000.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego sprawuje nadzór nad OSO „Puszcza Augustowska” i SOO „Ostoja Wigierska” w części znajdującej się w granicach parku.

Podstawowym dokumentem zawierającym dane o obszarze Natura 2000 jest Standardowy Formularz Danych (w skrócie SDF, od Standard Data Form). Na stronie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://natura2000.gdos.gov.pl/> znajdują się aktualne SDF-y wszystkich polskich obszarów Natura 2000. Najnowszy Standardowy Formularz Danych dla Ostoi Wigierskiej ma datę aktualizacji 2013-10. Treść tego SDF-u nie była konsultowana z Wigierskim Parkiem Narodowym i nie można jej traktować jako źródła rzetelnej informacji o „Ostoi Wigierskiej”. Zaktualizowany SDF Ostoi Wigierskiej będzie efektem trwających właśnie prac nad planem ochrony, które mają być zrealizowane z końcem 2014 roku.

1.5 Plan ochrony i plan zadań ochronnych

Jarosław Borejszo

W związku z brakiem planu ochrony Park funkcjonuje na podstawie zadań ochronnych, corocznie zatwierdzanych przez Ministra Środowiska. W 2013 roku podstawę działalności statutowej parku stanowiło zarządzenie nr 7 Ministra Środowiska z dnia 29 stycznia 2013 roku, w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego.

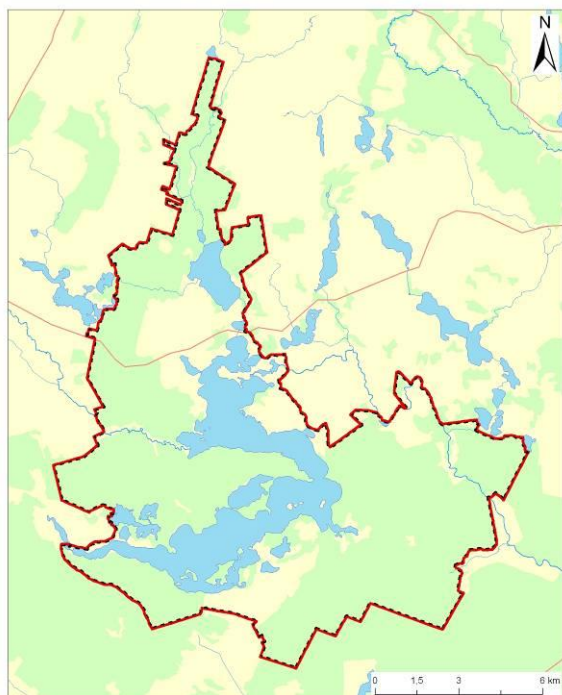
W 2013 roku trwała realizacja projektu „Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska”. Projekt jest finansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (nr POIS.05.03.00-00-275/10), w ramach działania 5.3 priorytetu V i w 15% współfinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Okres realizacji to lata 2011 – 2014.

W ramach projektu będą wykonane projekty dwóch planów ochrony:

1. Wigierskiego Parku Narodowego, uwzględniającego zakres dla parku narodowego i obszaru Natura 2000.
2. Specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Wigierska, w części znajdującej się poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego.

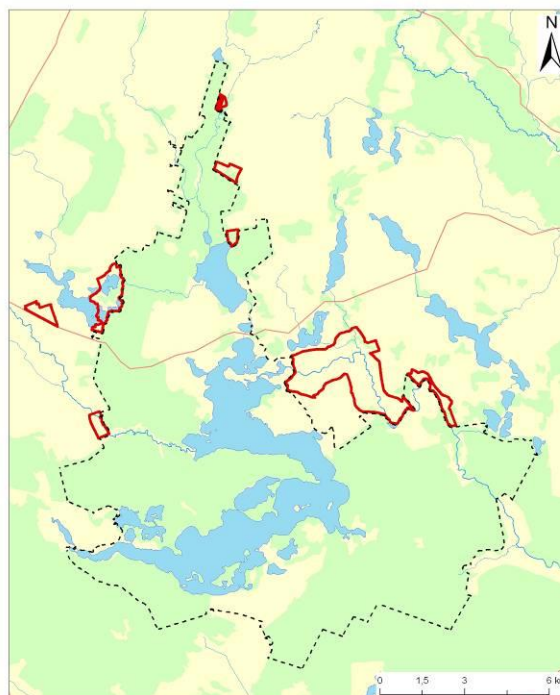
Obszary objęte planowaniem przedstawiają mapy zamieszczone poniżej.

Obszar objęty planem ochrony Wigierskiego Parku Narodowego

— Plan Ochrony uwzględniający zakres dla parku narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska
 - - - granica Wigierskiego Parku Narodowego

Obszar objęty planem ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska w części poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego

— Plan Ochrony uwzględniający wyłącznie zakres dla obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska poza granicami Wigierskiego Parku Narodowego
 - - - granica Wigierskiego Parku Narodowego

Zaawansowanie finansowe projektu na koniec 2013 roku wynosiło 88%. Stan zaawansowania rzeczowego prac nad projektem przedstawiał się następująco.

W 2013 roku trwały prace nad następującymi opracowaniami:

1. Operat ochrony ekosystemów leśnych.
2. Operat ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych, torfowiskowych i bagiennych.
3. Operat ochrony zasobów i ekosystemów wodnych.
4. Operat ochrony roślin.
5. Operat ochrony grzybów.
6. Operat ochrony zwierząt.
7. Bazy danych opisowych i geometrycznych zawartych w starych operatach: Ochrony walorów i zasobów przyrody nieożywionej i gleb, Ochrony zasobów i walorów krajobrazowych i Ochrony wartości kulturowych.
8. Zagospodarowanie przestrzenne Wigierskiego Parku Narodowego i jego otuliny.

W 2013 roku zakończyła się praca nad bibliografią Wigierskiego Parku Narodowego. Odbyły się też trzy spotkania dyskusyjne – warsztaty:

I kwartał 2013 – ekosystemy wodne;

II kwartał 2013 – flora, fauna, grzyby;

III kwartał 2013 – ekosystemy nieleśne, krajobraz, zagospodarowanie przestrzenne.

Na realizację projektu w 2013 roku wydano kwotę 286390 zł.

Na stronie internetowej Wigierskiego Parku Narodowego znajdują się na bieżąco aktualizowane informacje o postępach prac nad planami ochrony. Pod adresem www.wigry.win.pl/inf_i_rozw/plany/po_index.htm każdy zainteresowany może przesłać za pomocą odpowiedniego formularza komentarze, uwagi i wnioski do zamieszczonych informacji. Nie wyklucza to możliwości składania uwag i wniosków w formie pisemnej, ustnie do protokołu lub za pomocą poczty elektronicznej.

1.6 Łączność

Piotr Pieczyński, Stefan Mackiewicz

Łączność bezprzewodowa, alarmowa w dyspozycji WPN w roku 2013:

- a) stacje radiowe:
 - główna stacja bazowa (GSB - Dyrekcja WPN),
 - stacje przekaźnikowe (Krzywe, Królówek, Lipowe),
 - lokalne stacje bazowe (LSB) - 16 sztuk,
 - radiotelefony przewoźne – 8 sztuk,
 - radiotelefony nasobne – 25 sztuki;
 - M216, Yaesu FTL-1011 – bazowe i przewoźne.
- b) sprzęt radiokomunikacyjny:
 - radiotelefony Motorola P200, GP340 – nasobne
 - M216, Yaesu FTL-1011 – bazowe i przewoźne.
 - kanały radiowe:
 - kanał 1 – roboczy: łączność bezpośrednia dla wszystkich radiotelefonów w sieci pozostających w zasięgu
 - kanał 2 i 3 – łączność z GSB poprzez stacje przekaźnikowe w sytuacji braku łączności na kanale 1,
 - kanał 3, 4, 5 – łączność ze strażą pożarną, kanały wykorzystywane wyłącznie przez Punkt Alarmowo Dyspozycyjny WPN i Służbę Ochrony Przeciwpożarowej Parku;
- c) wykorzystywana częstotliwość
48,3000 MHz, 160,5500 MHz.

Pozwolenie radiowe ważne jest do 29 grudnia 2015 r. Na bieżąco wykonywano konserwacje i naprawy.

Obecnie w sieci Plus funkcjonuje 38 telefonów komórkowych.

Do dyspozycji leśniczych zostało zakupionych 10 kart SIM przeznaczonych do przesyłu danych. Ponadto 1 karta zainstalowana jest w instalacji alarmowej w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu.

WPN posiada telefonię stacjonarną do obsługi siedziby parku, wylęgarni ryb w Tartaku, Muzeum Wigier w Starym Folwarku oraz OEŚ na Słupiu.

2 ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Jarosław Borejszo

Tabele poniżej przedstawiają zidentyfikowane w 2013 roku zagrożenia wypełniania podstawowych funkcji parku. W ostatniej kolumnie przedstawiono potencjalne, możliwe do zastosowania sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków, które częściowo stosowano w 2013 roku.

Tabela 2 Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Urbanizacja Parku prowadząca do degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja działań zmierzających do opracowania planu ochrony i uzyskania dla niego społecznej akceptacji. 2. Wprowadzenie do planu ochrony, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających zabudowę terenu Parku, w szczególności obszarów położonych poza granicami skupionej zabudowy miejscowości, oraz innych zasad i wytycznych dotyczących gospodarowania przestrzenią i budownictwa na terenie Parku. 3. Prowadzenie uzgodnień w ramach postępowań w sprawie decyzji o warunkach zabudowy, odnoszących się do terenu Parku, skierowanych na ograniczenie zabudowy. 4. Wykupy gruntów prywatnych znajdujących się na terenie Parku
2.	Niezadawalający lub zły stan ochrony przedmiotów ochrony Natura 2000	Poprawianie lub odtwarzanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony na obszarze Natura 2000
3.	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej poprzez ekspansję obcych gatunków roślin i zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eliminowanie obcych gatunków zagrażających rodzimym gatunkom. 2. Monitoring obcych gatunków inwazyjnych
4.	Zaburzenia przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych w obszarach ochrony ścisłej	<p>Podjęmowanie następujących po sobie działań w stosunku do zagrożeń antropogenicznych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznawanie, 2) monitorowanie, 3) eliminowanie lub ograniczanie
5.	Zanieczyszczenie środowiska, w szczególności powietrza i powierzchni gleby	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych we współpracy z samorządem lokalnym. 2. Likwidacja starych składowisk odpadów i rekultywacja terenu. 3. Termomodernizacja budynków i modernizacja systemów ich ogrzewania. 4. Wprowadzanie i popularyzacja technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 5. Monitoring jakości powietrza i gleby
6.	Zanieczyszczenie wód	<p>Ograniczanie dopływu substancji biogennych i eliminowanie dopływu zanieczyszczonych wód, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) popieranie i propagowanie systemu rozbudowy oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi, a także oczyszczania ścieków burzowych, 2) ograniczanie zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych odciekami z przyłob obronika - budowa płyt obronikowych, 3) usuwanie zanieczyszczeń antropogenicznych – odpadów, 4) utrzymanie i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, 5) zachowanie nieużytków i innych gruntów z trwałą pokrywą roślinną w zlewniach dopływów jezior i w zlewniach bezpośrednich jezior, 6) wpływanie na ograniczanie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w zlewniach bezpośrednich jezior, 7) wykupy gruntów położonych w zlewniach bezpośrednich jezior, 8) prowadzenie badań naukowych i monitoringu jakości wód,

		<p>9) ograniczanie skutków eutrofizacji jezior poprzez sterowanie strukturą i liczebnością zespołów ryb,</p> <p>10) zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do uczestnictwa w programach rolno-środowiskowych</p>
7.	Zagrożenie stabilności zasobów wodnych	<p>Utrzymanie właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych i gruntowych, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zapobieganie osuszania terenów podmokłych i likwidacji drobnych zbiorników wodnych, 2) ochrona małej retencji - wykonywanie zastawek, likwidacja rowów odwadniających, odtwarzanie śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, 3) utrzymanie naturalnego ustroju wodnego cieków, 4) prowadzenie monitoringu hydrologicznego
8.	Wysychanie i murszenie torfowisk	Utrzymanie w stanie naturalnym lub renaturalizacja torfowisk, w szczególności dzięki ich wykupom
9.	Zagrożenie różnorodności biologicznej lasów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu leśnego, w szczególności przez zachowanie lub przywracanie siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, a w razie potrzeby, przez wprowadzanie tych gatunków. 2. Zmniejszanie deficytu rozkładającego się drewna, poprzez pozostawienie zamierających i martwych drzew, które nie niosą ryzyka zasiedlenia przez owady zagrażające trwałości ekosystemów
10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezgodność składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów z typem ekosystemu naturalnego. 2. Obniżenie naturalnej odporności ekosystemów leśnych na działanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych 	<p>Przywracanie składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów zgodnej z typem ekosystemu naturalnego, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) cięcia regulujące strukturę przestrzenną, gatunkową i wiekową – pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne, 2) dolesianie wybranych luk i przerzedzeń, poprawki i uzupełnienia gatunkami zgodnymi z typem ekosystemu naturalnego, 3) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, 4) pielęgnację upraw, 5) inicjowanie odnowień naturalnych, 6) prowadzenie działań renaturalizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków chronionych w ramach sieci Natura 2000
11	Zagrożenie trwałości ekosystemów leśnych przez nadmiernie rozmnażające się owady i grzyby	<p>Zwalczanie nadmiernie rozmnażających się owadów i grzybów, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prognozowanie występowania owadów, 2) wykładanie pułapek, 3) wyszukiwanie i usuwanie części drzew zasiedlonych, 4) usuwanie części drzew iglastych przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych, 5) korowanie drewna, 6) mechaniczne rozdrabnianie pozostających części drzew, które mogą się stać bazą rozmnożeńiową dla kambiofagów, z pozostawieniem zrębków na powierzchni
12	Uszkodzenia w drzewostanach w wyniku działania czynników abiotycznych – wiatru, śniegu i lodu	Kształtowanie wewnętrznej struktury lasu w celu zwiększania stabilności (odporności) drzewostanów na działanie czynników abiotycznych
13	Nadmierne uszkodzenia w lasach powodowane przez ssaki roślinożerne	<p>Zabezpieczanie drzewostanów poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) regulację liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej jelenia (<i>Cervus elaphus</i>), sarny (<i>Capreolus capreolus</i>) i dzika (<i>Sus strofa</i>), 2) zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem i spalowaniem, 3) zwiększenie bazy zerowej poprzez uprawę poletek z uprawami rolnymi, 4) okresowe obserwacje uszkodzeń drzewostanów
14	Požary	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie i odnawianie pasów przeciwpożarowych. 2. Utrzymanie wyznaczonych dróg w stanie przejezdności. 3. Stała kontrola terenu w okresie zagrożenia pożarowego. 4. Gaszenie pożarów. 5. Oczyszczanie punktów czerpania wody. 6. Usuwanie materiałów łatwopalnych z terenów zagrożonych.

		7. Remont i wymiana tablic informacyjnych o zagrożeniach pożarowych
15	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej w nieleśnych ekosystemach łąkowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstrzymanie (na wybranych obszarach) sukcesji zbiorowisk nieleśnych, poprzez usuwanie drzew i krzewów. 2. Wykaszanie roślinności dostosowane do typu zbiorowisk roślinnych oraz biologicznych właściwości gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, charakterystycznych dla danego ekosystemu. 3. Zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu, w szczególności przez zachowanie lub przywracanie siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, a w razie potrzeby, przez wprowadzanie tych gatunków. 4. Utrzymanie gruntów uprawnych – zespołów upraw. 5. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk. 6. Wykupy przyrodniczo cennych gruntów nieleśnych
16	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaburzenia w strukturze troficznej ekosystemów wodnych i w składzie gatunkowym ichtiofauny. 2. Spadek różnorodności i zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb 	<p>Regulacja struktury gatunkowej i liczebności ryb poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zarybienia wybranych wód Parku wylęgiem i narybkami gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność, 2) restytucję gatunków, które wyginęły w wyniku antropopresji, 3) odłowy regulacyjne i kontrolne, 4) badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny, 5) zwalczanie kłusownictwa rybackiego, dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych, 6) pozyskanie ikry siei (<i>Coregonus lavaretus</i>), sielawy (<i>Coregonus albula</i>) i szczupaka (<i>Esox lucius</i>), hodowlę wylęgu w warunkach kontrolowanych
17	Wzrastająca presja kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>) na ryby	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwzględnianie wzrastającej presji kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>) na ryby przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych. 2. Kompensacja presji na rybostan poprzez zarybienia
18	Pogarszanie się warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jezior	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zimowe koszenie części trzcinowisk. 2. Częściowe usuwanie skoszzonej roślinności wynurzzonej z wybranych akwenów
19	Zmniejszanie się liczebności (bogactwa) rodzimych gatunków roślin	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywna ochrona stanowisk cennych gatunków i restytucja siedlisk, inwentaryzacja i eliminacja inwazyjnych gatunków obcych, zachowanie gospodarki ekstensywnej i tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów rolnych. 2. Restytucja tradycyjnych odmian roślin uprawnych. 3. Zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do korzystania z programów rolno-środowiskowych. 4. Wykupy gruntów z cennymi gatunkami roślin
20	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt. 2. Sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną wybranych populacji zwierząt. 3. Tworzenie siedlisk zastępczych. 4. Monitoring populacji zwierząt
21	Spadek różnorodności gatunkowej i biologicznej zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Restytucja i reintrodukcja gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku. 2. Zasilanie populacji gatunków rzadkich i zagrożonych nowymi osobnikami. 3. Odtwarzanie siedlisk. 4. Restytucja rodzimych ras zwierząt gospodarskich
22	Utrudnienia w przemieszczaniu się zwierząt przez drogi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa bezkolizyjnych przejść dla zwierząt przez ciągi komunikacyjne. 2. Ograniczanie prędkości jazdy
23	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki w celu ich powrotu do naturalnego środowiska
24	Zużycie techniczne obiektów kultury materialnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konserwacja i rewaloryzacja obiektów znajdujących się w użytkowaniu wieczystym Parku. 2. Wspieranie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych stanowiących własność innych podmiotów niż Skarb Państwa, poprzez pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych.

		3. Wykupy obiektów kultury materialnej
25	Niekontrolowana penetracja terenu Parku przez ludzi	1. Egzekwowanie zakazu wstępu do stref wyłączonych z turystyki. 2. Budowa i utrzymanie urządzeń służących kanalizowaniu ruchu turystycznego, w tym oznakowań szlaków turystycznych. 3. Ustawianie szlabanów w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na drogi dla nich niedostępne. 4. Prowadzenie działalności edukacyjnej
26	Przestępstwa i wykroczenia przeciwko przyrodzie i środowisku Parku	1. Zwalczenie przestępstw i wykroczeń. 2. Prowadzenie powszechnej, wielokierunkowej i różnorodnej edukacji środowiskowej. 3. Rozwój polityki informacyjnej Parku oraz rozwijanie form komunikacji społecznej. 4. Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi. 5. Utrzymanie ośrodków edukacji przyrodniczej i kulturowej
27	Niewystarczający zakres inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody	Prowadzenie inwentaryzacji, badań naukowych i monitoringu

Tabela 3 Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane intensyfikacją rolnictwa.	Popularyzacja i wdrażanie programów rolno-środowiskowych.
2.	Erozja gleb (wodna i wietrzna) związana z intensyfikacją rolnictwa.	Dążenie do: 1) utrzymania i odtwarzania trwałej pokrywy roślinnej na stokach i powierzchniach otwartych, 2) prowadzenia zabiegów agrotechnicznych w poprzek stoku, 3) wpływania na minimalizowanie czasu, w którym uprawiana gleba pozostaje pozbawiona roślinności, 4) zmiany kierunków produkcji rolnej w stronę "zdrowej żywności" i upraw specjalnych, 5) zachowania obecnej mozaikowej struktury użytków rolnych, 6) zabezpieczania mechanicznego stoków, 7) realizacji programów rolno-środowiskowych, 8) wykupów gruntów zagrożonych erozją
3.	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku, a w wyniku tego doprowadzenie do degeneracji (zubożenia gatunkowego) flory i fauny Parku.	Dążenie do: 1) utrzymania obecnych klas dróg wojewódzkich i powiatowych przecinających Park. Dotyczy to zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 563 Suwałki – Sejny, 2) oznakowania i ograniczenia szybkości na drogach przecinających
4.	Obniżenie poziomu wód gruntowych.	1) Budowa, odnawianie i konserwacja infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód. 2) Monitorowanie stanu wód.

Tabela 4 Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
1.	Urbanizacja niektórych	Wprowadzenie do powstającego planu ochrony Parku, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, oraz miejscowych planów

	obszarów otuliny Parku mająca wpływ na przyrodę i krajobraz terenów wewnątrz Parku.	zagospodarowania przestrzennego zapisów ograniczających zabudowę w wybranych miejscach w pobliżu granic Parku
2.	Zmiany stosunków wodnych w otulinie Parku.	Dążenie do: 1. utrzymania właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych w otulinie Parku, 2. zabezpieczenia przed osuszeniem terenów podmokłych hydrograficznie powiązanych z terenem Parku, 3. niedopuszczenia do lokalizacji kopalni kruszyw, które może spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych wewnątrz Parku
3.	Zanieczyszczenie wód w otulinie Parku.	Popieranie rozbudowy systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi wokół Parku
4.	Zanieczyszczenie powietrza.	Zachęcanie do: 1. modernizacji systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii, 2. termomodernizacji budynków
5.	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków roślin i zwierząt.	Dążenie do wykupienia i objęcia ochroną gruntów przylegających do granic Parku, z cennymi siedliskami roślin i zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza gruntów hydrogenicznych położonych m.in. w następujących miejscach: 1. przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty, 2. na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe, 3. przylegających do jezior Długie i Okrągłe wzdłuż zachodniej granicy Parku, 4. przy południowo-wschodniej granicy Parku we wsi Sarnetki
6.	Ekspansja obcych gatunków roślin i zwierząt.	1. Zachęcanie do uprawy i hodowli rodzimych roślin i zwierząt w otulinie Parku. 2. Usuwanie ekspansywnych obcych gatunków roślin. 3. Ograniczanie liczebności gatunków zwierząt stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych

Tabela 5 Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanieczyszczenie środowiska powodowane przez: 1) nowe obiekty przemysłowe, 2) inwestycje drogowe	Starania o wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa zapisów ograniczających budowę w otulinie Parku obiektów przemysłowych lub inwestycji drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko wewnątrz Parku.
2	1. Zagrożenie spójności Parku z siecią obszarów Natura 2000, poprzez przerywanie korytarzy ekologicznych. 2. Zagrożenie bytowania cennych gatunków ptaków migrujących oraz gniazdujących w Parku ale żerujących poza jego granicami	Starania o wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wojewódzkich planów zagospodarowania przestrzennego, zapisów ograniczających w otulinie Parku budowę farm wiatrowych na trasach wędrówek oraz na obszarach żerowania ptaków, podlegających ochronie ścisłej na mocy prawa krajowego oraz prawa wspólnotowego, w szczególności załącznika nr 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie dzikiego ptactwa
3	Pogorszenie jakości wody cieków wpływających na obszar Parku (Czarna Hańcza, Wiatrołuża i Kamionka)	Kontrola jakości wody i wielkości ładunków transportowanych tymi rzekami

3 ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1 Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1 Ochrona lasu

Lukasz Skiendziul

W celu zabezpieczenia ekosystemów leśnych przed czynnikami abiotycznymi i biotycznymi, w 2013 roku wykonano następujące zabiegi:

1. Prognozowanie wystąpienia zagrożenia ze strony owadów liściożernych polegające na:

- a) próbnych odłowach samców brudnicy mniszki do 40 pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor;
- b) obserwacjach intensywności lotów samic brudnicy mniszki wykonanych metodą transektu (10 drzew). Samice zaobserwowano w obwodach ochronnych: Powały (4 szt.), Mikołajewo (2szt.) ;
- c) jesiennych poszukiwaniach owadów zimujących w ściółce na powierzchniach podokapowych. Zebrano i oznaczono materiał z 57 partii kontrolnych, wyznaczonych w 2007 roku metodą „10 ramek”.

2. Ograniczanie występowania owadów kambiofagicznych polegające na:

- d) wykładaniu drzew pułapkowych, tzw. pułapek klasycznych (17 sztuk). Wykorzystano w tym celu głównie wiatrolomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone. Pułapki służyły obserwacji stadiów rozwojowych korników świerkowych, po wykorzystaniu zostały terminowo korowane lub wywożone z lasu;
- e) odłowach kambiofagów świerka (kornik drukarz i chrząszcze towarzyszące) w pułapki feromonowe (187 sztuk). Zastosowano pułapki Theysohna. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon Ipsodor;
- f) wyszukiwaniu od początku maja do końca sierpnia drzew zasiedlonych przez kornika drukarza, przyplaszczka granatka i inne owady. W wyniku tych czynności usunięto 2653 m³ (w 2012 r. - 3292 m³) drewna świerkowego i 822 m³ (w 2012 r. -688 m³) drewna sosnowego zasiedlonego przez owady. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek feromonowych. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6680 godzin;
- g) rozdrabnianiu gałęzi po usuniętych świerkach (900 rbh).

3. Ograniczanie szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne polegające na:

- a) zabezpieczaniu upraw repelentem Wam Extra na powierzchni 70,05 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na jednym hektarze powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek;
- b) mechanicznym zabezpieczaniu upraw poprzez naprawę uszkodzonych osłon indywidualnych (500 szt.) i osłon spiralnych (11,8 ha) oraz wykonane po raz pierwszy zabezpieczenie młodych drzewek przed spalowaniem poprzez rysakowanie (50 rbh.). Zostały zdjęte osłony indywidualne z 3,7 tys. sadzonek, ponieważ spełniły już swoją rolę ochronną, a drzewa wyrosły i już są mniej narażone na zgryzanie przez zwierzyne pędów głównych.

- c) wykonaniu nowych ogrodzeń z użyciem siatki o wys. 2 m (450 mb), w celu ochrony 0,50 ha upraw. Naprawiano także stare grodzenia (486 rbh) oraz usunięto te, które spełniły już swoje zadanie (400 mb).
- d) uprawie 5,51 ha poletek zaporowych (owies, żyto, kukurydza). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w lesie w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

Zakres i rozmiar wymienionych czynności od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2009 roku zaprzestano zabezpieczania sadzonek osłonami indywidualnymi, podczas gdy w latach poprzednich co roku stosowano tę metodę (1500-4000 szt.). Od 2010 roku rozpoczęto zdejmowanie osłon indywidualnych zakładanych kilka lat temu i również w tym roku kontynuowano te działania.

W zakresie oceny zagrożenia lasów WPN kontynuowana była ścisła współpraca z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie, gdzie zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu przesłano następujące materiały :

- wykazy posuszu, złomów i wywrotów pozyskanych – stan na 30.09.2013 r.;
- karty wyników i materiały z jesiennych poszukiwań szkodników sosny;
- kwestionariusz występowania i ograniczania chorób drzew leśnych spowodowanych przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne oraz grzyby patogeniczne.

Na podstawie powyższych materiałów ZOL nie stwierdził zagrożenia drzewostanów na 2014 rok.

We wrześniu 2013 r. Zakład Ochrony Lasu w Olsztynie na naszą prośbę dokonał lustracji wybranych drzewostanów WPN (obwody ochronne: Leszczewek, Mikołajewo i Wysoki Most). Uczestniczyli w niej przedstawiciele Zakładu Ochrony Lasu w Olsztynie, zastępca dyrektora i nadleśniczy z WPN. W obwodzie ochronnym Leszczewek obserwowano porażony przez mączniaka prawdziwego drzewostan dębowy. Stwierdzono, że aktualny stan nie zagraża trwałości tego fragmentu lasu, natomiast jest on zbyt przegęszczony i zalecono stopniowe rozluźnienie zwarcia. Drugie problem dotyczył drzewostanu sosnowego rosnącego na gruncie porolnym, gdzie gniazdowo występuje przyplaszczek granatek. Po obejrzeniu powyższej powierzchni zalecono, żeby usunąć jak najszybciej uszkodzone drzewa, natomiast leżącą korę zbierać i palić. Oczekuję się analogicznego postępowania w innych drzewostanach, gdzie występuje przyplaszczek granatek. Ponadto miejsca te należy nanieść na mapę i systematycznie kontrolować w comiesięcznych nawrotach. Trzecia powierzchnia zlokalizowana była w obwodzie ochronnym Wysoki Most i związana była z pozostawianiem ponadprzeciętnych zaatakowanych przez korniki starych świerków. Zdaniem ZOL taki zabieg skutkować będzie systematycznym wydzielaniem się dużych ilości posuszu. Celem rozrzedzenia populacji korników w pobliżu pozostawionych, zasiedlonych drzew zalecono, żeby do 15 kwietnia 2014 roku, wystawić pojedyncze pułapki feromonowe w celu wyłapania zimujących chrząszczy. Następnie po 10 dniach od zauważenia pierwszych, odłowionych chrząszczy, pułapki należy usunąć.

W 2013 r. po raz pierwszy zakup materiałów oraz koszty usług z zakresu ochrony lasu w całości były sfinansowane przez Fundusz Leśny.

3.1.2 Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

Dorota Zaborowska

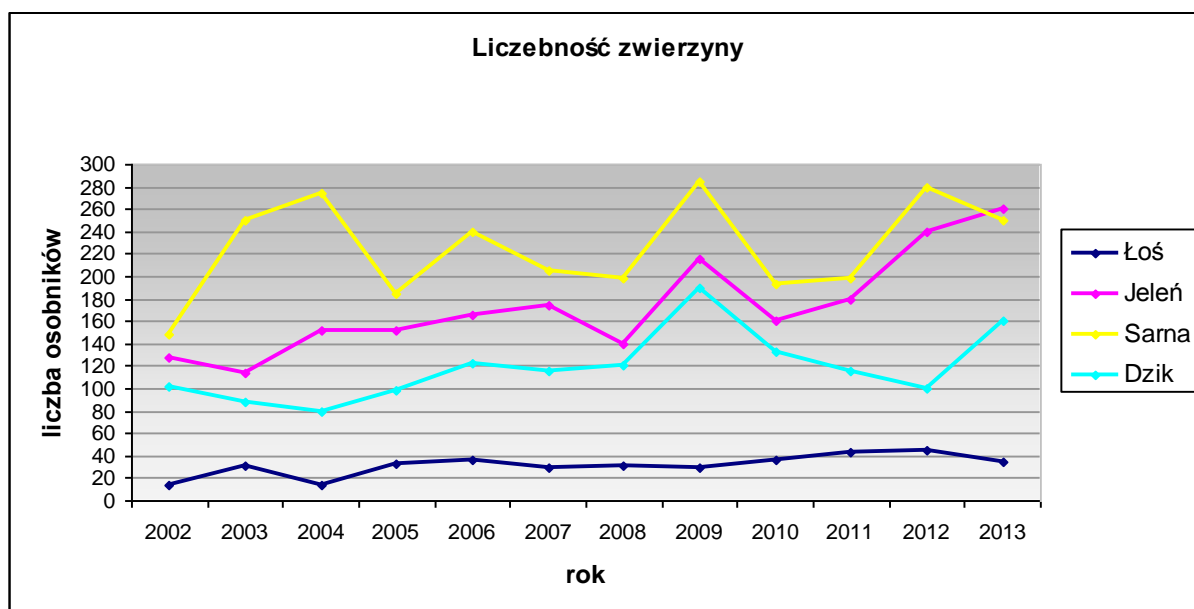
Redukcję zwierząt łownych na terenie Parku wykonuje się w związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgryzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, na podstawie Zarządzenia nr 1/2006 Dyrektora Parku z dnia 16 stycznia 2006 roku w sprawie redukcji niektórych gatunków fauny na

terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz zgodnie z zasadami selekcji osobniczej i populacyjnej zwierząt łownych na terenie Puszczy Augustowskiej.

Ustalanie rocznych planów redukcji odbywa się na podstawie corocznych inwentaryzacji zwierzyny. Liczenie zwierzyny przeprowadzono 11 lutego 2013 r. metodą pędzeń próbnych. W tym samym czasie odbyła ona również na terenie sąsiednich nadleśnictw Puszczy Augustowskiej. Pędzenia odbyły się w 3 miotach o łącznej pow. 755 ha, w obwodach ochronnych Lipowe, Mikołajewo i Słupie. Dane zostały przeliczone przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych dla całego rejonu Hodowlanego Puszczy Augustowskiej. Liczebność zwierząt łownych na początku 2013 wynosiła: 35 łosi, 260 jeleni, 250 saren i 160 dzików.

W dniach 22 lutego i 13 marca przeprowadzono wspólnie z Fundacją WWF Polska zimowe tropienia rysy i wilków, zgodnie z metodologią wielkoobszarowej inwentaryzacji dużych drapieżników, opracowaną przez Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży. Stwierdzono 16 przypadków tropów wilków w obwodach ochronnych: Leszczewek (4 szt.), Gawarzec, Słupie (3 szt.), Krusznik, Lipowe (9 szt.). Liczebność zwierzyny w latach 2002-2013 przedstawiono na wykresie.

Rysunek 1 Liczebność zwierzyny w latach 2002 – 2013

Redukcję populacji zwierzyny grubej zaplanowano w liczbie 97 osobników, w tym 27 jeleni, 20 saren i 50 dzików, wykonano w liczbie 49 osobników (50,5 % założonego planu ,w zeszłym roku 45,4 %), w tym:

- jelen-byk 7 szt. (plan - 8 szt.), w tym 2 upadki;
- jelen-łania 7 szt. (plan -15 szt.), w tym 4 upadki;
- jelen-ciele 4 szt. (plan - 4 szt.), w tym 1 upadek;
- sarna-rogacz 1 szt. (plan - 12 szt.);
- sarna-koza 0 szt. (plan - 6 szt.);
- sarna-kozłę 0 szt. (plan - 2 szt.);
- dzik 30 szt. (plan -50 szt.).

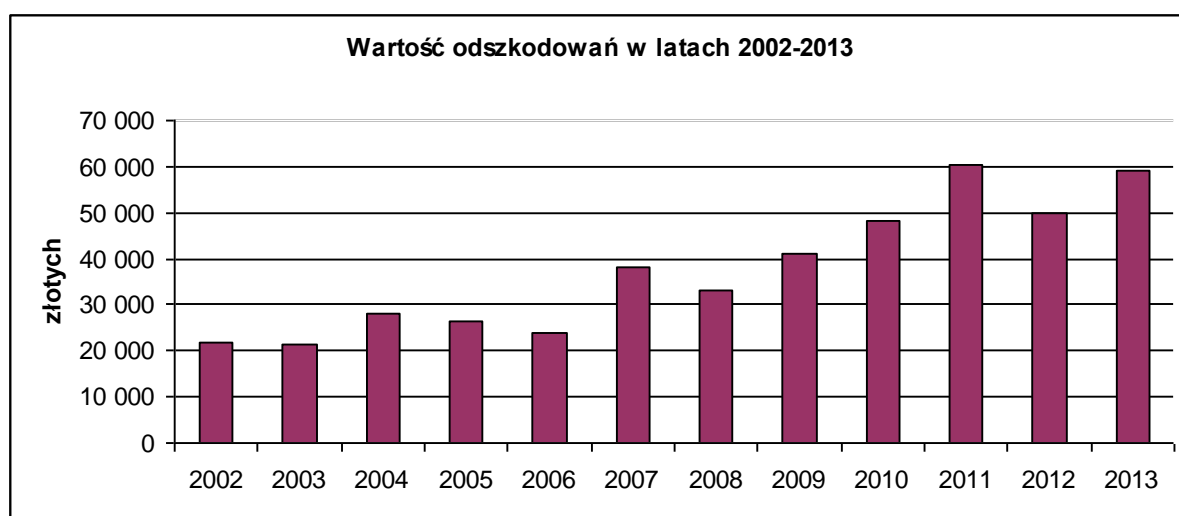
Ponadto odstrzelono 3 lisy.

Od 9 sierpnia 2013 r. do grudnia w WPN nie dokonywano redukcji dzików ze względu na ograniczenia związane z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Białorusi i wprowadzeniem przez Wojewodę Podlaskiego środków mających na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa na terytorium województwa podlaskiego. Dopiero od grudnia została uruchomiona chłodnia w punkcie skupu WILD, w której jest możliwość przetrzymywania tusz dzików do czasu zbadania ich na obecność wirusa.

W 2013 roku WPN wypłacił rolnikom odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę w wysokości 59 190,60 zł (w 2012 r. – 49 869,81 zł). Powierzchnia zredukowana szkód wyniosła 42,5 ha (w 2012 r. 29,19 ha). W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano wyraźny wzrost szkód w zbożach i kukurydzy.

Wartość wypłaconych odszkodowań w latach 2002-2013 przedstawia wykres:

Rysunek 2 Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 2002-2013

3.1.3 Hodowla lasu

Lukasz Skiendziul

3.1.3.1 Realizacja zadań ochronnych

W roku 2013 wykonano następujące zadania z zakresu hodowli lasu:

dolesianie luk i przerzedzeń 1,87 ha;

pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach na powierzchni 8,88 ha;

czyszczenia wczesne na powierzchni 10,93 ha;

czyszczenia późne na powierzchni 10,29 ha;

jesienne przygotowanie powierzchni pod odnowienia w 2014 r. na powierzchni 2,09 ha.

Zabiegi ochronne finansowane były ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w ramach przedsięwzięcia p.t: „Ochrona ekosystemów lądowych i wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”.

Rysunek 3 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 2009 – 2013 [ha]

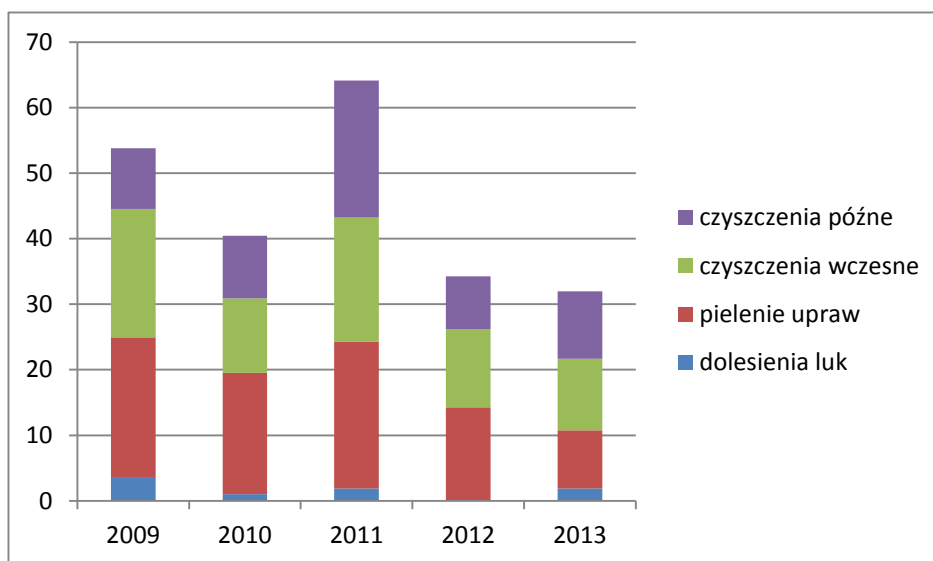

Tabela 6 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2013 r.

Gatunek	Liczba w tys. sztuk
Św 2/0	0,6
Db 2/0	1,9
Lp 3/0	2,8
Gb 1/1 oraz 2/3	2,1
Kl 3/0	0,8
Razem	8,2

Tabela 7 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 2002 – 2013 r.

Rok	Odnowienia, poprawki i uzupełnienia, dolesienia [ha]	Liczba sadzonek [tys. sztuk]
2002	10,4	57
2003	9,7	63
2004	9,1	61
2005	5,5	34
2006	9,6	53
2007	6,7	40
2008	5,0	32
2009	3,9	24
2010	1,63	8,79
2011	2,09	12,72
2012	0,13	0,6
2013	1,87	8,2

3.1.3.2 Ocena udatności upraw

W 2013 roku ocenie udatności podlegały uprawy z roku 2009 (ocena w piątym roku istnienia uprawy – ocena końcowa). Nie była dokonana ocena w drugim roku istnienia uprawy – ocena wstępna, ponieważ w 2012 roku nie założono żadnej uprawy. Przy ocenie brano pod uwagę następujące elementy: stopień pokrycia powierzchni przez uprawę, oznaki chorobowe i uszkodzenia wywołane przez czynniki przyrody żywej i nieożywionej, formę zmieszania gatunków, skład gatunkowy uprawy. Udatność każdej ocenianej uprawy oceniono w czterostopniowej skali: uprawa bardzo dobra, dobra, zadowalająca i przepadła.

Wyniki oceny są następujące:
uprawy z roku 2009, ocena końcowa:

Obręb Ochronny	Ilość upraw ocenianych	Pow. upraw ocenianych ogółem	Ocena: powierzchnia upraw/ilość upraw			
			bardzo dobra	dobra	zadowalająca	przepadła
WIGRY	9	2,60	2,35/8	0,25/1	-	-
M.RUDA	3	0,90	0,9/3	-	-	-
WPN razem	12	3,50	3,25/11	0,25/1	-	-

3.1.4 Pozyskanie i sprzedaż drewna

Wojciech Kamiński

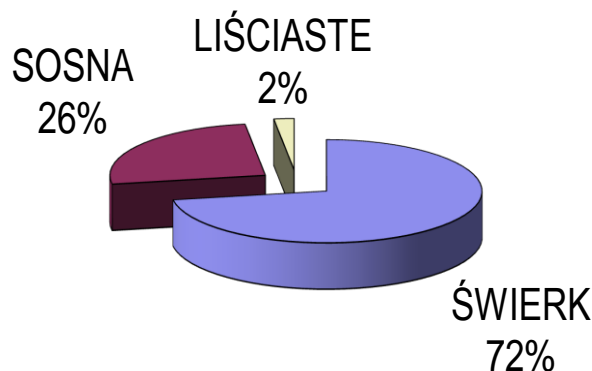
3.1.4.1 Użytki przygodne

W ramach przeprowadzonych w 2013 roku cięć pielęgnacyjnych i przygodnych pozyskano drewno o łącznej masie 11,05tys.m³ (11,99tys.m³ w 2012), w tym 10,68tys.m³ grubizny, tj. przeciętnie ok. 1,05m³ z 1ha powierzchni leśnej Parku.

W cięciach przygodnych pozyskanie grubizny na 2013 rok zaplanowano w rozmiarze 5,09tys.m³, natomiast wykonano 3,81tys.m³, tj. o 1,64tys.m³ mniej niż w roku 2012.

Podobnie jak w latach ubiegłych usunięciu podlegały przede wszystkim gatunki iglaste (rys.4) – złomy, wywroty, drzewa zasiedlone przez owady i opanowane przez grzyby. Drewno gatunków liściastych w większości przypadków pozostawiano w lesie do naturalnego rozkładu. Usuwano je głównie w razie konieczności zapewnienia przejeźdźności szlaków komunikacyjnych.

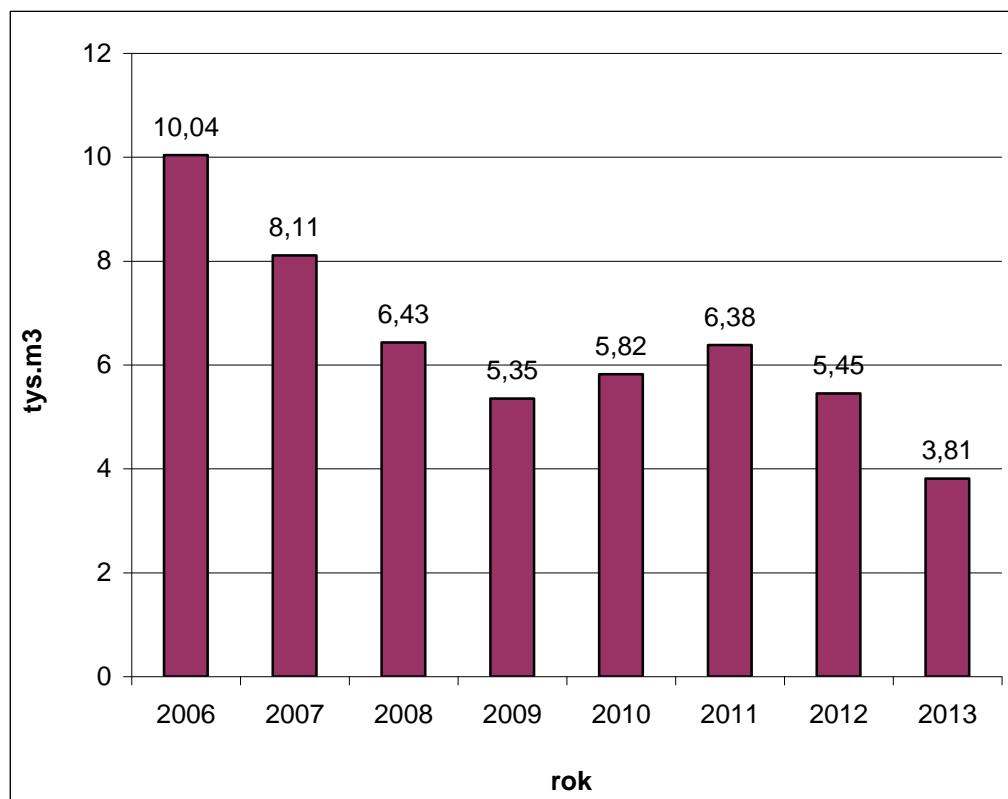
Rysunek 4 Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2013 r. w cięciach przygodnych

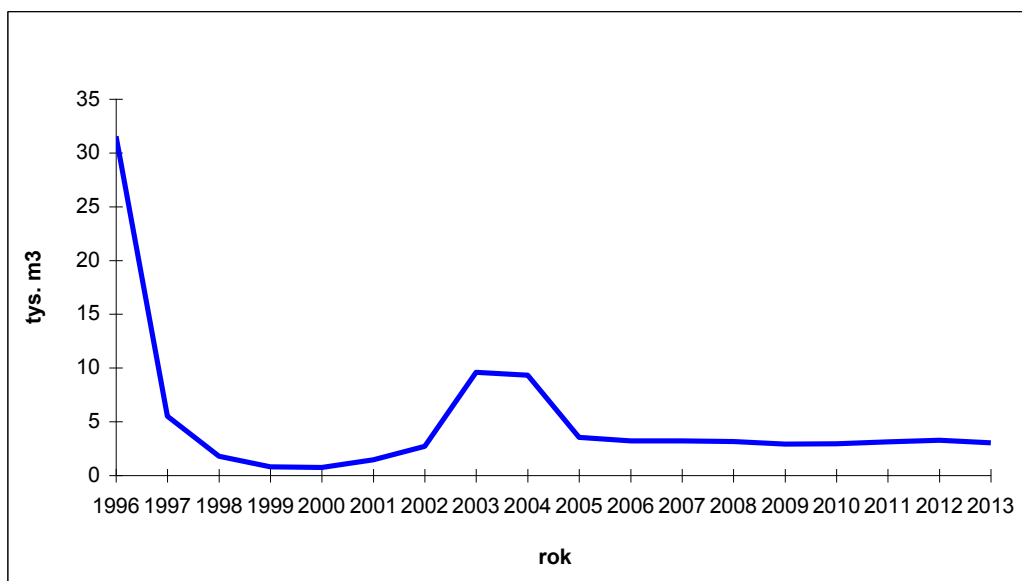
W trakcie realizacji planu nie stwierdzono istotnych zagrożeń dla stabilności drzewostanów WPN, co potwierdza, że zabiegi związane z utrzymaniem odpowiedniego stanu

sanitarnego lasu były dotychczas przeprowadzane prawidłowo. Porównanie rozmiaru pozyskania drewna w ramach cięć przygodnych na przestrzeni ostatnich kilku lat przedstawia rys.5.

Rysunek 5. Masa drewna pozyskanego w ramach cięć przygodnych w latach 2006-2013

O 640m³ w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się masa usuniętego posuzu świerkowego, która wyniosła 2,65tys.m³. Jednocześnie, celem zwiększenia ilości martwego drewna w lesie, pozostawiono na pniu do naturalnego rozkładu 121 świerków zasiedlonych przez kornika drukarza o „ponadprzeciętnych” pierśnicach. Masę tych drzew oszacowano na ok. 400m³. A zatem, należy przyjąć, że łączna masa zasiedlonego drewna świerkowego w 2013 roku wyniosła 3,05tys.m³ i była prawie taka sama jak w 2012 roku (rys.6).

Rysunek 6. Zasiedlone drewno świerkowe usunięte w latach 1996-2013

Obecnie największym, potencjalnym zagrożeniem dla drzewostanów Parku są szkody spowodowane zmianami warunków meteorologicznych. Niebezpieczeństwo powstania szkód na skutek silnie wiejących wiatrów jest szczególnie duże w okresie letnim i jesiennym.

W związku z przyjętą zasadą pozostawiania na pniu zasiedlonych drzew pondprzeciętnych, prowadzony jest stały monitoring wpływu tych drzew na stan sanitarny i trwałość drzewostanów, ze szczególnym uwzględnieniem tych powierzchni, w których udział świerka w składzie wynosi ponad 40%. Wyniki obserwacji posłużą do ustalenia dalszych procedur postępowania w ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego.

3.1.4.2 Cięcia pielęgnacyjne

Zabiegami pielęgnacyjnymi w 2013 roku objęto powierzchnię 232,34ha, w tym trzebieżami wczesnymi – 50,90ha i trzebieżami późnymi – 181,44ha. Plan powierzchniowy i masowy zabiegów został wykonany w pełnym zakresie.

Tabela 8 Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2013 r.

Rodzaj cięć	Plan [ha/tys.m ³]	Wykonanie [ha/tys. m ³]	Procent wykonania planu[%]
Ogółem	232,34/6,61	232,34/6,86	100/103
<i>w tym:</i>			
trzebieże wczesne	50,90/1,23	50,90/1,27	100/103
trzebieże późne	181,44/5,38	181,44/5,59	100/103

3.1.4.3 Drzewa pozostawione do naturalnego rozkładu

W 2013 wyznaczono i pozostawiono w lesie 894szt. drzew martwych. Łącznie w latach 1997-2013 zaewidencjonowano 12 625szt. tego typu drzew. Ponadto, w ciągu roku na powierzchniach trzebieżowych pozostawiono do naturalnego rozkładu drewno o łącznej masie ok. 700m³ (gałęzie, odpady). Szacuje się, że rocznie pozostaje na gruncie ponad 1500m³ drewna. Szacunek ten obejmuje jedynie posusz ewidencjonowany w ramach zabiegów ochronnych (cięć przygodnych i pielęgnacyjnych), nie zawiera natomiast masy drewna martwego powstającego na

skutek oczyszczania się pni z gałęzi, czy też naturalnego wydzielania się drzew przygluszonych w młodszych klasach wieku.

3.1.4.4 Struktura sortymentowa pozyskania

W strukturze pozyskania w 2013 roku, podobnie jak w latach ubiegłych przeważały sortymenty średniowymiarowe, przy czym ich udział w analizowanym okresie znacznie wzrósł w stosunku do drewna wielkowymiarowego i wyniósł odpowiednio 74% do 26%, przy stosunku 64% do 36% w 2012r. Jest to wynikiem specyfiki prowadzenia zabiegów ochronnych w parkach narodowych. Wykonywane są głównie zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanach II-III klasy wieku, w których głównym sortymentem jest drewno klasy S2. Nie zakłada się powierzchni zrębowych, a drewno wielkowymiarowe pochodzi przede wszystkim z cięć przygodnych. W ramach tych cięć usunięciu podlegają wyłącznie drzewa chore i uszkodzone, co nie pozostaje bez wpływu na jakość uzyskiwanego surowca. Drewno wielkowymiarowe pozyskane w ramach takich cięć jest klasyfikowane jako WC0 i WD czyli w średniej i niskiej klasie jakości. W Wigierskim Parku Narodowym nie pozyskuje się sortymentów tzw. „cennych”. Nie bez wpływu na dysproporcję w masie pozyskanego drewna średniowymiarowego i wielkowymiarowego pozostaje fakt pozostawienia na pniu zasiedlonych drzew ponadprzeciętnych, spośród których większość przy manipulacji okazałaby się drewnem dłużycowym.

Strukturę sortymentową pozyskania drewna w latach 2012 -2013 przedstawia tabela nr 9.

Tabela 9 Struktura sortymentowa pozyskania w latach 2012-2013

Sortyment	Ogółem 2012/ [m ³]	Ogółem 2013[m ³]
Drewno wielkowymiarowe (W)	4168	2770
Drewno średniowymiarowe użytkowe (S1, S2, S3)	5032	5822
Drewno średniowymiarowe opałowe (S4)	2465	2088
Drewno małowymiarowe (M)	335	371
Razem	12000	11051

3.1.4.5 Sprzedaż drewna

W 2013 roku rozchodowi podlegało ogółem 11,11tys.m³ drewna pochodzącego z bieżącego pozyskania i zapasu z roku 2012. Szczegółowo strukturę sprzedaży według sortymentów przedstawia tabela “Sprzedaż drewna” – załącznik nr 10a do analizy. Koniunktura na rynku drzewnym nie uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego. Popyt i podaż pozostawała na podobnym poziomie co wpłynęło na utrzymanie się stałych cen drewna w całym okresie rozliczeniowym.

Dochód netto ze sprzedaży drewna wyniósł 1 567tys.zł, przy 1 956tys.zł. w roku 2012. Średnia cena 1m³ drewna (netto) w 2013 r. wyniosła 147zł, przy 164zł w 2012. Przyczyną spadku ceny średniej jest znaczne zmniejszenie udziału drewna wielkowymiarowego w ogólnej masie pozyskanego drewna.

Plan dochodu – 1 691 tys. zł

Wykonanie – 1 567 tys. zł.

Przyczyną niewykonania planu finansowego było mniejsze o 1000m³ w stosunku do założonego pozyskanie drewna z użytków przygodnych.

Na dzień 31.12.2013 roku, na gruncie pozostał zapas niesprzedanego drewna o łącznej masie 15m³, w tym:

- drewno wielkowymiarowe – 0m³,
- drewno średniowymiarowe (użytkowe) – 11m³,
- opałowe – 4m³.

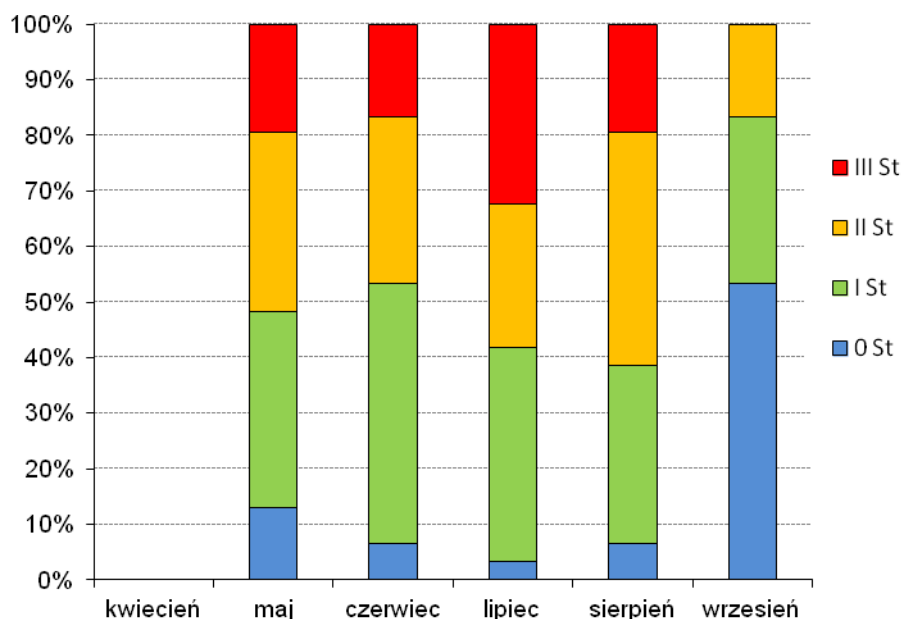
3.1.5 Ochrona przeciwpożarowa

Piotr Pieczyński

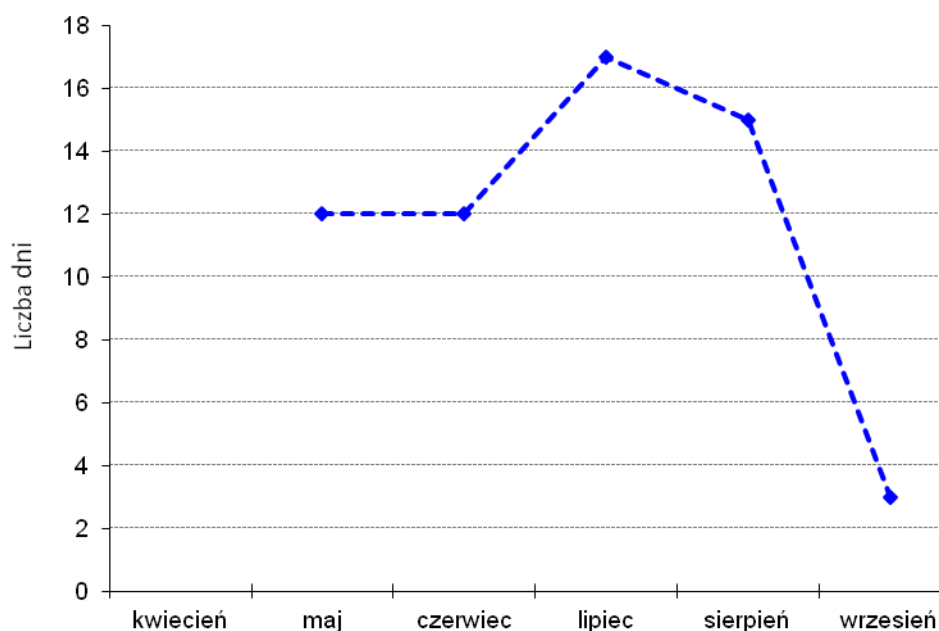
3.1.5.1 Analiza zagrożenia pożarowego w lasach

W roku 2013 odnotowano 72 dni z II i III stopniem zagrożenia pożarowego, w tym 27 dni o najwyższym III stopniu zagrożenia. Wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9⁰⁰ spadała poniżej 28% 59 razy, natomiast poniżej 10% ani razu. Najniebezpieczniejszym miesiącem był sierpień. W tym miesiącu odnotowano 19 dni w II i III stopniu zagrożenia pożarowego i 19 dni z utrzymującą się wilgotnością ściółki poniżej 28%.

Rysunek 7. Udział procentowy stopni zagrożenia pożarowego lasu w miesiącach w okresie od 1.04–31.09.2013 r.

Rysunek 8. Liczba dni w miesiącach z wilgotnością ściółki leśnej <28% o godz. 9 w okresie 1.04–31.09.2013 r.

3.1.5.2 Realizacja zadań bieżących z ochrony przeciwpożarowej:

a) Ochrona przeciwpożarowa obszarów leśnych:

Powiększanie prześwitów dróg – 20,10 km

Konserwacja dróg pożarowych – 7,69 km

Przecięcie linii oddziałowych na cele ppoż. – 4,50 km

Konserwacja punktów czerpania wody – 6 szt.

Porządkowanie poboczy dróg – 132,72 ha

Mineralizacja istniejących pasów ppoż. – 0,12 km

Konserwacja tablic ppoż. – 12 szt.

Bieżące przeglądy gaśnic i agregatów w bazach ppoż. – 41 szt.

Przeglądy gaśnic i agregatów po 5 latach eksploatacji i naprawy – 10 szt.

Kasacja gaśnic – 1 szt.

Bieżące przeglądy sieci rrl.

Większość prac wykonano w ramach projektu pn. „Ochrona przeciwpożarowa i przed szkodnictwem na terenie Wigierskiego Parku Narodowego” sfinansowanego ze środków Funduszu Leśnego. Projekt obejmował min.: zakup samochodu terenowego z modułem gaśniczym dla Straży Parku i remont dróg pożarowych na łącznym odcinku 5,19 km. Łączny koszt całego przedsięwzięcia wyniósł 376 363, 28 zł.

b) Ochrona przeciwpożarowa obiektów budowlanych:

Bieżące przeglądy gaśnic w budynkach WPN – 54 szt.

Przeglądy gaśnic po 5 latach eksploatacji i naprawy – 15 szt.

Bieżące konserwacje hydrantów – 8 szt.,

3.1.5.3 Dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

Tabela 10 Pożary na terenie WPN w latach 2008-2013 odnotowane przez Służby Parku

Lp.	Rok	Charakter pożaru	Pow. [ha]	Przyczyna	Wielkość strat skarbu państwa [zł]
1	2008	Podpowierzchniowy, obszar leśny	Zasięg punktowy	Zaproszenie ognia	-
2	2009	Powierzchniowy, obszar leśny, wł. prywatna	0,50 ha	Zaproszenie ognia	-
3	2009	Pożar traw, wł. prywatna	1	Zaproszenie ognia	
4	2010	Powierzchniowy, obszar leśny, całkowite spalenie uprawy i wieży widokowej nad Dolną Wiatrołuzą w O.O. Lipniak	0,38	Prawdopodobnie podpalenie	15 568
5	2011	Pożar trawy, oddz. 49i, O.O. Krzywe	0,01	Podpalenie	-
6	2011	Pożar słomy na skraju lasu, zagrożony oddz. 178g	-	Podpalenie	-
7	2012	Pożar drzewa, obszar leśny	Zasięg punktowy	Podpalenie	-
8	2013	Nie odnotowano pożarów			

3.1.5.4 Służba Ochrony Przeciwożarowej Parku

Na terenie WPN od 2002 r. działa Służba Ochrony Przeciwożarowej Parku: patroluje teren, zabezpiecza miejsca zdarzenia do działań ratowniczych, pomaga jednostkom ochrony przeciwpożarowej w prowadzeniu akcji, uczestniczy w działaniach edukacyjnych parku. W okresie zagrożenia pożarowego służba prowadzi dyżury w oparciu o samochód patrolowo - gaśniczy wyposażony w wysokociśnieniowy moduł gaśniczy.

Działania w 2013 r:

- Dyżury w Punkcie Alarmowo Dyspozycyjnym (01.05.2013- 30.09.2013)
- Dyżury alarmowe SOPP na telefon (01.05.2013 – 30.09.2013)
- prowadzenie patroli przeciwpożarowych przy utrzymującym się dużym zagrożeniu pożarowym lasu

Tabela 11 Akcje SOPP w 2013 roku

Data	Godzina rozpoczęcia	Godzina zakończenia	Miejsce działania	Opis działania
02.05	12:30	14:15	Obwód Krzywe	Patrol przeciwpożarowy, II st. zagrożenia, „długi weekend”
07.05	11:00	13:30	Obręb Maćkowa Ruda	Patrol przeciwpożarowy, III st. zagrożenia, przed kontrolą PSP
29.06	11:30	14:00	Muzeum Wigier	Akcja edukacyjna „Bezpieczne wakacje”, pokaz sprzętu przeciwpożarowego SOPP
23.08	11:30	13:30	Krzywe –Krusznik - Mikołajewo	Kontrola punktów czerpania wody

29.08	12:30	13:40	Cimochowizna	Lokalizacja i rozpoznanie dymu we wsi Cimochowizna (spalanie pozostałości roślinnych)
-------	-------	-------	--------------	---

3.1.5.5 Wyposażenie przeciwpożarowe w dyspozycji Służby Parku

Tabela 12 Wyposażenie baz sprzętu przeciwpożarowego (bez zmian względem roku 2012)

Wyposażenie baz zasadniczych (BZ): Krzywe, Maćkowa Ruda		Wyposażenie baz podstawowych (BP): Krzywe, Gawarzec, Krusznik	
Samochód patrolowo – gaśniczy wyposażony w zbiornik wody o poj. 480 l. (stan BZ Krzywe)	1 szt.	gaśnica pianowa GP-9z	6 szt.
motopompa pływająca (stan BZ Krzywe)	1 szt.	przyczepka typ 2.34	1 szt.
przyczepka typ 1.92	1 szt.	łopaty, szpadle	5 szt.
agregat gaśniczy, pianowy AGP-25 (stan BZ Krzywe)	2 szt.	siekiery	5 szt.
gaśnica pianowa GP-9z	10 szt.	piła łańcuchowa	1 szt.
łopaty, szpadle	10 szt.		
siekiery	5 szt.		
tłumice metalowe (8 szt. BZ Krzywe, 7 szt. BZ M.Ruda)	15 szt.		
piła łańcuchowa	1 szt.		
hydronetki plecakowe (sztywny zbiornik) (stan BZ Krzywe)	2 szt.		
wiadra (stan BZ Krzywe)	5 szt.		
węże strażackie (stan BZ Krzywe)	10 szt.		
prądownice gaśnicze (stan BZ Krzywe)	4 szt.		
rozdzielacze wody(stan BZ Krzywe)	2 szt.		
pląg leśny (baza w Cz. Folwarku)	1 szt.		

Podręczny (indywidualny) sprzęt przeciwpożarowy:

- Hydronetki plecakowe wodne: wyposażenie każdego leśniczego – 1 szt. (Łącznie w WPN – 10 szt.),
- Hydronetki plecakowe wodno – pianowe: wyposażenie nadleśniczego – 1 szt., Straż Parku - 1 szt., SOPP – 2 szt. (Łącznie w WPN – 4 szt.),
- Tłumice gumowe: wyposażenie każdego leśniczego – 1 szt., nadleśniczego – 1 szt., Straż Parku – 1 szt., SOPP – 2 szt. (Łącznie w WPN – 14 szt.).

3.1.5.6 Szkolenia, warsztaty i akcje propagandowe

- Narada szkoleniowa (odprawa) zorganizowana dla Służby Ochrony Przeciwpożarowej Parku (25.04.2013),
- Akcja edukacyjna „Bezpieczne wakacje”, pokaz sprzętu SOPP przy Muzeum Wigier, wspólna akcja z Policją z Suwałk (29.08.2013 r.)

3.1.5.7 Kontrole i zalecenia

- Kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach(30.04.2013) - nie stwierdzono nieprawidłowości,
- Kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Augustowie (30.04.2013) - nie stwierdzono nieprawidłowości,
- Kontrola Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sejnach (09.05.2013) - nie stwierdzono nieprawidłowości

3.1.5.8 Inne

Przygotowano i złożono wnioski do Funduszu Leśnego pn.: „Ochrona przeciwpożarowa

na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w 2014 r.” na łączną kwotę 866 688,94 zł.

Główny koszt projektu to konserwacje nawierzchni dróg dojazdowych na łącznym odcinku 10,35 km.

3.2 Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych

3.2.1 Zabiegi w ekosystemach

Lukasz Skiendziul

W 2013 r. powierzchnia gruntów nieleśnych będących w użytkowaniu wieczystym i stanowiących własność Parku wynosiła 555,9 ha. W porównaniu do roku ubiegłego zwiększyła się o 27,60 ha z powodu wykupu gruntów.

Podział gruntów nieleśnych według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

grunty orne	- 217,8 ha
łąki i pastwiska	- 142,8 ha
nieużytki	- 195,3 ha

W ramach ochrony czynnej w 2013 roku wykonano zabiegi polegające na:

usuwaniu zakrzaczeń i koszeniu podmokłych łąk na pow. 37,75 ha wraz z usuwaniem biomasy poza powierzchnię. Zabieg wykonuje się w celu przeciwdziałania zarastaniu ekosystemów i utrzymania obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych.

Poza tym Park rozpoczął po raz pierwszy na większą skalę walkę z inwazyjnymi gatunkami obcego pochodzenia. Prace polegały na:

- koszeniu, wrywaniu:

niecierpka gruczołowatego – na powierzchni 31,12 ha,

nawłoci kanadyjskiej (0,012 ha)

winobluszczu (0,018 ha)

- wrywaniu, karczowaniu i usuwaniu odrośli:

robinii (47sz., 0,40 ha)

klonu jesionolistnego (235 szt., 4,91 ha)

czeremchy amerykańskiej (3440 szt., 5,19 ha)

dębu czerwonego (520 szt.)

- 2-krotnym koszeniu zarośli trojeści amerykańskiej *Asclepias syriaca* oraz róży pomarszczonej *Rosa rugosa* na łącznej powierzchni 1,3 ha, w celu osłabienia siły życiowej i w konsekwencji wyeliminowania z flory WPN-u.

Zabieg koszenia wrywania i odkrzaczania został sfinansowany przez NFOŚiGW oraz fundusz LIFE+, natomiast na walkę z drzewiastymi inwazyjnymi gatunkami obcymi środki otrzymaliśmy z Funduszu Leśnego.

Grunty rolne o pow. 133,5 ha (37%) były użytkowane rolniczo:

- przez miejscowych rolników i pracowników WPN-u i na podstawie umów dzierżawnych zawartych w drodze przetargu nieograniczonego – 101,24 ha,

- na potrzeby parku 32,26 ha.

Na użytkowanych przez WPN gruntach prowadzono uprawę owsa, żyta, gryki i łąbinu. Zabiegi te wykonuje się w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego na poletka zaporowe oraz zapobiegania zarastaniu gruntów rolnych przez roślinność drzewiastą i krzewy.

W maju 2013 r. WPN złożył kolejny wniosek do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o przyznanie płatności obszarowej, uzupełniającej oraz z tytułu ONW (obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania) do gruntów rolnych o powierzchni 32,26 ha i otrzymał decyzję w sprawie przyznania tych płatności w Łącznej kwocie 37972,58 zł.

Minął drugi rok odkąd przystąpiliśmy do programów rolnośrodowiskowych (w wariantcie: rolnictwo ekologiczne), w których zobowiązaliśmy się uczestniczyć przez kolejne 5 lat. Dzięki temu oprócz dotychczasowych dopłat bezpośrednich oraz ONW otrzymaliśmy wsparcie finansowe z tytułu uczestnictwa w programie rolnośrodowiskowym w wysokość 27 098,40 zł. Łączna powierzchnia zgłoszona do programu wynosi 32,26 ha. Również w związku z uczestnictwem zobowiązani jesteśmy do poddawania się corocznej kontroli naszych upraw. W sierpniu przeprowadzona była kontrola, którą wykonała firma BIOCERT z Krakowa. Wigierski Park Narodowy przeszedł ją bez żadnych zastrzeżeń co do prowadzonej gospodarki rolnej.

3.3 Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2013 r. w wybranych ekosystemach wodnych parku kontynuowano program aktywnej ochrony zespołów ryb i raków. Zabiegi ochronne wykonywano w jeziorach Wigry, Pierty, Mulaczysko, Leszczewek, Omułówek, Krusznik, Białe Wigierskie, Długie Wigierskie, o łącznej powierzchni 2701,92 ha, oraz na rzece Czarnej Hańczy poniżej jez. Wigry, na odcinku Wysoki Most – Studziany Las. Polegały one na:

- I. zarybieniach wód gatunkami:
 1. zagrożonymi skutkami eutrofizacji wód (sielawa, sieja),
 2. drapieżnymi (szczupak), w celu zwiększania ich liczebności i wzmacniania w ten sposób efektów biomanipulacji,
 3. zagrożonymi spadkiem liczebności (lin, pstrąg potokowy)
- II. odłowach rybacko-wędkarskich, w tym:
 1. odłowach regulacyjnych:
 1. ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa),
 2. ryb karpiowatych (płóć, leszcz), w celu monitorowania ich liczebności,
 3. ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz);
 4. odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, siei, szczupaka),
 5. odłowach wędkarskich,
 6. odłowach kontrolnych raków,
- III. lokalnym wykaszaniu trzcinowisk w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie brzegowej;
- IV. obserwacji stanu zdrowotnego ryb.

3.3.1 Zarybienia

W 2013 r. dokonano zarybień jezior: Wigry, Białe Wigierskie, Pierty, Mulaczysko,

Leszczewek, Krusznik, Omulówek, a także fragmentu rzeki Czarnej Hańczy. Łącznie zarybiono 2621,54 ha. jezior oraz 2-kilometrowy odcinek rzeki. Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku nr 13.

Wpuszczony do jezior parku wylęg sielawy, siei oraz szczupaka w całości pochodził z wylęgarni ryb WPN. Z własnych tarlaków wyhodowano 51 520 000 szt. wylęgu sielawy (z czego 3 200 000 szt. za kwotę 12 865,00 zł. sprzedano rybackim użytkownikom jezior), 12 000 szt. wylęgu siei oraz 360 000 szt. wylęgu szczupaka.

W ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystało w sezonie 2012/2013 trzynastu rybackich użytkowników jezior, uzyskano dodatkowo 6 960 000 szt. wylęgu sielawy oraz 4 820 000 szt. wylęgu szczupaka. Za inkubację ikry sielawy WPN uzyskał kwotę 13 920,00 zł., za inkubację ikry szczupaka przejął 2 385 000 szt. uzyskanego wylęgu, którym zostały zarybione jeziora WPN

3.3.2 Odłowy

1. **Odłowy regulacyjne** wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2202,035 ha) przy wykorzystaniu rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe, okoniowo-płociowe, leszczowe) oraz biernego klatkowego (mieroże). Ogółem (odłowy regulacyjne i odłowy tarlaków) odłowiono 14 869 kg ryb. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku nr 13.
2. **Odłowy tarlaków.** W kwietniu i maju przeprowadzono na jeziorze Wigry odłowy tarlaków szczupaka, w listopadzie i grudniu odłowy tarlaków sielawy i siei. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków (w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):
 - szczupaka – 264 kg / 7,25 l.
 - sielawy – 3300 kg / 243,25 l.
 - siei – 3 kg / 0 l.

Z ikry szczupaka wyhodowano 360 000 szt. wylęgu, który wpuszczono do parkowych jezior.

Ikra sielawy i siei jest inkubowana w wylęgarni ryb WPN, a wylęganie narybku nastąpi wiosną 2014 r. W wylęgarni zgromadzono także 52,75 litra zapłodnionej ikry sielawy oraz 0,25 litra ikry siei, którą dostarczyły 3 podmioty rybackie z poza terenu parku.

3. **Odłowy wędkarskie.** Presja wędkarska w roku 2013 była zbliżona do tej z roku 2012. W 2013 roku sprzedano 5215 licencji wędkarskich. Liczby sprzedanych licencji z podziałem na poszczególne kategorie przedstawiały się następująco:
 - licencje roczne - 119 szt.
 - licencje półroczne - 31 szt.
 - miesięczne - 99 szt.
 - licencje dwutygodniowe – 40 szt.
 - licencje tygodniowe - 26 szt.
 - licencje dzienne - 4900 szt.
4. **Odłowy kontrolne raków.** W 2013 r. Instytut Rybactwa Śródlądowego przy współpracy z parkiem przeprowadził odłowy kontrolne raków w następujących jeziorach: Wigry, Białe Wigierskie, Długie Wigierskie. Wyniki odłowów były zbieżne z uzyskanymi w latach ubiegłych i wskazują na stale niską liczebność raka pręgowatego.
5. **Ochrona tarlisk – zimowe koszenie roślinności.** W okresie zlodzenia wykonano na jez. Wigry (zatoka Zadworze, płośo Północne, Płośo Południowe) koszenie roślinności wynurzonej (trzciniowisk), w celu poprawy warunków tarliskowych dla ryb oraz polepszenia warunków sanitarnych w strefie przybrzeżnej. Wykoszono łącznie 17,92

ha. trzciniowisk stosując zasadę naprzemiennego koszenia i pozostawiania brzegu w stanie nienaruszonym na podobnej długości co odcinki wykoszone

3.3.3 Stan zdrowotny ryb, śnięcia, zagrożenia

W 2013 r. nie wystąpiły w żadnym z jezior WPN-u zjawiska wywołujące masową śmiertelność ryb (przyduchy, epizoocje). Podobnie jak w latach ubiegłych obserwowano silnie negatywny wpływ kormorana czarnego na liczebność ichtiofauny.

3.3.4 Pozostała działalność

W 2013 roku WPN przy finansowym wsparciu NFOŚiGW zrealizował następujące projekty:

1. „Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”.

W ramach zadania zakupiono:

- narybek siei – 26 000 szt..
- narybek jesienny pstrąga potokowego – 4000 szt.
- narybek lina – 690 kg.

Zadanie kontynuowane będzie do 2017 r. i przewiduje zasilanie wybranych wód WPN-u narybkiem siei, węgorza, pstrąga potokowego, lina troci jeziorowej oraz suma na łączną kwotę 502 350 zł.

2. „Remont wylęgarni ryb Wigierskiego Parku Narodowego w m. Tartak”. W 2013 r. dokończono prace remontowe rozpoczęte rok wcześniej. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 102 862,03 zł. w tym udział NFOŚiGW 100 514,51 zł.

3. „Ochrona wybranych ekosystemów wodnych WPN”. W ramach wniosku zakupiono silnik zaburtowy o mocy 80 KM do łodzi HARPUN wykorzystywanej przez Straż Parku. Koszt dotacji wyniósł 37 800,00 zł.

4. „Ochrona ichtiofauny i zasobów wodnych WPN”. W ramach wniosku zakupiono:

- silnik zaburtowy o mocy 40 KM do łodzi LIN wykorzystywanej przez Pracownię Naukową oraz W.O.O.
- dwie łodzie rybackie wraz z silnikami o mocy 9,9 KM do wykonywania odłowów tarlaków sielay, siei oraz szczupaka.

Koszt dotacji wyniósł 50 657,40zł.

3.4 Ochrona gatunków roślin i zwierząt

3.4.1 Czynna ochrona roślin

Maciej Romański

W 2013 roku znaleziono nowy dla Parku gatunek rośliny naczyniowej - *Geranium columbinum* (bodziszek gołębi). Okazy tego gatunku znaleziono na jednym stanowisku, w starym wyrobisku żwiru, nieopodal leśniczówki Słupie. Prawdopodobnie gatunek ten mógł być w przeszłości przeoczony.

Odnalezione zostało również stanowisko *Elsholtzia ciliata* (marzymięta grzebieniasta) – gatunku obcego pochodzenia, który jednak na razie nie wykazuje oznak inwazyjności. Okazy

tego gatunku znaleziono na poboczu drogi, obok poletka zaporowego w oddziale 84. Występowanie tego gatunku było podawane w przeszłości przez A.W. Sokołowskiego, jednak nie był on potem zauważany. W otulinie Parku, w dolinie Czarnej Hańczy, w granicach wsi Sobolewo, odnaleziono również, nie podawany wcześniej z tego obszaru gatunek rośliny naczyniowej *Rumex triangulivalvis* (szczaw trójkątnodziałkowy). Jest to gatunek pochodzący z Ameryki Północnej i posiadający w Polsce status efemerofita (gatunku przejściowo zawlekanego). Gatunek ten nie powinien, przynajmniej na razie, stanowić zagrożenia dla flory WPN.

Podobnie jak w latach poprzednich, konturowano również inwentaryzację innych gatunków roślin naczyniowych, podlegających ochronie prawnej i wymienianych przez czerwone listy. Ogółem przybyło 1395 stwierdzeń takich gatunków, w tym 37 stwierdzeń rzepika szczeciniastego (*Agrimonia pilosa*), gatunku z drugiego załącznika dyrektywy siedliskowej „Natura 2000”.

Oprócz roślin naczyniowych prowadzono dalsze poszukiwania mszaków, głównie wątrobowców. Udało się odnaleźć nowy dla parku gatunek wątrobowca - *Kurzia pauciflora*. Potwierdzono również, podawanych w przeszłości, występowanie takich gatunków jak *Lophozia laxa*, *Lejeunea cavifolia*, *Lophocolea minor* i *Lophozia guttulata*. Szczególnie interesujący jest pierwszy z nich. Jest to bardzo rzadki gatunek, podlegający ochronie prawnej i wpisany na „Czerwona Listę”. Po raz ostatni, z obszaru Wigierskiego Parku Narodowego podawano go w 1961 roku. Z kolei *Lophozia guttulata*, ostatni raz notowana była w 1935 roku. Dokonano również rewizji oznaczeń dwóch gatunków. Dzięki współpracy z Piotrem Górskim, specjalistą od wątrobowców, udało się skorygować wcześniejsze błędne oznaczenie *Porella platyphylla*. Po analizie zebranego dodatkowo materiału okazało się iż jest to *Porella cordeana*, gatunek znacznie częstszy w Polsce. Z kolei wszystkie okazy oznaczane wcześniej jako *Conocephalum conicum*, najprawdopodobniej należą do wydzielonego niedawno gatunku *Conocephalum salebrozum*. Występowanie *Conocephalum conicum* na terenie WPN wydaje się być wątpliwe, jednak ostateczne rozstrzygnięcie tego zagadnienia wymaga dalszych badań. Ogółem, w bazie danych, przybyło ponad 800 stwierdzeń z lokalizacjami różnych gatunków wątrobowców.

Odnaleziono również dwa nowe stanowiska, bardzo rzadkiego w tej części Polski, glewika *Anthoceros agrestis*.

Spośród rzadkich gatunków mchów odnaleziono dwa nowe stanowiska *Neckera complanata*, oraz 68 drzew zasiedlonych przez *Homalia trichomanoides*. Obydwa te gatunki epifitycznych mchów, są uznane w projektowanym operacie ochrony flory, jako gatunki „specjalnej troski”.

Obecnie w bazach danych dotyczących lokalizacji różnych gatunków roślin znajduje się 9999 stwierdzeń roślin naczyniowych, 2057 stwierdzeń dotyczących wątrobowców, 415 mchów i 7 glewików.

W 2013 roku, wspólnie ze służbami terenowymi, prowadzono również szczegółową inwentaryzację występowania niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandiulifera*, w dolinie Czarnej Hańczy. W bazie danych inwazyjnych gatunków roślin przybyło w 2013 roku 2420 rekordów (stwierdzeń?).

Na uwagę zasługuje również odnalezienie nowego dla Parku, rzadkiego w Polsce gatunku śluzowca – siatecznicy okazałej (*Brefeldia maxima*), oraz bardzo rzadko notowanej, w skali światowej, *Arcyria margino-undulata*. Większość zebranych w 2013 roku okazów znajduje się w trakcie konsultacji, u specjalisty.

W 2013 roku odnaleziono również, nowe dla parku, gatunki grzybów wielkoowocnikowych, jednak nie są one jeszcze opracowane przez specjalistę. Jednym z nowych, dla WPN i rzadkich w Polsce gatunków, wymienianych na „czerwonej liście” jest

smolucha świerkowa (*Ischnoderma benzoinum*).

3.4.2 Fotopułapki

Maciej Romański

W 2013 roku Pracownia Naukowo-Edukacyjna Wigierskiego Parku Narodowego, zakupiła 9 foto-pułapek, mających służyć wzbogaceniu informacji o zwierzętach parku. Cztery z nich rozwieszono w pobliżu wodopoju ściągającego zwierzynę z dużego obszaru lasu, pozostałe rozwieszano okresowo, w miejscach potencjalnie atrakcyjnych dla zwierzyny. Foto-pułapki zarejestrowały liczne filmy z udziałem różnych gatunków zwierząt takich jak dziki, jelenie, łosie, borsuki, sarny, lisy itd. Jednak do najciekawszych i najbardziej wartościowych należą te, na których uchwycone zostały wilki z watahy mającej swój rewir w północnej części Parku. Dzięki zebranemu materiałowi udało się ustalić, iż w 2013 roku wataha ta powiększyła się o 4 młode osobniki. Częstotliwość pojawiania się wilków w zarejestrowanym materiale, wskazuje iż wataha ta stale przebywa w tej części Parku, a nie zachodzi tu tylko okresowo, jak sądzono wcześniej. Zarejestrowany materiał potwierdza również informacje zdobyte z zimowych tropień, iż wataha ta przekracza drogę Suwałki-Sejny i penetruje północną część WPN.

3.4.3 Ochrona stanowisk zwierząt zagrożonych wyginieciem

Marek Jeromin

Na terenie parku wyznaczone są trzy strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Wszystkie dotyczą bielika *Haliaeetus albicilla*. Obserwacje poczynione w miesiącu styczniu i lutym potwierdziły zasiedlenie trzech gniazd. Ponowna kontrola gniazd w miesiącu maju wykazała, że jedno z gniazd spadło na ziemię prawdopodobnie w wyniku silnego opadu śniegu. Dnia 02.07.2013. stwierdzono, że w jednym z gniazd jest jedno młode, a w drugim dwa pisklęta.

3.4.4 Monitoring liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim

Marek Jeromin

Obserwacje mające na celu uzyskanie informacji o liczebności kolonii kormorana nad jeziorem Długim prowadzone są od roku 2009. Poniżej zamieszczono tabelę z danymi z poszczególnych obserwacji, które prowadzono przy pomocy lornetki o powiększeniu 7*50.

Tabela 13 Liczebność kormorana nad jeziorem Długim w czasie obserwacji w 2013 roku

Data	Godzina	Oddział 150b1	Oddział 150b2	Oddział 150a	Oddział 134f	Woda	Razem
05.05.	18.00	0	0	0	32	0	32
12.05.	19.00	0	0	0	74	0	74
23.05.	20.30	0	113	0	0	0	113
26.05.	19.00	0	0	0	83	0	83
02.06.	19.00	0	97	0	0	0	97
05.06.	19.00	0	0	0	128	0	128
09.06.	20.00	13	0	0	157	0	170
15.06.	20.00	0	27	0	113	0	140
28.06.	19.00	49	144	1	9	0	203
07.07.	20.30	23	0	8	311	0	342
14.07.	19.00	4	0	2	0	540	546

16.07.	20.00	67	193	47	0	0	307
21.07.	20.00	93	118	37	0	0	248
05.08.	05.00	79	174	58	123	0	434
14.08.	05.00	79	187	89	286	0	641
20.08.	20.00	81	186	78	384	0	729
27.08.	19.00	83	223	73	185	0	564
29.09.	19.30	76	154	71	307	0	608
04.09.	06.00	87	0	89	267	0	443
11.09.	18.30	74	198	92	284	0	648
20.09.	18.30	51	207	43	113	0	414
02.10.	17.30	57	141	118	218	0	534
10.10.	18.00	65	89	115	224	0	493
17.10.	18.00	0	0	0	0	0	0
22.10.	18.00	0	0	0	0	0	0

3.4.5 Obserwacje ptaków na jeziorze Wigry w 2013 r.

Dorota, Grzegorz i Jerzy Zawadzcy

Przeprowadzono 6 liczeń z łodzi wzdłuż całego jeziora Wigry. Pierwsze liczenie odbyło się 31maja, ostatnie 2 listopada 2013 r. Najwięcej ptaków stwierdzono podczas liczenia w sierpniu (3692), najmniej w maju (tylko 698). Liczba rejestrowanych gatunków była stała (od 18 do 20). Najliczniejszym ptakiem był kormoran. Jego liczebność zmieniała się w zakresie od 58 w maju do 1651 w sierpniu. Bardzo wysoka była liczebność perkoza dwuczubego, podczas kontroli w końcu lipca zarejestrowano 996 ptaków dorosłych i 389 młodych. Jest to ewidentny wzrost liczebności tego gatunku w stosunku do danych z lat poprzednich. Z kolei znacznie (ok. dwukrotnie) niższa niż w poprzednich sezonach była liczebność łyski (maksymalna stwierdzona w sierpniu - 957 os.). Mniejsza niż w latach ubiegłych była także liczebność głowienki (tylko 4 osobniki), a nie stwierdzono innych gatunków kaczek pływających poza krzyżówką. W kolonii śmieszki u ujścia Zatoki Hańczańskiej, gniazdowało ok. 50-60 par. 31maja wśród śmieszek w bezpośrednim sąsiedztwie kolonii przebywały dwa osobniki mewy czarnogłowej (dorosły i młodociany). Jest to pierwsze stwierdzenie tego gatunku w Wigierskim Parku Narodowym, ale także w całym rejonie Puszczy Augustowskiej. Poza tym, do odnotowanych podczas monitoringu gatunków należały: mewa białogłowa (maksymalnie 13 osobników 2 listopada) – nowy gatunek w Wigierskim PN, nur czarnoszyi, bielacek, uhla, brodziec piskliwy, rybitwa białoskrzydła oraz wąsatka.

Tabela 14 Monitoring ptaków Wigier w 2013 r.

Gatunek	31.05	22.06	28.07	7.09	28.09	2.11
Perkoz dwuczuby [<i>Podiceps cristatus</i>] (osobniki młodociane)	278	330 190	996 389	543	361	13
Zausznik [<i>Podiceps nigricollis</i>]				1		
Kormoran [<i>Phalacrocorax carbo</i>]	58	597	77	16651	1035	446
Czapla siwa [<i>Ardea cinerea</i>]	8	5	2	1	3	1
Czapla biała [<i>Egretta alba</i>]	1		1		3	
Łabędź krzykliwy [<i>Cygnus cygnus</i>]	2	1		1		1
Łabędź niemy [<i>Cygnus olor</i>]	34	40	45	61	65	78

(osobniki młodociane)		17	18			
Krzyżówka [<i>Anas platyrhynchos</i>]	19	54	69	66	89	60
(osobniki młodociane)		15	10			
Głowienka [<i>Aythya ferina</i>]	4	2			1	
Gągoł [<i>Bucephala clangula</i>]	46	64	167	95	532	708
Nurogęs [<i>Mergus merganser</i>]	2	8	13	89	62	293
[<i>Mergus albellus</i>]						9
Bielik [<i>Haliaeetus albicilla</i>]		3		7	3	1
Błotniak stawowy [<i>Circus aeruginosus</i>]	9	11	7			
Myszołów [<i>Buteo buteo</i>]	1			1	3	2
Krogulec [<i>Accipiter nisus</i>]			1			
(<i>Aquila pomarina</i>)			1			
(<i>Pandion haliaeetus</i>)				1		
Trzmielojad [<i>Pernis apivorus</i>]		1			5	
Kobuz [<i>Falco subbuteo</i>]		2				
Łyska [<i>Fulica atra</i>]	51	108	681	957	730	269
(osobniki młodociane)		104	55			
Brodzicz piskliwy [<i>Acitis hypoleucos</i>]			4			
Śmieszka [<i>Larus ridibundus</i>]	149	162	215	150	164	42
Mewa siwa [<i>Larus canus</i>]	2		14	36	19	7
Mewa srebrzysta [<i>Larus argentatus</i>]		1	9	21	18	17
Mewa białogłowa [<i>Larus cachinnans</i>]				2	6	13
Mewa [<i>Larus melanocephalus</i>]	2					
Rybitwa rzeczna [<i>Sterna hirundo</i>]	23	21	31			
Rybitwa czarna [<i>Chlidonias niger</i>]	8	11	4			
Rybitwa białoskrzydła [<i>Chlidonias leucopterus</i>]		1				
(<i>Panurus biarmicus</i>)					7	
Kruk [<i>Corvus corax</i>]				5		
Razem osobników	698	1749	2809	3692	3106	1962
Razem gatunków	19	20	18	20	18	18

3.4.6 Opieka nad chorymi i rannymi zwierzętami

Wojciech Misiukiewicz

Ośrodek rehabilitacji zwierząt został wybudowany w 1999 roku z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Ośrodek rehabilitacji zwierząt funkcjonuje w oparciu o decyzję Ministerstwa Środowiska (DOPog4201044S8/04/jr) z dnia 31.08.2004r.

Schronisko zlokalizowane jest w województwie podlaskim, na terenie Gminy Giby, w miejscowości Maćkowa Ruda 57, 16-503 Krasnopol. Placówka działa w oparciu o Zarządzenie

nr 17/2010 Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego z dnia 15 listopada 2010r. Zabiegi weterynaryjne dokonywane są przez lekarzy weterynarii Lecznicy Weterynaryjnej „VitaWet” z Suwałk. Współpraca WPN z lekarzami weterynarii odbywa się zazwyczaj na zasadzie wolontariatu, jak również część zabiegów finansowana jest z kasy parku.

W 2013 roku w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie przebywało 50 zwierząt, z czego 38 ptaków i 12 ssaków.

Historia zwierząt przebywających w ośrodku:

42 osobników przywrócono do środowiska naturalnego – 84%.

8 osobników padło bądź uspiono – 16%.

Historię poszczególnych przypadków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie w 2013r.

GATUNEK	HISTORIA PRZYJĘCIA	STAN ZWIERZĘCIA	HISTORIA WYPUSZCZENIA
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszony przez Hodowlę Psów Rasowych Suwałki 06.02.2013	Poruszała się po ul. Polnej w Suwałkach	Wypuszczona na wolność 11.03.2013
Kawka (<i>Coloeus monedula</i>)	Zgłoszona przez mieszkankę Augustowa 22.02.2013	Ptāk przebywał na balkonie	Wypuszczona 13.08.2013
Zając szarak (<i>Lepus europaeus</i>)	Zgłoszony przez Hodowlę Psów Rasowych Suwałki 15.03.2013	Dorosły osobnik potrącony przez auto	Uśpiony 16.03.2013
Bażant (<i>Phasianus colchicus</i>)	Zgłoszony przez P.S. Pożarną Sejny 07.04.2013	Dorosły ptāk złapany na ul. Strażackiej w Sejnach	Pozostał na gospodarstwie opiekuna ośrodka rehabilitacji zwierząt w M. Rudzie
Gacek brunatny (<i>Plecotus auritus</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Giby 13.04.2013	Przyniesiony przez dzieci	Umieszczony w piwnicy osady WPN Lipowe 15.04.2013
Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	Zgłoszona przez Sekretariat WPN 26.04.2013	Zwierzę złapało się we wnyk kłusowniczy w miejscowości Mała Huta	Wypuszczona na wolność 11.05.2013
Kawka (<i>Coloeus monedula</i>)	Przywieziona przez Straż WPN 29.05.2013	Młody ptāk wypadł z gniazda	Wypuszczona na wolność 13.08.2013
Kawka 2szt (<i>Coloeus monedula</i>)	Przywiezione do WPN przez mieszkańca Suwałk 07.06.2013	Młode ptaki wypadły z gniazda	Wypuszczone na wolność 13.08.2013
Jaskółka oknówka (<i>Delichon urbica</i>)	Przywieziona przez mieszkankę wsi Sz wajcaria 08.06.2013	Młody ptāk wypadł z gniazda	Podłożona do gniazda jaskółek przy gospodarstwie 08.06.2013
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca miejscowości Piertanie 15.06.2013	Sarna wpadła pod kosiarkę, zsztyo 4 nogi	Zwierzę padło 27.06.2013
Kawka (<i>Coloeus monedula</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca Suwałk z ul. Dwernickiego 19.06.2013	Młody ptāk	Odleciał z woliery 11.07.2013
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca miejscowości Płociczno 21.06.2013	Koźlę przebywało na posesji	Wypuszczona na terenie O.O. Lipowe 29.09.2013
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca Suwałk 25.06.2013	Koźlę przebywało na ulicy	Wypuszczona na terenie O.O. Lipowe 29.09.2013
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca Sejn 26.06.2013	Młody osobnik	Wypuszczona na terenie O.O. Lipowe 29.09.2013
Bocian (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Ogrodniki 27.06.2013	Młody ptāk wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 13.08.2013
Kwiczół (<i>Turdus pilaris</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca Suwałk 28.06.2013	Młody osobnik wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 14.08.2013
Jaskółka oknówka (<i>Delichon urbica</i>)	Zgłoszona do WPN w dniu 28.06.2013	Młody osobnik wypadł z gniazda	Podłożona do gniazda przy gospodarstwie
Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Zgłoszony mieszkańca miejscowości Górczyca 29.06.2013	Ptāk pochodzący z lęgu zredukowanego przez drapieżniki.	Ptāk wypuszczony na wolność 20.12.2013
Jerzyk (<i>Apus apus</i>)	Dostarczony przez Straż WPN 11.07.2013	Młody osobnik wypadł z gniazda	Podłożono do gniazda jerzyków
Bociany 3 szt. (<i>Ciconia ciconia</i>)	Dostarczone przez Straż Pożarną Suwałki 13.07.2013	Zniszczone gniazdo. Jeden ptāk ze złamaną nogą i skrzydłem.	1 uśpiony. 13.07.2013 2. wypuszczone na wolność
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Świątajno 16.07.2013	Młody osobnik	Wypuszczony na wolność 13.08.2013

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2013 ROKU

Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez Hodowlę Psów Rasowych Suwałki. 18.07.2013	Podano środki wzmacniające, zwierzę odrobaczono	Wypuszczona na wolność 11.08.2013
Jeż (<i>Erinaceus europaeus</i>)	Zgłoszona przez mieszkańca miejscowości Płociczno 18.07.2013	Młody osobnik. Uszkodzone tylne nogi	Uśpiony 23.07.2013
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Rosochaty Róg 22.07.2013	Młody osobnik wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 13.08.2013
Bocian biały 2szt (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszone przez Straż Pożarną Filipów 25.07.2013	Młode osobniki wypadły z gniazda	Wypuszczone na wolność 13.08.2013
Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Zgłoszony przez leśniczego O.O. Leszczewek 25.07.2013	Dorosły osobnik uderzył w linię energetyczną	Wypuszczony na rzekę Czarną Hańczę 15.08.2013
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca wsi Rosochaty Róg 30.07.2013	Młody osobnik wypadł z gniazda	Włożony do gniazda 30.07.2013
Gołąb (<i>Columba livia</i>)	Zgłoszony przez Hodowlę Psów Rasowych Suwałki. 01.08.2013	Młody osobnik	Ptak wypuszczony na wolność 12.08.2013
Wróbel (<i>Passer domesticus</i>)	Zgłoszony w dniu 03.08.2013	Młody osobnik wypadł z gniazda	Wyleciał z woliery 22.08.2013
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez Nadleśnictwo Szczebra 08.08.2013	Młody osobnik znaleziony we wsi	Wypuszczony na wolność 13.08.2013
Krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Zgłoszona przez mieszkankę Suwałk 13.08.2013	Siedziała na balkonie	Wypuszczona na wolność 17.08.2013
Jerzyk 2 szt. (<i>Apus apus</i>)	Przywiezione do WPN z Gołdapi 14.08.2013	Młode osobniki	Wypuszczone na wolność 18.08.2013
Łyska (<i>Fulica atra</i>)	Zgłoszona przez turystów przebywających w okolicach klasztoru wigierskiego 17.08.2013	Ptak z połkniętym haczykiem i żyłką	Ptaka odłowiono, usunięto żyłkę oraz haczyk i wypuszczono na wolność 17.08.2013
Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Zgłoszony przez Hodowlę Psów Rasowych Suwałki. 20.08.2013	Potrącony przez samochód	Lis padł 21.08.2013
Kwiczół (<i>Turdus pilaris</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Czerwony Krzyż 21.08.2013	Ptak zaplątany w żyłką	Wypuszczony na wolność 22.08.2013
Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Zgłoszony przez mieszkańca miejscowości Olszanka 26.08.2013	Uderzył w linię elektryczną	Ptak padł 28.08.2013
Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	Przywieziony przez Hodowlę Psów Rasowych Suwałki 01.09.2013	Ptak ze złamanym skrzydłem i nogą	Ptak padł 02.09.2013
Kwiczół (<i>Turdus pilaris</i>)	Przywieziony przez mieszkankę Suwałk 07.09.2013	Młody osobnik zaatakowany przez kota	Ptak padł 07.09.2013
Jerzyki 2szt. (<i>Apus apus</i>)	Przywiezione mieszkankę miejscowości Ełk dnia 13.09.2013	Młode ptaki wypadły z gniazda	Wypuszczone na wolność 03.10.2013
Mysikrółk (<i>Regulus regulus</i>)	Zgłoszony przez. mieszkańca miejscowości Buda Ruska dnia 24.10.2013	Młody osobnik uderzył w okno	Odleciał z woliery 30.11.2013
Bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	Przywieziony przez mieszkańca Olecka dnia 31.10.2013	Ptak uderzył w samochód	Przekazany do ZOO Warszawa dnia 05.11.2013
Myszołów zw. (<i>Buteo buteo</i>)	Przywieziony do WPN przez N-ctwo Szczebra 08.11.2013	Młody osobnik, podczas polowania wpadł do jeziora. Ptak przemoczony i wyziębiony	Wypuszczony na wolność dnia 08.12.2013
Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Przywieziony przez pogotowie energetyczne Sejny 01.12.2013	Ptak poruszał się po ulicy	Wypuszczony na rzekę Piertankę 20.12.2013
Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Zgłoszona przez leśniczego O. O. Wysoki Most dnia 10.12.2013	Zwierzę potrącone przez samochód)	Zwierzę uśpiono dnia 11.12.2013

3.5 Działalność edukacyjna

Joanna Adamczewska, Katarzyna Łukowska, Wojciech Misiukiewicz, Elżbieta Perkowska

Działalność edukacyjna WPN prowadzona jest w oparciu o obiekty WPN w Krzywem, Słupiu i Starym Folwarku (Muzeum Wigier). Całość działań Muzeum Wigier jest opisana w odrębnym rozdziale.

3.5.1 Zajęcia edukacyjne:

Zajęcia edukacyjne w 2013 r. prowadzone były w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu, oraz w bazie dydaktycznej w Krzywem (siedziba parku, ścieżki edukacyjne Las i Suchary). Grupy szkolne wybierały zajęcia z szerokiej gamy tematów opracowanych przez Dział Edukacji, dostosowanych do poszczególnych poziomów nauczania. Oferta jest opublikowana na stronie internetowej WPN. Pracownicy działu przygotowali także indywidualne scenariusze zajęć, zgodne z wskazanym przez nauczycieli zakresem zagadnień. Prowadzono także zajęcia poza własną bazą dydaktyczną (wyjazdowe) – w szkołach i innych placówkach. W sumie w zajęciach edukacyjnych (140 zajęcia oraz lekcje i prelekcje) wzięło udział 2900 osób. W tym na terenie parku (OeŚ, ścieżki edukacyjne, siedziba w Krzywem) pracownicy Działu Edukacji przeprowadzili 129 zajęć edukacyjnych, w placówkach zewnętrznych było to 11 spotkań.

I. Ośrodek Edukacji Środowiskowej działał od początku maja do końca października br. (wydłużono o miesiąc pracę ośrodka, z uwagi na duże zainteresowanie grup zajęciami oraz sprzyjającą aurę pogodową). W tym czasie w ośrodku przeprowadzono 67 zajęć edukacyjnych, które trwały w zależności od tematyki od 2 do 4 godzin zegarowych. Największa koncentracja zajęć miała miejsce w miesiącach maj, czerwiec i wrzesień. Spośród tej ilości lekcji, najchętniej wybieranym tematem było „Co żyje w jeziorze” oraz „Laboratorium hydrobiologa” (32 lekcje) oraz „Co szumi w lesie” (26 lekcji). Pozostałe tematy realizowano sporadycznie, były to m.in. „Torfowiska z bliska”, „Tropem bobra”. Wśród realizowanych zajęć były także moduły tematyczne opracowane na potrzeby ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Zielone Szkoły w Parkach Narodowych”. W Ośrodku prowadzono 4-dniową Letnią Akademię Przyrody, w oparciu przygotowane 4-godzinne scenariusze zajęć oraz pokazy filmów przyrodniczych pt. „Zielone Kino”. Z oferty zajęć edukacyjnych w Ośrodku skorzystało 899 osób. Przychód z opłat za zajęcia edukacyjne wynosił około 12 000 zł.

- Z pokoiów zaplecza socjalnego Ośrodka korzystali pracownicy naukowcy (188 osobo/noclegów) (przychód w wysokości 5160 zł)
- Z pracowni laboratoryjnej korzystali studenci Wydziału Ochrony Środowiska Uniwersytetu A.Mickiewicza, odbywały się tu zajęcia z hydrobiologii prowadzone przez dr Pawła Owsianego. Ponadto z bazy Ośrodka skorzystali studenci wydziału Biologii Uniwersytetu Kardynała St. Wyszyńskiego. Sprzęt z w pracowni laboratoryjnej służył także uczestników warsztatów briologicznych prowadzonych przez Pracownię Naukowo-Edukacyjną WPN.

II. Zajęcia edukacyjne w bazie dydaktycznej w Krzywem i na terenie parku.

W ciągu całego roku przeprowadzono w sumie 58 zajęć edukacyjnych: przyrodniczych -53 i ceramicznych - 5 (w tym 4–dniową Zimową Akademię Przyrody).

Najchętniej wybieranymi tematami były „Poznajemy drzewa i krzewy”, „Las w czterech porach roku”, „Łąka i jej mieszkańcy”. Pracownicy Działu Edukacji opracowali też kilka

scenariuszy zajęć w odpowiedzi na indywidualne zapotrzebowanie grup, w szczególności lokalnych szkół. Ponadto na prośbę Urzędu Gminy Puńsk przygotowano zajęcia edukacyjne pt. Rady na odpady.

Szczególną część działalności edukacyjnej stanowiły zajęcia z osobami niepełnosprawnymi. Z oferty parku skorzystały grupy Warsztatów Terapii Zajęciowej w Suwałkach, Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Suwałkach oraz Specjalnej Szkoły Podstawowej w Elku. Przygotowano scenariusze, karty pracy oraz pomoce dydaktyczne do pracy z grupami z ww. ośrodków. Współpraca ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno- Wychowawczym Nr 1 ma charakter cykliczny a od bieżącego roku stały. Uczestnikami zajęć przeprowadzonych na prośbę Warsztatów Terapii Zajęciowej były zarówno osoby dorosłe jak i dzieci. Zajęcia odbywały się nie tylko na sali przyrodniczej w siedzibie parku jak również na ścieżkach edukacyjnych Las i Suchary. W sumie wzięło w nich udział 36 osób. Ponadto pracownicy Działu Edukacji brali udział w pracach komisji konkursowej podczas XIV przeglądu twórczości osób artystycznej osób niepełnosprawnych województwa podlaskiego pt. „Sztuka serca zainspirowana naturą”.

III. Zajęcia poza siedzibą i terenem Parku

Pracownicy parku prowadzili zajęcia i spotkania poza bazą dydaktyczną parku:

- cykliczna impreza ekologiczna w SP Nr 6 w Suwałkach tzw. eko-spotkania „Zostawcie nam czysty kawałek świata” - prelekcja nt. walorów przyrodniczych rzeki Czarnej Hańczy
- cykl spotkań w Bibliotece przy SP Nr 11 w Suwałkach (zajęcia pt. „Ptaki Polski” i „Bóbr europejski”)
- lekcje dla uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej w Suwałkach („Bóbr”, „Wydra”)
- prelekcje w Szpitalu Psychiatrycznym w Suwałkach
- W grudniu zostały przeprowadzone zajęcia „święteczne” pt. Wpływ drzew na człowieka. Zajęcia rozpoczynały się spotkaniem z leśniczym a uzupełnione były zajęciami praktycznymi - wykonywaniem ozdób choinkowych z wióra osikowego. Uczestniczyły w nich dzieci z gimnazjów w Starym Folwarku i Płocicznie.
- zajęcia przyrodnicze dla uczniów klas 1 i przedszkoli z terenu Białegostoku w Operze Podlaskiej (Biebrzański Park Narodowy świętując XX-lecie powstania, zaprosił do cyklu działań edukacyjnych parki narodowe województwa podlaskiego, w tym także WPN). W gmachu Opery i Filharmonii Podlaskiej zorganizowana została wystawa zdjęć przyrodniczych z czterech parków narodowych województwa podlaskiego, każdy z parków prowadził także całodzienne warsztaty dla grup przedszkolnych i szkolnych z Białegostoku. Pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego w czasie 5 godzin warsztatów wtajemniczyli 225- osobową grupie dzieci w zagadnienia związane z herbowym zwierzęciem parku - bobrem europejskim. Poza prezentacją, były zajęcia manualne zajęcia praktyczne, gry ruchowe, zabawy i konkursy.

IV. Ogólnopolski program edukacyjny „Zielone Szkoły w Parkach Narodowych”.

„Zielona Szkoła w Parku Narodowym” to cykl zajęć dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenów wiejskich, koordynowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej pod patronatem Ministerstwa Środowiska. Program realizowany jest w formie zajęć edukacyjnych w wybranym parku narodowym oraz zajęć pozalekcyjnych, odbywających się w szkole. W przeważającej części są to ćwiczenia i zabawy terenowe. Celem programu jest budowanie wśród uczniów świadomości i poczucia odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze własnego regionu i Polski. W 2013 roku odbyła się faza pilotażowa programu, zrealizowana w sześciu parkach narodowych: Białowieskim, Biebrzańskim, Bieszczadzkim, Wigierskim i Wolińskim. Pracownicy parków opracowali scenariusze zajęć i poprowadzili warsztaty metodyczne dla nauczycieli ze szkół zaangażowanych w fazę pilotażową

programu. W zajęciach wzięło udział 17 szkół (430 uczniów). W II kwartale br. na terenie WPN zorganizowano 2 turnusy Zielonej Szkoły. Relacje uczestników są dostępne w formie publikacji pt. Misja Przyr(g)oga. Więcej informacji na stronie <http://www.efrwp.pl/element/Program-Zielone-szkoly> Intencją autorów projektu jest jego kontynuacja i rozpowszechnienie programu na terenie całego kraju. W chwili obecnej ustalane są mechanizmy finansowe wdrożenia programu.

3.5.2 Imprezy, akcje:

3.5.2.1 Zimowa Akademia Przyrody.

Na przełomie stycznia i lutego dniach w siedzibie parku zorganizowaliśmy kolejną edycję Zimowej Akademii Przyrody (działanie w projekcie pt. Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” (LIFE11 NAT/PL/431). Ze względu na duże zainteresowanie imprezą zaplanowano zajęcia czterodniowe, dzieląc je na zajęcia w terenie i zajęcia kameralne. Codziennie uczestniczyło w nich około 40 osób. W ciągu dwóch dni odbywały się zajęcia terenowe. Większość czasu poświęcono na zajęcia w sali wystawy „Nad Wigrami” w Krzywem. Uczestnicy zajęć poznawali biologię i ekologię bobra oraz wydry – gatunków występujących na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska”. Zapoznali się również ze sposobami prowadzenia czynnej ochrony tych zwierząt. Ostatni dzień Akademii nawiązywał do rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, które ogłosiło rok 2013 Międzynarodowym Rokiem Współpracy w Dziedzinie Wody. Uczestnicy zajęć poznawali sposoby oceny różnych zagrożeń dla środowiska wodnego, spowodowanych działalnością człowieka, z wykorzystaniem prostych eksperymentów chemicznych. Wszystkim zajęciom towarzyszyły gry i zabawy. Ponadto, były one wzbogacane pokazami filmów, konkursami i zajęciami praktycznymi, służącymi utrwalaniu zdobytej wiedzy.

Dzięki uprzejmości i zaangażowaniu prezesa Zarządu Koła Wędkarskiego „Pstrąg” Polskiego Związku Wędkarskiego w Suwałkach, Pana Antoniego Ignatowicza i współpracowników, starsi uczestnicy spotkań mieli możliwość wzięcia udziału w szkoleniu na kartę wędkarską.

W Międzynarodowym Roku Współpracy w Dziedzinie Wody, w dniu 28 kwietnia 2013 roku, w CHR Plaza Suwałki zorganizowano **Festiwal Wody**. Czy wieloryb może wpłynąć do Wigier? To pytanie znalazło się na wielkim wielorybie, do wnętrza którego było można wejść i obejrzeć film „W kręgach czystych wód” z udziałem Wojciecha Cejrowskiego. Dodatkową atrakcją tej instalacji było również oglądanie podwodnego świata przez peryskopy. W warsztatach „W kropli wody” prowadzonych przez pracowników Działu Edukacji WPN, zaproszonego gościa Luboszę Wesołowską oraz grupę nieformalną MamoDroga wzięło udział w sumie około 300 osób. W galerii w budynku historycznym została otwarta wystawa zdjęć podwodnych autorstwa: Andrzeja Markiewicza, Jerzego Stasiaka, Huberta Stojanowskiego, Pawła Szpygla. Tam też odbył się maraton zdjęciowo - filmowy pokazujący podwodny i nadwodny świat Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalszczyzny wzbogacony opowieściami Macieja Kamińskiego, Andrzeja Markiewicza i dwiema diaporamami Huberta Stojanowskiego. Wielkim zainteresowaniem spotkała się również prelekcja o życiu w wodach Antarktydy, którą wygłosił Tomasz Janecki. Punktem kulminacyjnym festiwalu był film 3D o nurkowaniu w Hańczy „Polodowcowisko” autorstwa Joanny i Pawła Szpygiel. Zadanie zrealizowano w ramach projektu „Poznaję i chronię przyrodę – aktywna edukacja ekologiczna w Wigierskim Parku Narodowym poprzez warsztaty i publikacje”, dofinansowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.

Wieloryb w Aquaparku - Czy wieloryb może wpłynąć do Wigier? - festiwalowy

wieloryb trafił do holu suwalskiego Aquaparku. W czasie zwiedzania wieloryba w dniach od 11 maja do 1 czerwca 2013 roku można było wziąć udział w konkursie (odnotowaliśmy 100 uczestników). Szczęśliwcy wygrali bilety na rejs łodzią Leptodora, albumy o WPN, grę edukacyjną „Odkryj Parki Narodowe”

Tegoroczne, szóste już lato z filmem przyrodniczym czyli **Zielone Kino** zgromadziło w sobotnie wieczory 80-osobową grupę amatorów filmów przyrodniczych. Filmy wyświetlano w Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską j. Wigry. W tym roku można było zobaczyć filmy pokazujące przyrodę Polski oraz jej zagrożenia, były to: W kręgu czystych wód, Rytm natury w Dolinie Baryczy, Zabójczy ogień oraz Sowy Polski. Po pokazach filmów organizowani konkursy, nagrodami były materiały promocyjne parku oraz gry dydaktyczne.

3.5.2.2 Letnia Akademia Przyrody

W dniach 23 – 26 lipca po raz szósty zorganizowano Letnią Akademię Przyrody, której motywem przewodnim, były barwy natury. W trakcie trwania Akademii, w ciągu 4 spotkań wzięło udział 47 osób. Cztery dni Akademii to cztery różne tematy wiodące: dzień 1. – Kolory lasu, dzień 2. – Kolory łąki, dzień 3. – Kolory wody, a 4. dzień – czas gier, zabaw i konkursów to Kolory Natury - w domyśle Natury 2000. Akademię Przyrody zorganizowaliśmy w ramach projektu CZYNNA OCHRONA ZAGROŻONYCH GATUNKÓW I SIEDLISK NA OBSZARZE NATURA 2000 „OSTOJA WIGIERSKA” (LIFE11 NAT/PL/000431. Akademię organizowana jest od 2008 roku i zwykle, tak jak i w tym roku ma miejsce w Ośrodku Edukacji Środowiskowej „na Słupiu”

3.5.2.3 Zielone Kino

Po raz piąty zorganizowano pokazy filmów tzw. Zielone Kino czyli lato z filmem przyrodniczym. W tym roku filmy można było obejrzeć na 4 projekcjach w OeŚ na Słupiu oraz w Parkowym Centrum Wypoczynku WIDOK w Bryzglu. Pokazano następujące filmy: „Skrzydłaci sprzymierzeńcy lasu (21.07), „Wigierski Park Narodowy” (28.07), „Powrót bobra”(11.08), „Stara wiara” i „Sceny z życia stawonogów” (18.08). W projekcji „Starej wiary” uczestniczył współtwórca filmu Hubert Stojanowski, który opowiadał o kulisach tworzenia filmu i odpowiadał na pytania widzów. Filmy obejrzało 125 osób.

3.5.2.4 Akcja Sprzątania Świata

Akcja Sprzątania Świata ‘2013 odbyła się w dniach 20-23 i 26-27 września pod hasłem „Odkrywamy czystą Polskę”. Podczas głównego dnia imprezy czyli 20 września w sprzątaniu wzięło udział około 200 osób. Przez kolejne dwa dni w akcji wzięli udział członkowie PTTK, żeglarze oraz załoga rybacka WPN. W dniach 23 – 26 września do sprzątania włączyły się lokalne szkoły. Jak co roku, podczas tegorocznej akcji sprzątane były brzegi jezior, plaże, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, parkingi, drogi gminne na terenie Parku oraz w jego otulinie, likwidowane były dzikie wysypiska. Podczas tegorocznej akcji Sprzątania Świata zebrano około 1.000kg śmieci. W sumie w akcji wzięło udział blisko 570.

3.5.3 Konkursy

W bieżącym roku Wigierski Park Narodowy po raz czwarty przyjął honorowy patronat w wojewódzkim konkursie wiedzy ekologicznej pt. „Różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody w Polsce” organizowanym przez Białowieski Park Narodowy. Konkurs adresowany był do młodzieży szkół gimnazjalnych z województwa podlaskiego i przebiegał w 3 etapach: szkolnym powiatowym i wojewódzkim. WPN koordynował przebieg konkursu na terenie powiatów: augustowskiego, sejneńskiego i w części szkół na terenie powiatu suwalskiego. Do eliminacji szkolnych przystąpiło 134 uczniów z 10 gimnazjów, do etapu powiatowego, który

odbyło się 10 października w siedzibie WPN w Krzywem zakwalifikowano 27 uczniów. Do etapu wojewódzkiego, który odbył się 21 listopada w Białowieskim Parku Narodowym, zakwalifikowało się 8 gimnazjalistów z następujących szkół: Zespół Szkół Społecznych STO w Augustowie, Zespół Szkół Nr 3 w Suwałkach, Zespół Szkół w Starym Folwarku, Zespół Szkół w Płocicznie – Tartak, Zespół Szkół Samorządowych w Augustowie. Konkurs wojewódzki w Białowieży.

Wigierski Park Narodowy był partnerem projektu pt. Wakacyjne spotkania z Suwalszyzną prowadzonego przez Urząd Gminy Suwałki. Zorganizowano m.in. konkurs plastyczny dla szkół podstawowych (wzięło w nim udział 93 uczniów z terenu gminy) pt. Wigierski Park Narodowy oczami najmłodszych. Nagrodzone prace prezentowane były na festynie w Starym Folwarku oraz w Muzeum Wigier.

Ministerstwo Środowiska rozstrzygnęło konkurs dla Parków Narodowych pt. „Zielona lekcja w parku” realizowany w ramach ogólnopolskiej kampanii pt.: „Różnorodność biologiczna i działania na rzecz ekosystemów – ogólnopolska kampania informacyjna podnosząca świadomość nt. różnorodności biologicznej”. Zadaniem konkursowym było opracowanie koncepcji warsztatów dla wychowawców przedszkolnych i nauczycieli szkół podstawowych oraz scenariuszy zajęć dla młodszych grup wiekowych poświęconych tematyce różnorodności biologicznej. MŚ wyróżniło 6 parków narodowych w tym Wigierski Park Narodowy. Autorkami scenariuszy są Katarzyna Łukowska i Joanna Adamczewska.

3.5.4 Warsztaty, spotkania, szkolenia

W lutym br. zorganizowano szkolenie, na które zaproszeni zostali właściciele działek, na których w ramach projektu będzie usuwany niecierpek gruczołowaty oraz rolnicy i leśnicy zainteresowani programami rolnośrodowiskowymi. W spotkaniu udział wzięły 33 osoby.

Pracownicy Działu Edukacji w kwietniu br. prowadzili zajęcia praktyczne związane z badaniem środowiska wodnego w czasie warsztatów metodycznych w ramach projektu pilotażowego pt. Zielone Szkoły w Parkach Narodowych. Uczestnikami warsztatów byli nauczyciele szkół podstawowych i gimnazjów wytypowanych do udziału w projekcie pt

Na zaproszenie Białowieskiego Parku Narodowego w maju br. Dział Edukacji przygotował i przeprowadził warsztaty dla nauczycieli poświęcone wodzie. Prezentowano metody i formy zajęć edukacyjnych związanych ze środowiskiem wodnym, na poziomie edukacji przedszkolnej, szkół podstawowych i gimnazjalnych. Warsztaty „wodne” były jednym z punktów obchodów międzynarodowego roku współpracy w dziedzinie wody w Białowieskim Parku Narodowym.

W październiku zorganizowano warsztaty dla nauczycieli i przewodników turystycznych (szersza informacja – w sprawozdaniu z Sekcji ds. Udostępniania).

3.5.5 Imprezy zewnętrzne, wystawy

Piknik Ekologiczny – impreza o charakterze rodzinnym, Przedszkole Nr 1 w Suwałkach (przygotowanie stoiska, obsługa, gry i zabawy edukacyjne)

Prowadzenie zajęć i konkursów w czasie akcji „Suwalczanie czytają dzieciom” organizowanej przez Bibliotekę Publiczną w CHR Plaza.

Obsługa XXI Regat o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego

8 września Wigierski Park Narodowy przygotował i obsługiwał stoisko informacyjno-promocyjne podczas V Dożynek Powiatu Sejneńskiego, które odbyły się w Sejnach.

Wspomagaliśmy Sekcję ds. Udostępniania w obsłudze stoiska informacyjnego WPN podczas targów turystycznych EXPO w Sejnach

Zorganizowano stoisko informacyjne i prowadzono zadania edukacyjne podczas obchodów Światowego Dnia Ochrony Środowiska – festynu ekologicznego zorganizowanego przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Zorganizowano wystawę WPN w Operze Podlaskiej w czasie obchodów XX-lecia Biebrzańskiego PN (prezentowały się wszystkie parki narodowe z woj. Podlaskiego).

3.5.6 Wydawnictwa i materiały promocyjne:

Dział Edukacji prowadził sprawy związane z publikacjami (postępowanie przetargowe, redakcja, rozliczenie dotacji oraz dystrybucja):

- wydano 4 numery kwartalnika Wigry (po 2000 egz. każdy numer, łącznie 8000 egzemplarzy)
- wydano kalendarz na 2014 rok (2000 egzemplarzy) – Muzeum Wigier, projekt POIS;
- wydano nową wersję ulotki nt. oferty Ośrodka Edukacji Środowiskowej – 2000 egz.

3.5.7 Dotacje na działalność edukacyjną – przygotowanie wniosków, realizacja

Umowa dotacji Nr 010/13/B-EE/PO-319/D z dnia 28.03.2013 r. z WFOŚiGW w Białymstoku. Zakres rzeczowy umowy to zorganizowanie imprezy Festiwal Wody oraz przygotowanie i wydanie 4 numerów kwartalnika Wigry. Kwota rozliczonej dotacji to 47 507,58 zł.

3.6 Muzeum Wigier

Maciej Ambrosiewicz

Zespół Muzeum Wigier wchodzi w skład Działu Edukacji Wigierskiego Parku Narodowego.

Punkt Informacji Turystycznej w Muzeum Wigier podlega ogólnopolskiej certyfikacji informacji turystycznej, którą przeprowadziły Polska Organizacja Turystyczna i Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna. W wyniku certyfikacji muzeum otrzymało 3 kategorię, czyli 3 gwiazdki na cztery możliwe. Certyfikacja ważna jest od sierpnia 2012 do sierpnia 2014 roku.

3.6.1 Programy edukacyjne

Muzeum Wigier to nie tylko zwiedzanie ekspozycji z przewodnikiem lub indywidualnie, ale również zajęcia edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W roku 2013 pracownicy muzeum przeprowadzili 36 lekcji muzealnych, w których uczestniczyło 951 osób oraz 379 zajęć na Wodnych Ścieżkach Edukacyjnych

Spośród oferty edukacyjnej największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia na Wodnych Ścieżkach Edukacyjnych (rejsy łodzią Leptodora II - od maja do października 2013 roku z rejsów łodzią skorzystało 2276 osób) oraz lekcje muzealne, z których największym powodzeniem cieszyły się takie tematy jak: „Bóbr i jego rodzinka”, „Zwierzęta Wigierskiego Parku Narodowego”, „Badamy wodę”. Muzeum służyło również jako miejsce spotkań dla nauczycieli, warsztaty, szkolenia dla rolników i przewodników turystycznych organizowanych przez WPN.

3.6.2 Imprezy i akcje organizowane w Muzeum Wigier.

- 11 stycznia 2013 r. spotkanie z podróżnikiem Adamem Sadowskim - Annapurna i Everest-klasyczne trekkingi w Himalajach
- 17 stycznia 2013 r. doroczne spotkanie z pracownikami Wigierskiego Parku Narodowego
- 15 lutego 2013 r., Wieczór pieśni powstania styczniowego
- 22 luty, spotkanie z podróżnikiem, Jarosław Borejszo opowiadał o swoich wyjazdach na Białoruś pt. BIAŁORUŚ –W POSZUKIWANIU ZAGINIONEGO KRÓLESTWA
- 28 luty, spotkanie w ramach projektu Life.
- 14 marca, spotkanie poświęcone Planowi Ochrony,
- 22 marca 2013, spotkanie z Dariuszem Morsztynem,
- 19 kwietnia, spotkanie z Anna Kasperek i Karolem Góbczyńskim, pt. Witaj na Islandii.
- 11 maja 2013 r. spotkanie robocze z pracownikami UG Suwałki
- 18 maja, Noc Muzeów,
- 30 czerwca, impreza poświęcona bezpieczeństwu na wodzie pt. Bezpieczna woda, organizowana przez Policję.
- 16 września, wręczenie nagrody im. Alfreda Liryńskiego, uroczystość organizowana przez NOT.
- 20 września . udział zespołu MW w akcji Sprzątanie Świata
- 8 października, Ahmed Ismail, Ochrona Przyrody w Malezji, pokaz zdjęć Anny Krzysztofiak z wyprawy w Malezji.
- 11 października, spotkanie z podróżnikiem Adamem Sadowski, Gdzie jeżdżą shinkanseny?
- 25 października, spotkanie z podróżniczką Beatą Żylińską, Dolomity – góry niezwykle.
- 29 listopada, spotkanie z podróżnikiem Markiem Wroną, Chiny dziś – czy na pewno tak je sobie wyobrażamy?
- 4 grudnia, spotkanie z Magdą Gołębiowską, wykład poświęcone problemowi eksportu i importu rzadkich zwierząt i drewna.

3.6.3 Wystawy

- 15 stycznia 2013r., Otwarcie wystawy fotograficznej Josefa Sersnia pt. Świat wokół nas. Wystawa była w MW do 25 stycznia.
- 18 stycznia 2013 r. Otwarcie Co wiemy o grzybach? W czasie otwarcia wystawy Maciej Romański wygłosił wykład pt. Grzyby jakich nie znacie. Wystawa była w MW do połowy sierpnia.
- 25 stycznia 2013 r. otwarcie wystawy Przyroda Puszczy Białowieskiej.
- 7 listopad, otwarcie wystawy fotograficznej, Dzikija – u źródeł natury i tradycji. Przewidziany termin zamknięcia wystawy 20 kwietnia 2014.
- Wrzesień-październik - Wystawa posterowa – Czapla siwa eminencja.
- 2 maja 2012 r. została otwarta wystawa Łukasza Rogińskiego pt. Pejzaże Suwalszczyzny, wystawa była udostępniana zwiedzającym do grudnia 2012 roku.

3.6.4 Udostępnienie muzeum

W 2013 roku Zespół ds. Muzeum Wigier prowadził ewidencję zwiedzających i uczestniczących w lekcjach muzealnych. Muzeum Wigier w Starym Folwarku w 2013 roku odwiedziło 14020 osób.

Turyści, którzy odwiedzili Muzeum to w większości Polacy, najczęściej z Warszawy i województwa mazowieckiego. Zagraniczni goście Muzeum pochodzili z takich krajów jak: Niemcy, Litwa, Wielka Brytania, Włochy, Holandia, USA, Białoruś, Litwa, Finlandia, Rosja, Słowacja.

Muzeum Wigier w 2013 roku odwiedziło 14020 osób. Blisko połowę wszystkich zwiedzających – 49.62% (6957 osób) stanowili turyści indywidualni, pozostałą część - odwiedzający w grupach zorganizowanych tj. 221 grup, w których było 7063 osoby. Wśród osób odwiedzające indywidualnie 65,20 % stanowili dorośli, 32,81 % dzieci i młodzież. Muzeum odwiedziło 256 turystów z zagranicy co stanowi 1,8% ogółu zwiedzających.

Gościli tu także grupy z dalszych zakątków Polski w tym m.in. z Warszawy Białegostoku, Poznania, Krakowa. Porównując tegoroczny sezon turystyczno-edukacyjny w Muzeum Wigier z rokiem 2012, widoczny jest spadek ilości zwiedzających o 19,1%, przyczyny tego stanu rzeczy można doszukiwać się w złej, deszczowej pogodzie jaka miała miejsce w sezonie letnim, niedostateczna informacja wizualna i reklamowa o muzeum, a także zubożenie społeczeństwa.

Turyści zadawali najczęściej pytania dotyczące funkcjonowania muzeum, atrakcji w WPN i jego okolicy, potraw regionalnych, noclegów, rowerów, kajaków i żaglówek. Uwagi ze strony odwiedzających dotyczyły bardzo złej jakości parkingu przy muzeum oraz słabe oznakowanie przy trasie Suwałki – Sejny (wyraźniejszego brak oznaczenia, że muzeum znajduje się w Starym Folwarku; istniejąca tabliczka kierunkowa Muzeum przy zjeździe jest za mało czytelna).

Turyści pozytywnie ocenili Muzeum Wigier. Do najlepszych doświadczeń podczas pobytu zaliczyli przede wszystkim interaktywną, nowoczesną formę edukacji, która pozwala na samodzielne zwiedzanie oraz oddziałuje intensywniej na zmysły i emocje odbiorców co w większym stopniu umożliwiło poznawanie tajemnic świata przyrody. Wysoką ocenę podobnie jak w roku ubiegłym miały rejsy Leptodorą II.

Wysoką ocenę zyskał wśród odwiedzających Muzeum Wigier cykl spotkań z podróżnikami oraz Noc Muzeów.

Projekty realizowane przez muzeum.

1. ROZWÓJ BAZY EDUKACYJNEJ WPN, finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Umowa nr 192/2013/Wn-50/EE-BS/D z dn. 29.04.2013.

W ramach tego projektu modernizowane jest wyposażenie muzeum, budowana jest kładka „Ols”

2. Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego Finansowany z Funduszu Rozwoju Regionalnego (Projekt POIS.05.03.00-00-437/12) oraz dofinansowany z NFOŚiGW.

W ramach tego projektu został wydany kalendarz na rok 2014, a zostanie zbudowany: parking przy Muzeum Wigier, pomost przy MW, miejsca postojowe i droga na Słupiu (OEŚ), CIT w Krzywym, toaleta kontenerowa w Krzywym; powstaną wydawnictwa, zostanie zakupiony samochód terenowy. plac zabaw dla dzieci, sprzęt komputerowy.

3.6.5 Promocja

- a). Wydawnictwa i materiały promocyjne, plakaty.

W 2013 roku Muzeum Wigier do każdej wystawy wydało po 2 szt. plakatów oraz wysłało po 250 zaproszeń drogą elektroniczną promujących to samo wydarzenie. Dodatkowo wydrukowano 10 tys. kolorowych ulotek reklamowych (o formacie wizytówki) i informowano media oraz portale internetowe o organizowanych wydarzeniach.

- b). Targi, portale

W 2013 roku Muzeum Wigier było promowane na targach turystycznych, w wydawnictwach i portalach internetowych, w tym:

- - Suwalski Dziennik Internetowy - www.suwalki24.pl/
- - Radio 5
- - Radio Białystok

c). Inne działania promocyjne:

- Przekazywanie materiałów informacyjnych o Muzeum Wigier do:
Centrów Informacji Turystycznej w Suwałkach (SIRT, CMIKT), Augustowie, Sejnach, Białymstoku (Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna),
- Wizyta w Lokalnej Telewizji Białystok, Radio 5, które nagrywały materiał o Muzeum Wigier.
- Wizyty delegacji lokalnych samorządów.
- Wizyty organizatorów ruchu turystycznego w Białorusi.

3.7 Udostępnianie parku

3.7.1 Analiza liczbowa ruchu turystycznego na terenie WPN

Barbara Perkowska

Na podstawie obsłużonych grup zorganizowanych, liczby turystów indywidualnych, sprzedanych kart wstępu, licencji wędkarskich, danych z liczników turystów oraz danych uzyskanych od podmiotów prywatnych obsługujących turystów na terenie Parku szacujemy, że Wigierski Park Narodowy odwiedziło około 110 tys. turystów czyli podobnie jak w roku ubiegłym. Trudno jest określić rzeczywistą liczbę odwiedzających park ze względu na fakt, że teren parku przebiega wiele dróg. Niektórzy turyści mogli być policzeni wielokrotnie, jeśli korzystali z kilku atrakcji np. statku i kolejki, przebywali na szlaku turystycznym i byli jednocześnie zliczeni przez automatyczne liczniki. Najprościej byłoby policzyć turystów na podstawie sprzedanych kart wstępu, w przypadku wykupienia ich przez każdego odwiedzającego, którego takie karty obowiązują.

Zespół ds. udostępniania parku wraz z przewodnikami obsłużył w 2013 r. 164 grupy zorganizowane (6311 osób, które korzystały z różnych atrakcji oferowanych przez WPN, nie zawsze z przewodnikiem) czyli 4 grupy mniej niż w 2012 r. oraz około 8500 turystów indywidualnych. Zdecydowana większość grup pochodziła z województwa podlaskiego, grupy z poza województwa zazwyczaj przyjechały z Warszawy, Trójmiasta oraz Lublina. Grupy pochodzące z naszego województwa przebywały w parku zazwyczaj jeden dzień, zaś z innych województw pozostawały w parku kilka dni. Piękna pogoda w październiku przyciągnęła do WPN znacznie więcej niż ubiegłym roku grup przedszkolaków oraz grup szkolnych. Gościliśmy około 400 przedszkolaków z przeszkoli suwalskich nr 1,3,4,6,8, społeczność szkolną Specjalnego Ośrodka Szkolno -Wychowawczego w Suwałkach, uczniów szkół z Puńska, równie często odwiedzali park uczniowie z III LO z Suwałk. Grupy zorganizowane korzystały z sześciu ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, tras narciarskich, Muzeum Wigier, wystaw: przyrodniczej "Nad Wigrami", etnograficznej „Ocalić od zapomnienia” oraz rybackiej, ognisk, bezpłatnych projekcji filmów o Wigierskim Parku Narodowym i innych parkach narodowych Polski oraz z audioprzewodników po wystawie przyrodniczej. Liczba grup, które skorzystały z naszych usług przewodnickich spadła w tym roku o ponad 55%, ze względu na to, że zdecydowana większość grup przejeżdżała do parku ze swoim przewodnikiem (przeważnie grupy z województwa podlaskiego) lub ze względu na ograniczone możliwości finansowe, grupy rezygnowały z usług przewodnickich i korzystały z darmowej projekcji filmu lub audioprzewodników.

Tabela 16 Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2012 i 2013 r.

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2012	2013
1	Przewodnictwo w języku polskim	257,5	113
2	Przewodnictwo obcym (niemiecki, angielski, rosyjski)	25	20
3	Ogółem	282,5	133

Tabela 17 Zestawienie wyników kontroli kajakarzy podczas dyżurów na wodzie w latach 2006-2013

Rok	Liczba dni	Liczba osób skontrolowanych	% osób nie posiadających kart wstępu	Liczba sprzedanych kart ogółem	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart pełnopłatnych	Wartość (zł)	Liczba sprzedanych kart ulgowych	Wartość (zł)
2006	36	3517	50	1753	3681,00	701	2103,00	1052	1578,00
2007	57	5417	44	2359	5367,00	1219	3657,00	1140	1710,00
2008	34	3230	36,2	1170	2434,50	453	1359,00	717	1075,50
2009	38	3676	35,66	1311	3912,00	645	2580	666	1332,00
2010	46	4410	28,48	1256	3802,00	645	2580,00	611	1222,00
2011	44	3241	39,4	1965	3788,00	618	2472,00	658	1316,00
2012	35	4090	40,24	1562	4816,00	846	3384,00	916	1432,00
2013	62	8034	30,11	2419	7732,00	1447	5788,00	972	1944,00

Tabela 18 Tabela Zestawienie podmiotów turystycznych zewnętrznych sprzedających karty wstępu w 2013 roku

L.p.	Podmiot turystyczny zewnętrzny	Karta wstępu jednodniowa		Karta wstępu tygodniowa		Karta wstępu dwutygodniowa		Razem
		pełnopłatna	ulgowa	pełnopłatna	ulgowa	pełnopłatna	ulgowa	
1	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy	150	500	20	300			970
2	Wigierska. Kolejka Wąskotorowa	7800	7200					15000
3	AS-TOUR	1050	697					1747
4	Halina Grudkowska	630	410					1040
5	Hobbit Motulewski	1100	1000					2100
6	Emilia Koncewicz	698	277	22	12	14	12	1035
7	PTTK	414	229					643
8	Bogdan Łukowski	100	50					150
9	CAMPA	300						300
10	POTOK	55	30					85
11	Hotel nad Wigrami	60	50	10	10			130
12	Zofia Tarasiewicz	31	23	50	31	6	6	147
13	Wojciech Warciński	60	40					100
14	Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji	106	92	30	29	11	15	283
15	Grażyna Pietranis	30	30					60

16	„Trojan” Janusz Trocki	54	32	20	18	17	15	156
17	Marek Taraszkiewicz		100					100
18	Piotr Łukowski	1500	1500					3000
19	Zbigniew Trocki	200	100					300
20	Honorata Łysenko	110	50	10	10	20	20	220

Tabela 19 Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2012 i 2013 r.

Lp.	Rodzaj	Lata	
		2012	2013
1	Karty wstępu	34798	38557
2	Licencje wędkarskie	4545	5217
3	Karty wstępu dla żaglówek	79	71

Tabela 20 Zestawienie ilościowe i cenowe sprzedanych kart wstępu w 2013 roku

Rodzaje kart wstępu	Jednodniowe		Tygodniowe		Dwutygodniowe		Ogółem
	Ulgowe	Pełnopłatne	Ulgowe	Pełnopłatne	Ulgowe	Pełnopłatne	
Podmioty zewnętrzne(24)	12974	15520	410	162	68	68	29202
Pracownicy WPN (25)	5480	3313	262	233	32	35	9355
Ogółem	18454	18833	672	395	100	103	38557

Tabele poniżej przedstawiają zestawienia liczb osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne, korzystających ze specjalnych ofert oraz bazy noclegowej parku.

Tabela 21 Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPN w 2013 r

Lp.	Wystawa, ścieżka edukacyjna, oferta	Liczba turystów w latach	
		2012	2013
1	Centrum informacji turystycznej	8000	8500
2	Muzeum Wigier	17333	14020
3	Wystawa przyrodnicza “Nad Wigrami”	11500	11500
4	Wystawa etnograficzna “Ocalić od zapomnienia”	7100	8100
5.	Wystawa Historia i tradycje rybactwa i rybołówstwa	2563	2007
6	Ścieżka “Las”	16500	12500
7	Ścieżka “Suchary”	13800***	7019*
8	Ścieżka “Jeziora”	7300***	6962*
9	Ścieżka “Płazy”	560	750

10	Ścieżka "Puszcza"	650	730
11.	Punkt widokowy Bartny Dół na trasie Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej	19500**	21884*
12.	Szlak zielony wokół Wigier	7287***	15000*
13.	Szlak kajakowy	9000***	ok.12000
14.	Osoby korzystające z rowerów WPN	150	83
15.	Wynajem Dziupli	8 razy	8
16.	Organizacja ognisk	48	36

* Liczba turystów w okresie 1.01-30.09.2013 zarejestrowana przez automatyczne liczniki

** Dane pochodzą z liczników turystów (pomiar 1.01-19.10.2012 r.)

*** Dane pochodzą z licznika turystów zainstalowanego 29.07.2012 plus dane szacunkowe)

Rysunek 9. Liczba turystów zarejestrowanych przez liczniki w okresie od stycznia do września 2013r.

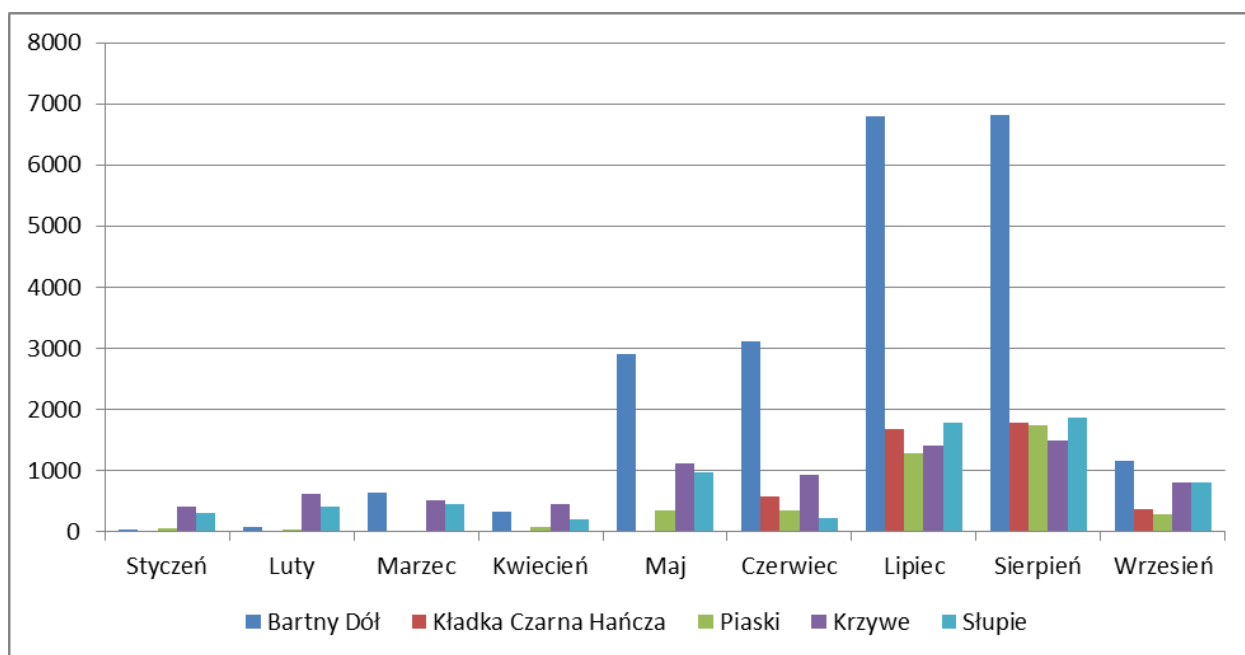

Tabela 22 Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPNu w 2013r

Nazwa obiektu, nr posesji (liczba miejsc noclegowych)	Liczba osób w latach		Liczba osobonocy w latach	
	2012	2013	2012	2013
Pokoje w leśniczówkach				
Lipniak 23 (6 miejsc noclegowych)	16	25	60	92
Mikołajewo 34 (5 m.n.)	24	36	182	176
Leszczewek 40 (5 m.n.)	25	54	55	183
Gawarzec – Gawrych Ruda 58 (5 m.n.)	62	69	189	330
Maćkowa Ruda 57 (6 m.n.)	33	49	152	158
Bryzgiel (3 m.n.)	43	7	126	57
Królówek (4 m.n.)	26	14	119	51
RAZEM	229	254	883	1047
Pokoje gościnne w dyrekcji parku (m.n.)	246	149	856	559
RAZEM WSZYSTKIE POKOJE	468	403	1739	1606
Pola biwakowe Za szkołą, Bindużka, Gremzdówka	350	187	430	210
Pola biwakowe Jastrzęby	1600	400	1820	brak danych

Pola namiotowe będące w zarządzie parku:

„Jastrzęby” – obsługą ruchu turystycznego na polu w roku bieżącym (oraz przez najbliższe cztery lata) zajmowała się jak dotychczas pani Honorata Łysenko z Suwałk. Podczas przeprowadzonego w marcu 2013r. postępowania przetargowego, wpłynęła tylko jedna oferta ww. pani. Spełniała ona wszystkie wymagania formalne i została wybrana do realizacji.

„Za szkołą” i „Bindużka” – sprzątnięciem pól zajmowała się firma ZUL Bogdanowicz Jolanta a pobieraniem opłat Marek Barszczewski.

„Gremzdówka” – dzierżawa Romuald Jurkun.

Tabela 23 Wykorzystanie niektórych obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPNu w latach 2012 i 2013 r.

Wyszczególnienie		Liczba osób 2012	Liczba osób 2013
PTTK	Rajdy narciarskie	b. d.	3 rajdy (102 os.)
	Ogólnopolski Wielodyscyplinowy Rajd po WPN	15 os.	b. d.
	Baza noclegowa	358 os. w Domu Wypoczynkowym 1512 os. na campingu	1080 os. na campingu
	Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego	24 jednostki, 79 uczestników z miast: Augustów, Białystok, Warszawa, Pabianice, Sokółka, Suwałki oraz Stary Folwark	25 jednostek, 82 uczestników z miast: Augustów, Białystok, Warszawa, Łódź, Pabianice, Sokółka, Lublin, Wrocław oraz Suwałki.
	PTTK - spływy	579 spływów (1624 os.)	119 spływów (651 os.)

Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji	liczba sprzedanych kart wstępu (WANE) – 44 047 szt. - liczba osób nocujących: 4 181 osób, w tym 191 gości zagranicznych - ilość grup odwiedzających WANE - 216 grup (grupy tylko zapisane)	- liczba sprzedanych kart wstępu (WANE) – 45 488 szt. - liczba osób nocujących – 3 542 os. w tym: turystów krajowych 3 281 osób (nocleg w hotelu) turystów zagranicznych 261 osób (nocleg w hotelu) - ilość grup odwiedzających WANE - 222 grup (grupy tylko zapisane)
Młodzieżowy Ośrodek Edukacyjno-Wypoczynkowy "Zatoka Uklei" w Gawrych Rudzie	- 698 turyści indywidualni - 53 grupy zorganizowane - 0 obcokrajowcy - 0 niepełnosprawni - 60 osób przebywających na festynach i spotkaniach	- 814osób Turyści indywidualni - 62 Grupy zorganizowane - 0 Obcokrajowcy - 0 Niepełnosprawni
	12 942 noclegów	11 799 noclegów
Kolejka wąskotorowa	Ok. 18 tys. osób	
Hotel nad Wigrami	b. d.	- liczba turystów, którzy korzystali z bazy noclegowej oraz żywieniowej - 2753 osób
Statek Kameduła	5,5 tys. osób	Ok. 5 tys. osób

Żegluga pasażerska po jeziorze Wigry

Rejsy statkiem Kameduła cieszyły się w 2013 r. dużym zainteresowaniem i odbywały się od 1 maja do około 15 października. W sumie z tej atrakcji skorzystało około 5 tysięcy osób. Armator sprzedał 3 tysiące kart (po 1500 kart jednodniowych ulgowych i pełnopłatnych) na kwotę 6750zł oraz wniósł opłatę za korzystanie z jeziora Wigry w celu żeglugi w wysokości 18072zł.

Spływy kajakowe

Organizatorami spływów były firmy: Hobbit, Campa, Szot, PTTK, Forma-t, Potok, Kajak, Sirocco, As-tour, Neptun, Vista, Łukowy Kął, Klub Wodny Hańcza, Szekla, Struga, Aquarius, Necko, Rospuda i inne. W sezonie letnim w miesiącach lipiec – sierpień przez 62 dni, w godzinach 10.00-15.00 pracownicy parku sprawdzali wśród turystów kajakowych posiadanie kart wstępu do Wigierskiego Parku Narodowego. Skontrolowano w sumie 8034 osoby (prawie 100% osób więcej niż w 2012 r.), 69,82% skontrolowanych (5609 osób) posiadało karty wstępu, 30,11% (2419 osób) nie posiadało kart i tym osobom sprzedano 1447 kart pełnopłatnych i 972 karty ulgowe. W porównaniu do roku ubiegłego liczba posiadających karty na spływach wzrosła o 10%. Taki wzrost mógł być spowodowany większą ilością dni, podczas których odbywały się kontrole (62 dni w 2013r. i 35 dni w 2012 r.). Podobnie jak w latach ubiegłych, do firm, które prawie w 100% sprzedawały karty należą: As-Tour (Maćkowa Ruda), Szot (Augustów), Campa (Augustów) i Strumyk (Magdalenowo). Kontrole wykazały, że firmy takie jak U Bociana (Frącki), Zakole Terlecki Zbigniew (Buda Ruska), Parkowe Centrum Wypoczynku Widok (Bryzgiel,) praktycznie nie sprzedawały kart uczestnikom organizowanych spływów.

Żeglarstwo

71 właścicieli jachtów wykupiło karty wstępu na wody WPN. Były to przede wszystkim kluby żeglarskie mające bazę nad Wigrami: Ośrodek Sportu i Rekreacji – 10 kart, Klub Wodny Hańcza – 23 karty, Klub Wodny PTTK – 31 kart, Marek Taraszkiewicz -3 karty, oraz turyści indywidualni - 4. Wszystkie karty wykupione zostały na cały sezon. Kart wstępu nie wykupił Klub żeglarski Kamena.

W roku 2013 na jeziorze Wigry odbyły się następujące regaty:

II Eliminacje do Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży 2013 w klasie Cadet. Regaty o Puchar Prezydenta Miasta Suwałki w klasie Cadet w dniach 14 - 16.06.2013, w klasie Optymist 15-16.06.2013 r.

XXI Regaty o Puchar Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego w dniu 15 sierpnia 2013, współorganizowane przez Klub Wodny PTTK w Suwałkach i Wigierski Park Narodowy. Startowało 25 jednostek w trzech klasach: Omega Standard, Mirco i Jachty kabinowe. Wzięło w nich udział 82 uczestników z następujących miast: Augustów, Białystok, Warszawa, Łódź, Pabianice, Sokółka, Lublin, Wrocław oraz Suwałki.

XVI Otwarte Regaty Żeglarskie o Puchar Prezesa F.M. „FORTE” S.A. oraz obchody 30-lecia Klubu Żeglarskiego KAMENA w dniach 24-25.08.2013r.

LVII Regaty o „Błękitną Wstęgę Jeziora Wigry” w dniu 1.09.2013r.

VIII Regaty o Puchar Wójta Gminy Suwałki w dniu 24.08.2013r. Startowało ponad 40 żeglarzy skupionych w 12 załogach: z Augustowa, Białegostoku, Warszawy, Lublina, Pabianic, Wrocławia, Sokółki oraz miasta i gminy Suwałki, rywalizacja w klasach Omega Standard i Micro.

Otwarte Mistrzostwa Województwa Podlaskiego w klasie Omega standard, sport w dniach 7-8.09.2013 r.

Plaża w Krzywem

Mimo kapryśnej w tym roku pogody dużym zainteresowaniem mieszkańców Suwałk i Gminy Suwałki oraz turystów cieszyła się plaża i kąpielisko w Krzywem, z której korzystało dziennie nawet 600 osób. Obsługą plaży podobnie jak w ubiegłym roku zajmował się Jan Gryszkiewicz.

Liczenie jednostek pływających

W 2013 roku nie odbyło się liczenia sprzętu pływającego na jeziorach udostępnionych do turystyki. Straż Parku podczas patroli zauważyła nieznacznie większą w porównaniu do 2012 roku ilość sprzętu pływającego. Stosunkowo najwięcej jednostek obserwowano na jeziorze Wigry w okolicach Płosu Wigierskiego i Zatoki Zadworze. Na jeziorach Omułówek i Leszczewek obserwowano przede wszystkim łodzie wiosłowe.

3.7.1.1 Promocja walorów WPN

Wspólna promocja oferty turystycznej regionu z Urzędem Miasta w Suwałkach podczas sezonu letniego, w tym Blues Festiwal w dniach 11-13 lipiec 2013r. Prezentacja oferty turystyczno-edukacyjnej w gazecie promocyjnej oraz przekazanie albumów, map i innych wydawnictw na nagrody. Organizacja 3 wycieczek rowerowych z przewodnikiem po Wigierskim Parku Narodowym w dniach 11-13.07. Organizacja 3 wycieczek pieszych z przewodnikiem po ścieżce Suchary, zwiedzanie wystaw w dniach 11-13.07. Ulgowy pobyt na polu namiotowym Jastrzęby nad jeziorem Wigry w miejscowości Zakąty (posiadacze gazetki promocyjnej).

Promocja oferty turystycznej w gazecie promocyjnej „Lato’2013 w Pogodnych Suwałkach”

Udział w VIII Walnym Zebraniu Członków Suwalskiej Organizacji Turystycznej w dniu 10.04.2013r . Podczas spotkania omówiono między innymi planowane działania promocyjne SOT w 2013 r.

Akcja promocyjna – „Bezpłatne czwartki w Wigierskim Parku Narodowym „w okresie od 1.10.2013r.-30.04.2014r. W ramach akcji Wigierski Park Narodowy zaproponował bezpłatne wejścia do Muzeum Wigier, bezpłatne projekcje filmów przyrodniczych, bezpłatne zwiedzanie wystaw: przyrodniczej i etnograficznej oraz wejścia na szlaki turystyczne i ścieżki przyrodnicze. Z tej oferty promocyjnej skorzystało około 150 osób.

Prezentacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz oferty turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego na konferencji „Ochrona cennych zasobów przyrodniczych na terenie parków narodowych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów” organizowanej przez Fundację Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku w dniu 13.06.2013r.

Udział Centrum IT WPN w konkursie organizowanym przez Polską Agencję Rozwoju Turystyki. Ideą konkursu było przekonanie turystów do odwiedzenia regionu jako wyjątkowego miejsca. W tym celu został przygotowany krótki film promujący atrakcje turystyczne Suwalszczyzny.

Przygotowanie dokumentacji filmowej dotyczącej oferty turystyczno-edukacyjnej, atrakcji turystycznych, imprez turystycznych, działań ochronnych w parku.

Opracowanie i druk ulotek: Oferta turystyczna WPN, Turystyczne trasy narciarskie oraz mapek (wirywanek): ścieżek edukacyjnych: Las i Suchary oraz Samle

Kampania reklamowa „Niceplace” przez miniboardmedia (15000 wizytówek na stany reklamowe rozmieszczone w 53 miejscach województwa podlaskiego.

Tabela 24 Uczestnictwo w targach i festynach w roku 2013

Lp.	Nazwa targów lub festynu	Termin	Uwagi
1.	Targi Turystyczne ITB w Berlinie	6-10.03	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w Białymstoku
2.	XIX Międzynarodowe Targi Turystyki, Sprzętu Turystycznego i Żeglarskiego „GLOB” w Katowicach	22-24.03	j.w.
3.	Festiwal Podróżniczy „Nawigator” w Krakowie	22-24.03	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Urzędu Marszałkowskiego w Białymstoku
4.	Targi Turystyczne w Kielcach	5-7.04	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla LGD „Nasza Suwalszczyzna” w Suwałkach
5.	Targi Turystyczne w Gdańsku	12-14.04	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Urzędu Miasta w Suwałkach
6.	Targi Turystyczne LATO w Warszawie	19-21.04	j.w.
7.	VIII Podlaskie Targi Turystyczne w Białymstoku połączone z obchodami 50-lecia informacji turystycznej w Polsce	17-19.05	Promocja oferty turystyczno-edukacyjnej parku.
8.	Blues Festiwal	11-12.07	Promocja oferty turystyczno-edukacyjnej parku, rozdawane były materiały promocyjne WPN oraz zorganizowane zostały konkursy wiedzy o Suwalszczyźnie z nagrodami, które ufundował między innymi WPN
9.	Jarmark Kamedulski	11.08	Promocja oferty turystyczno-edukacyjnej parku, rozdawane były materiały promocyjne WPN
10	Dożynki Powiatu Sejneńskiego	8.09	j.w.

11	Warszawskie Targi Turystyczne „Podróże”	6-8.12	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej.
12	Kampania promocyjna Miasta Suwałki i Suwalszczyzny we Wrocławiu	22.10	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Urzędu Miasta w Suwałkach
13	Targów Turystycznych Podróże w Warszawie	6-8.12	Przekazano komplet materiałów informacyjnych dla Suwalskiej Organizacji Turystycznej
14	Wigierski Park Narodowy podobnie jak w roku ubiegłym wziął udział w III już edycji Międzynarodowych Targów Turystyczno-Wędkarskich na Pograniczu „Expo Sejny 2013” w dniach 21-22 września w Sejnach. W targach udział brali wystawcy z Polski, Litwy, Białorusi, Ukrainy, RPA i reprezentowali takie branże jak biura podróży, hotele, stowarzyszenia turystyczne, duże gospodarstwa agroturystyczne czy producenci sprzętu wędkarskiego. Organizatorem targów było Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie”. Zainteresowanie ofertą turystyczno-edukacyjną parku podobnie jak na innych akcjach promocyjnych było duże.		

Tabela 25 Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2013 roku

Lp.	Nazwa wydawnictwa lub portalu
1.	www.wigry.win.pl , strona na facebook
2.	www.wigry.win.pl , strona na facebook www.suwalki.info , www.niebywalesuwalki.pl , www.basniowasuwaliszczyna.pl , www.zaplanujurlop.pl , www.najlepsze-noclegi.pl , www.ekspadowcy.pl , www.wypoczynek.pl , www.noclegi.com.pl , www.ciekawenoclegi.pl , www.infonoclegi.pl , www.swiat-noclegow.pl , www.wrotapodlasia.pl , www.zwiedzaj-polske.pl , www.baza-firm.com.pl , www.przewodnictwo.pl , www.poland-guide.pl (promocja pokoi gościnnych w leśniczówkach, oferty turystycznej), www.krainaekoturystyczna.pl

3.7.2 Ważniejsze wydarzenia turystyczne

3 lutego odbyło się uroczyste otwarcie sieci turystycznych tras narciarskich na Słupiu. Na starcie pojawiło się ponad 100 narciarzy oraz piechurów. Uroczystego przecięcia wstęgi dokonali: przedstawiciele Powiatu Suwalskiego, PTTK Oddział Suwałki oraz Wigierskiego Parku Narodowego. Przewodnikami na trasach narciarskich byli Józef Koncewicz i Jarosław Borejszo, natomiast piechurów nową ścieżką spacerową „Dąbek” poprowadził Adam Januszewicz. Po zakończeniu wędrowki na wszystkich uczestników czekało ognisko i gorący posiłek.

27 marca pracownicy zespołu udostępniania parku i działu edukacji, przewodnicy wraz z dyrektorem zapoznali się z ofertą turystyczno-edukacyjną Międzynarodowego Centrum Dialogu, którego twórcą i realizatorem jest Fundacja Pogranicze. Centrum prowadzi działalność kulturalno-edukacyjną związaną z różnorodnością kulturową obszarów pogranicza i twórczością Czesława Miłosza, kierując swoją ofertą w szczególności do dzieci i młodzieży. Ciekawym elementem spotkania była również możliwość poznania dworu rodziny Czesława Miłosza w Krasnogrudzie, „Alej poetów” i „Alej Kasztanowej” w zabytkowym parku.

Z okazji jubileuszu „50 lat Informacji Turystycznej w Polsce” Centrum Informacji Wigierskiego Parku Narodowego Turystycznej otrzymało wyróżnienie w kategorii: jednostka zasłużona informacji turystycznej w województwie podlaskim. Ponadto decyzją kapituły zostały przyznane dwa wyróżnienia pracownikom parku Barbarze Perkowskiej i Jarosławowi Borejszo

jako osobom fizycznym zasłużonym informacji turystycznej w Polsce. Uroczyste wręczenie wyróżnień odbyło się 17 maja 2013 roku, w pierwszym dniu Podlaskich Targów Turystycznych przez Jacka Piorunka, członka Zarządu Województwa Podlaskiego i Bartłomieja Andruka Prezesa Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej.

W dniu 18 maja odbył się Rajd Rowerowy po Wigierskim Parku Narodowym „Jedź rowerem z LGR-em” (Wigierski Park Narodowy był współorganizatorem).

W dniach 28.05-1.06.2013 odbyła się XXIII edycja Ogólnopolskiego Wielodyscyplinowego Rajdu po WPN organizowanego przez PTTK. WPN jako współorganizator dostarczył drewno na ogniska w Wysokim Moście oraz Starym Folwarku, zorganizował konkurs wiedzy o parku oraz zafundował i wręczył nagrody uczestnikom rajdu.

W lipcu na terenie WPN pojawił się szlak geocachingowy. Geocaching to gra terenowa polegająca na szukaniu skarbów przy pomocy urządzeń GPS. Gracze starają się odnaleźć skrytki geocache (kesze), a następnie dzielą się swoimi wrażeniami w Internecie. Zjawisko to rozwija się bardzo dynamicznie, obecnie w geocaching bawi się ponad 5 mln użytkowników, a na całym świecie ukrytych jest ponad 2 miliony skrzynek. Na terenie parku szlak geocachingowy tworzy 35 skrytek geocache ukrytych wokół jeziora Wigry oraz dwa earthcache, czyli skrytki umieszczane w miejscach ciekawych pod względem geologicznym. Szlak powstał z Inicjatywy Suwalskiej Izby Rolniczo-Turystycznej przy wsparciu finansowym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku i Wigierskiego Stowarzyszenia Turystycznego w Starym Folwarku oraz wsparciu merytorycznym pracowników Wigierskiego Parku Narodowego. Lokalizację skrytek można pobrać ze strony www.geocaching.com.

23 czerwca na plaży w Krzywem odbyła się impreza „Dzień Rybaka”, której głównym organizatorem było Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie” a współorganizatorem WPN. Na licznie przybyłych gości czekały degustacje ryb, warsztaty kulinarne, pokazy sprzętu wędkarskiego, biesiada rybna przy ognisku w Dziupli i dużo dobrej muzyki, nie zabrakło też licznych atrakcji i zabaw dla dzieci.

15 lipca, na łące przy siedzibie parku gościliśmy 999 pielgrzymów dziewięciodniowej XXII Międzynarodowej Pielgrzymki Pieszkiej Suwałki - Wilno. Był to ich pierwszy przystanek na trasie 270 kilometrowego wędrowania.

W dniu 17 sierpnia odbyły się I Zawody Maraton Wigry oraz I Bieg Pogoń za bobrem. Uczestnicy Maratonu Wigry mieli do pokonania 42 km, wokół Jeziora Wigry, głównie szlakiem zielonym. Start wyznaczono przy Zespole Pokamedulskim w Wigrach a metę w Starym Folwarku. Trasa biegu Pogoń za Bobrem miała długość 13km, start miał miejsce w Starym Folwarku - następnie czerwonym szlakiem przez Leszczewek do Bindasowej Drogi – szlak rowerowy R11 – szlak czarny – „kładka” – dalej zielonym szlakiem przez Cimochowiznę – do Starego Folwarku (meta). Głównym organizatorem rajdu był Krzysztof Gajdziński KAYF, który odpowiadał za wytyczenie i oznakowanie trasy, przygotowanie lokalizacji bufetów na trasie biegu, przygotowanie posiłków i napoi, przygotowanie posiłków regeneracyjnych na mecie, ubezpieczenie zawodników, zabezpieczenie trasy (we współpracy z Policją, służbami medycznymi), przygotowanie materiałów technicznych, posprzątanie po imprezie. Wigierski Park Narodowy – jako współorganizator zajął się odpowiednim przygotowaniem i przecięciem tras, pomocą przy redakcji mapy tras, obsługą stoiska, gdzie sprzedawane były karty wstępy dla uczestników imprez, pamiątki, książki, przewodniki, mapy. W obu rajdach udział wzięło w sumie ponad 330 osób z całej Polski.

W dniu 4 października 2013 roku, Wigierski Park Narodowy zorganizował warsztaty poświęcone walorom przyrodniczym oraz formom udostępniania obszaru chronionego sprzyjającym przyrodzie połączone z cyklicznym spotkaniem podsumowującym kończący się sezon turystyczny. W spotkaniu udział wzięli: pracownicy WPN, przewodnicy, pracownicy

punktów informacji turystycznej w regionie, kwaterodawcy, żeglarze, organizatorzy spływów kajakowych i inne podmioty turystyczne. Podczas warsztatów przedstawiono założenia projektu „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” LIFE11 NAT/PL/000431” oraz prezentację poświęconą zagrożeniom różnorodności biologicznej przez gatunki obce. Następnie uczestnicy zapoznali się z nowymi ofertami turystyki przyrodniczo-kulturalnej zaproponowanymi przez Suwalską Izbę Rolniczo-Turystyczną oraz Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie. Szczególnym zainteresowaniem uczestników cieszył się wykład poświęcony geocachingowi jako nowej formy turystyki przyrodniczej w WPN. Po sesji wykładowej, podsumowanie sezonu przedstawili przedstawiciele Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach, Suwalskiej Izby Rolniczo-Turystycznej, Muzeum Wigier, działu edukacji i zespołu udostępniania parku. Po dyskusji i przerwie obiadowej, uczestnicy warsztatów udali się w teren aby zapoznać się z nowym przebiegiem ścieżki Suchary oraz jej nową infrastrukturą turystyczną. Organizacja warsztatów oraz przebudowa ścieżki Suchary jest jednym z wydarzeń projektu: „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” LIFE11 NAT/PL/000431”.

3.7.3 Obsługa ruchu turystycznego

W sezonie turystycznym na terenie parku działały 4 punkty it prowadzone przez Wigierski Park Narodowy: w Muzeum Wigier, w siedzibie parku (z infokioskiem zewnętrznym), na parkingu w Krzywem (w tym roku obsługiwany początkowo przez panią Bożeną Dębską następnie Emilię Koncewicz) oraz na wodach pływający punkt informacji turystycznej „Bóbr”. Szczególnie duże zainteresowanie wśród turystów budził punkt na wodzie. Kajakarze, żeglarze i inni wodniacy bez konieczności schodzenia na ląd mieli możliwość uzyskania informacji turystycznej dotyczącej WPN, atrakcji turystycznych w regionie, zakupu kart wstępu, map i innych wydawnictw. W zależności do zapotrzebowania platforma przemieszczała się na różne akweny. Platformę Wigierskiemu Parkowi Narodowemu przekazała Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna. Całkowity koszt zakupu to 42 927 zł. Zakup platformy został dofinansowany w 90% z Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2007-2013, pozostałe 10% kosztów zakupu sfinansował Wigierski Park Narodowy. Ponadto park doposażył platformę w niezbędne wyposażenie: kotwice, kamizelki, koła ratunkowe, apteczkę. Uroczysty chrzest platformy odbył się 20 września. W sezonie turystycznym Centrum Informacji Turystycznej w Krzywem wydłużyło godziny pracy i otwarte było w dniach od 1 maja do 30 września codziennie: poniedziałek – piątek 7.00-17.00, sobota – niedziela 9.00-16.00. Centrum podobnie jak w 2012 r. oferowało sprzedaż kart wstępu, licencji wędkarskich, wydawnictw, pamiątek regionalnych, usługi licencjonowanych przewodników w języku polskim, angielskim, niemieckim, organizację wycieczek po najciekawszych zakątkach Suwalszczyzny, organizację ognisk, wynajem rowerów, obsługę pokoi gościnnych w leśniczówkach i siedzibie parku, dostęp do Internetu na specjalnie wydzielonym stanowisku, okolicznościowe pieczętki z pobytu na wystawie przyrodniczej i etnograficznej, ścieżek edukacyjnych, audioprzewodniki po wystawie przyrodniczej. Centrum współpracowało z wieloma centrami informacji turystycznej regionu i niektórymi województwa podlaskiego (wymiana informacji, regularne przekazywanie wydawnictw). Ponadto centrum przekazywało wydawnictwa zainteresowanym podmiotom i były to między innymi: Polski Ośrodek Informacji Turystycznej w Paryżu, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Suwałkach, Urząd Gminy w Suwałkach (aukcja i loteria podczas III Balu Charytatywnego), Suwalskie Towarzystwo Bryżowe w Suwałkach, Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi- Centrum Informacji Turystycznej w Drozdowie, Karkonoski Park Narodowy, Ostrowskie Stowarzyszenie „Ludzie z pasją”. Na prośbę Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej centrum prowadziło ankietyzację wśród turystów odwiedzających Centrum IT. Tematyka ankiet dotyczyła

funkcjonowania punktu it, celu przyjazdu turystów do regionu, długości i czasu ich pobytu, źródeł informacji o regionie, miejscach noclegu, zwiedzanych atrakcjach. Wypełnione ankiety w ilości 150 sztuk zostały przekazane PROT. Centrum udzielało informacji turystycznej drogą e-mailową i telefoniczną. Szacujemy, że w roku 2013 centrum w taki sposób udzieliło ponad 3000 informacji. Ponadto, w punkcie informacji przy parkingu codziennie w godz. 10.00-18.00 można było nabyć materiały o WPN, zakupić karty wstępu i licencje. W miesiącach lipiec – sierpień na parkingu obsłużono 1747 aut. W punktach informacji turyści pytali najczęściej o szlaki piesze i rowerowe, ścieżki przyrodnicze, pokoje gościnne w leśniczówkach, agroturystykę, tanią bazę noclegową, potrawy regionalne, miejsca wypożyczenia rowerów, łodzi do wędkowania i kajaków, terminy kursowania kolejki i statku, Muzeum Wigier, zasady wędkowania w parku, atrakcje dla dzieci, atrakcje kulturalne w regionie, połączenia PKP. Wielu turystów pytało o mapy z trasami rowerowymi oraz o mapę batymetryczną jeziora Wigry. Zapytania turystów dotyczyły też innych parków narodowych województwa podlaskiego, Litwy i Białorusi. Turyści oceniali pozytywnie zagospodarowanie turystyczne, oznakowanie szlaków turystycznych, możliwość porozumiewania się w językach obcych oraz to, że w parku jest czysto. Jeśli chodzi o sugestie turystów dotyczące poprawy jakości usług turystycznych parku, podobnie jak w 2012 roku turyści zwrócili uwagę na to, że w parku funkcjonowało tylko jedno strzeżone miejsce wykorzystywane do kąpieli, brak toalet na szlakach parku oraz zdecydowanie za mało miejsc, gdzie można kupić świeżą rybę. Wędkarze proponowali zmiany w regulaminie wędkowania polegające na dozwoleniu trollingu, łowieniu na żywca, stosowania zanęty. Harcerze sugerowali wyznaczenie i urządzenie miejsca na terenie parku na potrzeby harcerzy czy innych większych grup. Niektórzy turyści proponowali zainstalowanie kamery na terenie parku w celu obserwacji zwierząt np. bobra.

Przy Centrum it funkcjonował całoroczny infokiosk, gdzie turyści mogli zasięgnąć informacji turystycznej lokalnej, ale też na szczeblu regionalnym i ogólnopolskim.

3.7.4 Infrastruktura turystyczna i edukacyjna

Barbara Perkowska, Adam Januszewicz

W ramach projektu „Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego - II etap” w 2013 roku wykonano:

Zakres działań	Koszt [zł]
I. Dostawa i montaż szlabanów i znaków drogowych	
1. Dostawa i montaż 6 szlabanów w terenie - na szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych	14 453,72 (NFOŚiGW)
2. Wykonanie 4 kompletów znaków drogowych składających się ze znaku drogowego, obejmek, słupka metalowego	1 600,00 (NFOŚiGW)
3. Montaż 4 kompletów znaków drogowych w terenie	599,99 (NFOŚiGW)
II. Budowa drewnianej kładki i odbudowa pomostu widokowego na szlakach turystycznych	
1. Budowa nowej drewnianej kładki na zielonym szlaku turystycznym „Wokół Wigier” w O.O Mikołajewo (Piaski, ścieżka Puszcza). Niezbędny zakres robót: zabicie pali, wykonanie i montaż kleszczy, legarów, elementów poszycia (pokładu), impregnacja kładki (składającej się z 3 odcinków) o łącznym wymiarze: 140 m x 1,5 m	74 477,27 (NFOŚiGW)

2. Odbudowa punktu widokowego na jeziorze Długim w O.O. Gawarzec. Niezbędny zakres robót: wymiana pali, kleszczy, legarów, elementów poszycia (pokładu) i barierki, impregnacja poszczególnych elementów o wymiarach pokładu: 25 m x 1,5 m	14 268,41 (NFOŚiGW)
III. Zagospodarowanie miejsca odpoczynku „Jastrzęby”	
1. Wykonanie i ustawienie 9 sztuk drewnianych zadaszonych ławostołów w miejscu odpoczynku „Jastrzęby” na zielonym szlaku turystycznym, ustawienie na stopach betonowych i konserwacja drewnianych konstrukcji ławostołów, wymiary ławostołu: wys. 2,9m, szer. 2,6m, dł.3,2m- 6 plansz o wym. 215 x 125 cm	29 990,88 (NFOŚiGW)
2. Wykonanie i montaż drewnianego ogrodzenia z żerdzi w miejscu odpoczynku „Jastrzęby”	11 490,82 (NFOŚiGW)
IV. Monitoring natężenia ruchu turystycznego na szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych	
1. Wykonanie i ustawienie 2 sztuk drewnianych zadaszonych ławostołów w miejscu odpoczynku „Zakąty” na zielonym szlaku turystycznym, 1 ławostół na skrzyżowaniu dróg gruntowych przebiegu Podlaskiego Szlaku Bocianiego w Czerwonym Krzyżu oraz 1 ławostół w miejscu odpoczynku nad jeziorem Czarne w O.O. Krzywe; ustawienie na stopach betonowych i konserwacja drewnianych konstrukcji ławostołów, wymiary: wys. 2,9m, szer. 2,6m, dł.3,2m	13 329,28 (NFOŚiGW)
2. Wykonanie i montaż drewnianej bariery ochronnej o wysokości 110 cm, słupki posadowione na stopach betonowych	12 891,60 (NFOŚiGW)
V. Wykonanie i montaż infrastruktury turystycznej w O.O. Krzywe	
1. Wykonanie drewnianego ogrodzenia (wys. 110cm, dł. 200m) w miejscu przecięcia trzech szlaków turystycznych i ścieżki Las.	24 468,61 (NFOŚiGW)
2. Wykonanie i montaż drewnianej bariery ochronnej na trasie przebiegu zielonego szlaku turystycznego i ścieżki Suchary o wysokości 110 cm, słupki posadowione na stopach betonowych.	16 583,82 (NFOŚiGW)
RAZEM	214 154,40 (NFOŚiGW)

Ponadto w 2013 roku w ramach realizacji wniosku: „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” LIFE11 NAT/PL/000431”:

została przebudowana ścieżka edukacyjna Suchary: dobudowane zostały dwa odcinki kładek wzdłuż wschodniego brzegu jeziora dystroficznego Suchara II oraz bariera ochronna wzdłuż przebiegu ścieżki;

wydłużony został system kładek w dolinie rzeki Czarnej Hańczy wraz z poprawieniem fragmentu nawierzchni szlaku zielonego przy zjeździe z „Kładki”

3.8 Działania Pracowni Naukowo-Edukacyjnej

Lech Krzysztofiak

3.8.1 Działalność naukowa

W minionym roku na terenie parku obce instytucje realizowały 20 tematów badawczych. Część z nich była realizowana przy pomocy pracowników parku.

Działalność Pracowni Naukowo-Edukacyjnej w 2013 roku wynikała z programu działalności Pracowni na lata 2013-2015 oraz z regulaminu organizacyjnego Parku.

Pracownicy prowadzili następujące tematy badawcze:

1. Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* i kukuczki kapturkowatej *Neotianthe cuculata*.

Była to kontynuacja badań rozpoczętych w trakcie realizacji projektu związanego z przeniesieniem niewielkiej części populacji miodokwiatu krzyżowego i kukuczki kapturkowatej z ich siedlisk macierzystych na siedliska zastępcze. W 2013 roku prowadzono jeszcze dodatkowe obserwacje, przygotowując się do ostatecznego podsumowania badań i wydania publikacji na ten temat.

2. Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową w Polsce oraz mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, dla określenia stanu zachowania tych gatunków na terenie parku.

Ten temat dotyczył inwentaryzacji, z określeniem wielkości poszczególnych stanowisk, gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną ścisłą i częściową oraz gatunków znajdujących się na liście Natura 2000. Lokalizacja stanowisk nanoszona była na mapy za pomocą odbiorników GPS, a stanowisko opisywane i fotografowane.

3. Badania fauny mrówek *Formicidae* WPN.

Badania fauny mrówek były kontynuacją inwentaryzacji tych owadów prowadzonej od kilku lat. Badania prowadzone były zarówno w środowiskach leśnych parku, jak i na terenach otwartych. W minionym roku kontynuowano przygotowywanie materiałów do druku.

4. Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie WPN oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody.

Kontynuowane były badania dotyczące obcych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. Nowe stanowiska obcych gatunków zostały wprowadzone do bazy danych. W badaniach wykorzystano również informacje dostarczone przez służbę terenową Parku. Wyniki badań posłużyły do określenia zakresu działań w projekcie współfinansowanym przez LIFE+.

5. Badania grzybów, śluzowców i mszaków Wigierskiego Parku Narodowego – inwentaryzacja występowania najcenniejszych gatunków i ich siedlisk

Badania te częściowo prowadzone były w ramach dwóch projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Leśnego: „Badania organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego” oraz „Badania dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego”. Stwierdzono m.in. występowanie nowego dla Parku gatunku watrobowca *Kurzia pauciflora* i potwierdzono występowanie gatunków mszaków od kilkudziesięciu lat nie spotykanych na tym terenie: *Lejeunea cavifolia* (od 1985 roku), *Lophocolea minor* (od 1961), *Lophozia laxa* (od 1961) i *Lophozia guttulata* (od 1935). Wśród śluzowców stwierdzono dwa nowe dla parku gatunki: *Brefeldia Maxima* i *Symphytocarpus trechispora*. Znalezionych zostało wiele nowych gatunków grzybów, jednak dokładna ich liczba nie jest jeszcze ustalona - nie wszystkie okazy zostały już oznaczone. Wśród nowych gatunków dla Parku znalazło się kilka bardzo rzadkich gatunków, takich jak *Pluteus salicinus* czy *Ischnoderma benzoinum*.

6. Ocena aktualnej jakości i stanu ekologicznego rzek Wigierskiego Parku Narodowego

Kontynuowano badania rzek Parku, przeprowadzając m.in. badania chemiczne jakości wody we wszystkich rzekach oraz opracowano dane z poprzedniego sezonu dotyczące

temperatury wody rzek.

7. Kompleksowe badania jeziora Wigry dla oceny aktualnego stanu i zagrożeń ekosystemu

Kontynuowano badania jeziora Wigry, dokonując uzupełniających pomiarów głębokości akwenu, jakości osadów jeziornych oraz ich przepuszczalności.

8. Ocena stanu i tempa przekształceń zbiorników dystroficznych Wigierskiego Parku Narodowego

Kontynuowano badania związane z jeziorami dystroficznymi Parku. W minionym roku przeprowadzono ponownie badania fizyczne i chemiczne wód jezior oraz zainstalowano na dwóch jeziorach czujniki temperatury na różnych głębokościach, które rejestrują temperaturę wody w odstępach godzinnych. Przeprowadzono próby badania osadów sucharów przy użyciu sejsmoakustyki. Badania będą kontynuowane przez najbliższe lata.

9. Fauna motyli Wigierskiego Parku Narodowego

Kontynuowano badania fauny motyli dziennych i nocnych Parku. W kilku miejscach, co pewien czas, prowadzono wielogodzinne odłowy motyli na światło. W wytypowanych środowiskach prowadzono również odłowy owadów przy użyciu siatki entomologicznej. W minionym roku prace te były prowadzone również w ramach projektu „Badania znaczenia otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej owadów, na przykładzie motyli i pszczołowatych”, współfinansowanego ze środków Funduszu Leśnego.

Spośród ponad 200 nowych dla Parku gatunków do najciekawszych należą:

Deuteronogonia pudorina (*Deuteronogonidae*) - gatunek znany zaledwie z kilku rozrzuconych miejsc w Polsce. Nieznana jest też bionomia. Gatunek łowi się okazjnie do światła.

Anchinia daphneella (*Oecophoridae*) - gatunek jest monofagiem na *Daphne mezereum*, stąd jego występowanie warunkowane jest obecnością rośliny. Ale i tak jest rzadziej spotykany niż sama roślina.

Malacosoma castrensis (*Lasiocampidae*) - gatunek ciepłolubny, spotykany głównie w południowej części kraju w środowiskach kserotermicznych. W północnej Polsce występuje lokalnie i jest rzadko spotykany.

Acigona cicatricella (*Crambidae*) - gatunek spotykany głównie w zachodniej Polsce. Gąsienica żyje na *Scirpus lacustris*. Jest to jeden z rzadziej spotykanych gatunków *Crambidae*.

Catoptria perniaca (*Crambidae*) – gatunek wschodnioeuropejski, osiągający w północno-wschodniej Polsce granicę zasięgu. Spotykany w lasach o charakterze puszczańskim od Puszczy Białowieskiej po Puszcze Piską. Preferuje siedliska mszyste z dużym udziałem płonnika.

Autographa mandarina (*Noctuidae*) – gatunek azjatycki, okresowo migrujący w kierunku zachodnim. W niektóre sezony spotykany w północnej i wschodniej Polsce.

Diachrysia zosimi (*Noctuidae*) - gatunek wschodni, w Polsce łapany na „ścianie wschodniej” na razie jest to najdalej na północ położone stanowisko w Polsce (dotąd było to na Bagnie Ławki nad Biebrzą).

Cucullia asteris (*Noctuidae*) - gąsienica na *Solidago virga-aurea*. Gatunek w Polsce rzadki, spotykany głównie we wschodniej części kraju. Oprócz niego spotykane były także dwa inne gatunki - *Cucullia artemisiae* i *C. absinthii*. Oba częściej spotykane od *C. asteris*.

Wynikiem prac jest zwiększenie liczby gatunków Lepidoptera wykazanych z terenu WPN do 930.

10. Badania organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego etap I

Realizacja Badania te były kontynuacją projektu finansowanego przez Lasy Państwowe z Funduszu Leśnego i dotyczyły grzybów makroskopowych, porostów, mszaków, śluzowców i wybranych grup owadów.

W trakcie przeprowadzonych badań terenowych dokonano łącznie 910 notowań grzybów makroskopijnych, stwierdzając występowanie blisko 130 taksonów związanych bezpośrednio lub pośrednio z „martwym” drewnem. Wśród zebranych grzybów zidentyfikowano do chwili obecnej 81 gatunków. Wśród nich dominują przedstawiciele podstawczaków (71 gat.). Pośród odnotowanych przedstawicieli macromycetes znajdują się gatunki zamieszczone na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych w Polsce”. Należą tu 2 gatunki narażone (kategoria zagrożenia – V), tj.: *Mycena purpureofusca* i *Pycnoporellus fulgens*, 7 gatunków rzadkich (kategoria zagrożenia – R), tj.: *Calocera furcata*, *Galerina triscopa*, *Lichenomphalia umbellifera*, *Pseudomerulius aureus*, *Tricholomopsis decora*, *Entoloma rhodocalix*, *Rhodocybe nitellina* oraz 3 gatunki wymierające (kategoria zagrożenia – E), tj.: *Mucronella calva*, *Kavinia himantia* i *Junghuhnia collabens*.

Stwierdzono zaskakująco duże zmiany w biocie porostów na badanych obiektach. Zmiany te zaszły na kilku płaszczynach, tj. dotyczą:

- liczby taksonów;
- liczby wystąpień poszczególnych gatunków;
- ilościowości porostów w ogóle oraz poszczególnych gatunków.

Głównym czynnikiem powodującym tak duże zmiany w biocie porostów epiksylicznych jest konkurencja ze strony roślin (mchów oraz roślin naczyniowych), które rozwijają się szybciej i bujniej na murszejących kłodach. Z kolei ten bujny wzrost roślin jest stymulowany przez dużą wilgotność podłoża i powietrza, a takie warunki są wybitnie niekorzystne dla większości porostów.

W trakcie badań znaleziono tylko jeden nowy gatunek – pępówkę baldaszkową *Lichenomphalia umbellifera*. Porost ten (jeden z czterech przedstawicieli porostów podstawkowych w Polsce), rzadki w skali kraju i rosnący przede wszystkim w górach, bardzo rzadko wytwarza owocniki, a bez nich jest wyjątkowo trudny do zauważenia i identyfikacji.

W trakcie badań stwierdzono występowanie 26 gatunków śluzowców, w tym nowego w tych badaniach gatunku *Metatrichia vesparia*.

Stwierdzono występowanie 54 taksonów mszaków, tj. 14 gatunków wątrobowców oraz 38 mchów. W porównaniu do roku poprzedniego flora mszaków badanych drzew wzbogaciła się o pięć taksonów: *Calypogeia azurea*, *Calypogeia integristipula*, *Odontoschisma denudatum*, *Orthotrichum sp.* oraz *Plagiomnium ellipticum*.

11. Badania dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego etap I

Badania te były kontynuacją prac współfinansowanych ze środków finansowych Lasów Państwowych. W trakcie badań na 80 okazach drzew dokonano łącznie 126 notowań grzybów. Stwierdzono występowanie ok. 40 taksonów grzybów makroskopijnych związanych bezpośrednio lub pośrednio z analizowanymi składnikami dendroflory. Wśród zebranych grzybów zidentyfikowano do chwili obecnej 29 gatunków, w tym 28 przedstawicieli grzybów podstawkowych i 1 przedstawiciela grzybów workowych. Wśród odnotowanych grzybów znajdują się gatunki zamieszczone na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych w Polsce” (gatunki narażone - kategoria zagrożenia – V: *Mycena pseudocorticola* i *Mycena*

purpureofusca, gatunki grzybów rzadkich - kategoria zagrożenia – R: *Entoloma rhodocalix* i *Galerina triscopa*.

Na badanych powierzchniach znaleziono 33 taksony porostów. W stosunku do roku poprzedniego znaleziono 4 nowe taksony: *Ochlolechia* sp., *Opegrapha* sp., *Placynthiella dasaea* i *Trapeliopsis granulosa*. Są to wszystko porosty skorupiaste stwierdzone na pojedynczych stanowiskach, a znalezione plechy są małe i młode – najprawdopodobniej porosty te zasiedliły badane drzewa w ciągu ostatniego roku. Badania potwierdziły, że najbardziej sprzyjającym dla porostów zbiorowiskiem jest sosnowy bór bagienny, a najmniej – świerczyna bagienna. Zaobserwowano nieznaczne zwiększenie liczby gatunków na badanych powierzchniach, a przede wszystkim znaczne zwiększenie średniej liczby gatunków na pniu. Wynika to z faktu rozprzestrzeniania się niektórych porostów, zwłaszcza tych, które wytwarzają liczne i łatwe do przenoszenia diaspory (soredia). Dobrym przykładem tego są *Buellia griseovirens*, *Cliostomum leprosum* i *Phlyctis argena*.

W trakcie badań na siedliskach murszejącego drewna stwierdzono występowanie 52 gatunków i jednej odmiany mchów oraz 22 gatunków wątrobowców, w tym 25 gatunków chronionych (4 wątrobowce i 21 mchów). Stwierdzono także występowanie trzech zagrożonych gatunków. Są to: *Nowellia curvifolia* – gatunek notowany wyłącznie murszejących kłodach świerkowych, o różnym stopniu dekompozycji; *Calypogeia suecica* - podobnie jak *Nowellia curvifolia* wątrobowiec ten notowany wyłącznie murszejących kłodach świerkowych, o różnym stopniu dekompozycji; *Geocalyx graveolens* – wątrobowiec porastający murszejące kłody świerkowe, znacznie rzadszy od dwóch poprzednich epiksyli.

12. Badania znaczenia otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej, na przykładzie motyli i pszczołowatych

Badania współfinansowane były ze środków Lasów Państwowych (Fundusz Leśny) i zakładają kilkuletnie prace mające na celu: rozpoznanie różnorodności gatunkowej motyli i pszczołowatych w różnego typu otwartych przestrzeniach śródleśnych WPN, dokonanie oceny znaczenia wielkości, kształtu i sposobu zagospodarowania otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej motyli i pszczołowatych, opracowanie zasad utrzymania użytkowanego torowiska kolejki wąskotorowej z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody oraz opracowanie zasad kształtowania otwartych przestrzeniach śródleśnych pod kątem zachowania lub zwiększenia różnorodności gatunkowej owadów.

W trakcie badań na poletkach badawczych stwierdzono obecność 48 gatunków motyli dziennych, z których 44 reprezentują właściwe motyle dzienne (narodziny *Hesperioidea* i *Papilionoidea*), a 4 należą do rodziny kraśnikowatych (*Zygaenidae*). Przepuszczalnie jest to zaledwie połowa gatunków potencjalnie zamieszkujących teren Wigierskiego Parku Narodowego. Stwierdzono obecność 40 gatunków pszczołowatych (niektóre okazy wymagają zweryfikowania), w tym co najmniej 4 nowe dla WPN. Według wstępnych obserwacji, można wnioskować, że bogactwo gatunkowe motyli dziennych i pszczół zależy od wielkości obszaru oraz zróżnicowania roślinności. Nie zależy natomiast od kształtu obszaru. O składzie gatunkowym decyduje charakter siedliska – wyraźnie różnią się pod tym względem łąki suche i wilgotne.

3.8.2 Monitoring środowiska i przyrody

W ramach prac monitoringowych w roku hydrologicznym 2013 Pracownia prowadziła prace na terenie zlewni badawczej, na wybranych powierzchniach i w wyznaczonych punktach kontrolnopomiarowych dotyczące następujących programów pomiarowych:

Meteorologia

Pomiary meteorologiczne wykonywane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie, gdzie ustawiona jest automatyczna stacja meteorologiczna Milos 500 firmy Vaisala. Pomiary automatyczne przeprowadzane są co godzinę.

Badane były następujące parametry:

warunki termiczne (średnie miesięczne i roczne temperatury powietrza, gruntu, długość okresu wegetacyjnego),

warunki opadowe (sumy miesięczne i roczne opadów, liczba dni z opadem, natężenie opadów, współczynniki pluwiometryczne, rodzaj opadów, długość zalegania pokrywy śnieżnej, miąższość pokrywy śnieżnej),

bilans promieniowania,

warunki anemometryczne (średnie miesięczne i roczne prędkości wiatru, wartości maksymalne, częstotliwość kierunków wiatru).

Efektem realizacji programu jest charakterystyka warunków meteorologicznych w roku hydrologicznym i kalendarzowym 2013. Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Zanieczyszczenie powietrza

Pomiary chemizmu powietrza atmosferycznego (dwutlenku siarki i dwutlenku azotu) wykonywane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Do badań wykorzystano metodę pasywną, która opracowana została w Zakładzie Chemii Analitycznej Politechniki Krakowskiej i wdrożona do praktyki zgodnie z obowiązującymi normami. Próbniki, po jednym na każdym z trzech stanowisk oddalonych od siebie o kilkanaście metrów, eksponowane były na wysokości 160 cm nad powierzchnią gruntu, przez okres 1 miesiąca.

Badane były następujące parametry:

średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności elektrolitycznej oraz ich zestawienie na tle klasyfikacji Jansena

miesięczne i roczne stężenia głównych jonów,

miesięczne i roczne ładunki głównych jonów,

określenie procentowego udziału poszczególnych jonów w składzie chemicznym opadów.

roczny przebieg zmienności wartości pH, przewodności elektrolitycznej oraz stężeń i ładunków głównych jonów

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów a wysokością opadów

Efektem programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych opadów atmosferycznych oraz określenie wielkości depozycji atmosferycznej. Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadów atmosferycznych

Opad mokry zbierany był na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie w każdy poniedziałek o godz. 8:00, za pomocą kolektora opadu mokrego UNS 130/S firmy Eigenbrodt. W próbach tygodniowych określano jej wielkość oraz mierzono odczyn i przewodność elektrolityczną. Kolejne próby tygodniowe były łączone i przechowywane w temperaturze ok.

4°C. Na koniec miesiąca próba miesięczna (zlewana) była przekazywana do analizy do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Efektem programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych opadów atmosferycznych oraz określenie wielkości depozycji atmosferycznej.

Badane były następujące parametry: średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności

miesięczne i roczne stężenia głównych jonów,

miesięczne i roczne ładunki głównych jonów,

określenie procentowego udziału poszczególnych jonów w składzie chemicznym opadów.

roczny przebieg zmienności wartości pH, przewodności elektrolitycznej oraz stężeń i ładunków głównych jonów w opadzie podkoronowym

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów a wysokością opadów

roczny przebieg intercepcji opadów przez korony drzew

zmiana parametrów wód opadowych po przejściu przez korony drzew.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadu podkoronowego

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie, na siedlisku lasu mieszanego świeżego, w zbiorowisku *TilioCarpinetum calamagrostietosum*. Gatunkami tworzącymi górne piętro drzewostanu są: sosna i świerk przy współudziale dębu, czasem brzozy. Domieszkę tworzą osika, lipa i grab. Niższe piętro tworzy przeważnie świerk z udziałem dębu. Inne gatunki występują pojedynczo lub sporadycznie.

Kolektory podkoronowe, w ilości 10 sztuk, rozmieszczone są na powierzchni losowo. W okresie zimowym stosowano kolektory typu „wiadro”, o łącznej pow. wlotowej 0,615 m². Poza okresem zimowym stosowano kolektory typu „lejek”, o łącznej powierzchni wlotowej 0,804 m². Poboru prób opadów dokonywano w okresach tygodniowych. W próbach określano jej wielkość oraz mierzono odczyn i przewodność elektrolityczną. Kolejne próby tygodniowe były łączone i przechowywane w temperaturze ok. 4°C. Na koniec miesiąca próba miesięczna (zlewana) była przekazywana do analizy do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Efektem programu jest charakterystyka właściwości chemicznych powietrza na obszarze działania stacji pomiarowej oraz określenie głównych lokalnych źródeł zanieczyszczenia. Badane były następujące parametry:

stężenia głównych zanieczyszczeń powietrza (tlenków siarki i tlenków azotu)

korelacja między wartościami czynników zanieczyszczających powietrze a lokalnymi kierunkami wiatru w danym miesiącu.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm roztworów glebowych

Badania roztworów glebowych prowadzone były na powierzchni leśnej w Sobolewie, na trzech stanowiskach. Do badań wykorzystano podciśnieniowe teflonowokwarcowe próbki

firmy Prenart, które umieszczono na głębokościach 30, 50 i 100 cm w profilu gleby płowej zbielicowanej. Roztwory pobierane były z lizymetrów na koniec każdego miesiąca, poza okresem występowania przymrozków. Próby po zakonserwowaniu były przekazywane do analiz do laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Efektem programu jest charakterystyka właściwości fizykochemicznych roztworów glebowych na głębokości 30, 50 i 100 cm.

Badane były następujące parametry:

średnie miesięczne i roczne wartości pH i przewodności, dla każdej z głębokości

miesięczne i roczne stężenia głównych jonów, dla każdej z głębokości

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów na danej głębokości a wysokością opadów

stopień korelacji między stężeniami głównych jonów w roztworach glebowych a stężeniami tych jonów w opadach.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Wody podziemne

Wody podziemne badano w otworze piezometrycznym zlokalizowanym na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie, który od 1997 roku włączony jest do krajowej sieci pomiarowej Państwowego Instytutu Geologicznego pod numerem ewidencyjnym II/862Q. Piezometr posadowiony jest na głębokości 17,9 m ppt. Swobodne zwierciadło wody znajduje się na głębokości 12,05 m ppt., licząc od górnej krawędzi metalowej obudowy piezometru.

Poziom statycznego zwierciadła wody w piezometrze badano w każdy poniedziałek o godz. 8:00 za pomocą taśmy miarowej ze „świstawką”. Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu 2012 roku oraz w lutym, czerwcu i we wrześniu 2013 roku. Przed każdym pobraniem próby z otworu piezometru wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworze. W terenie w próbach mierzono odczyn, przewodność elektrolityczną i temperaturę wody.

Efektem programu jest charakterystyka stanu wód podziemnych, ich ilości, chemizmu i dynamiki. Celem programu jest także ocena jakości wód podziemnych.

Badane były następujące parametry:

stany miesięczne poziomu lustra wody, w tym stany średnie, maksymalne i minimalne,

średnie roczne stężenia głównych jonów, w tym związków biogennych.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Wody powierzchniowe – rzeki

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów stanu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolnopomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. W terenie w próbach mierzono odczyn, przewodność elektrolityczną i temperaturę wody. Analizy fizykochemiczne wykonywane były w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz w WPN. Pomiar stanu wód prowadzony był w sposób ciągły przy wykorzystaniu limnigrafu typu L861. Z zapisu limnigrafu określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe.

Efektem programu jest charakterystyka warunków hydrologicznych oraz wielkość ładunku substancji zawieszonych i rozpuszczonych odprowadzanych z obszaru zlewni reprezentatywnej. Celem programu jest także ocena jakości wód powierzchniowych.

Badane były następujące parametry:

stany i przepływy charakterystyczne I stopnia oraz ich zestawienie na tle stanów i przepływów II stopnia,

wartości: odpływu jednostkowego, warstwy odpływu oraz współczynnika odpływu dla poszczególnych miesięcy i roku,

średnie miesięczne i roczne stężenia i ładunki głównych jonów, w tym związków biogennych,

średnie miesięczne i roczne stężenia i ładunki materiału zawieszonego.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z wielolecia.

Chemizm opadu organicznego

Materiał do badań opadu organicznego zbierany był w zbiorowisku ubożego grądu trzcinnikowego *TilioCarpinetum calamagrosietosum*, w drzewostanie świerkowososnowym z odnawiającą się warstwą krzewów leszczyny, przy pomocy 15 chwytaczy białych wiader z tworzywa sztucznego o łącznej pow. wlotowej 0,922 m², umieszczonych na stojakach 80 cm nad powierzchnią gruntu. Chwytałce ustawione były losowo w trzech rzędach po 5 sztuk (odległości pomiędzy chwytaczami wynosiła 3 m). Chwytałce opróżniane były w odstępach miesięcznych, a zebrany materiał sortowano na poszczególne frakcje (igły, liście, owoce, gałązki, kora, porosty, inne) i ważono. Następnie, po wysuszeniu materiału do stałej masy, ponownie go ważono, poczym całość homogenizowano za pomocą młynka uniwersalnego. Z tak przygotowanego materiału z 12 kolejnych miesięcy roku hydrologicznego przygotowywano trzy próby (igły, liście, pozostałe), które poddano analizie chemicznej w laboratorium Instytutu Ochrony Środowiska.

Efektem programu jest określenie ilościowego i jakościowego składu opadu organicznego oraz wielkości dopływu pierwiastków z opadem organicznym do gleby w wybranych ekosystemach leśnych.

Badane były następujące parametry:

sucha masa opadu organicznego dla poszczególnych miesięcy i roku,

roczny ładunek głównych pierwiastków docierających do gleby z opadem organicznym,

zestawienie dopływu pierwiastków do gleby z opadem organicznym na tle wielkości depozycji atmosferycznej pod koronami drzew.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Uszkodzenia drzew i drzewostanów

Ocenę stanu uszkodzeń drzew przeprowadzono w trzech siedliskach leśnych: w borze bagiennym *Vaccinio uliginosiPinetum*, z rzadkim i niskim drzewostanem sosnowym (pow. 050), świerczynie na torfie *Sphagno girgensohniiPiceetum* (pow. 051) oraz nasadzeniu sosny na siedlisku grądowym *TilioVarpinetum calamagrostietosum* (pow. 052) Na każdej powierzchni zbadano 20 drzew (sosna, świerk), określając ubytek aparatu asymilacyjnego, pierśnicę drzew,

uszkodzenia pnia oraz procent martwych gałęzi w koronie. Za kryterium oceny stanu zdrowotności drzewostanu przyjęto procent ubytku aparatu asymilacyjnego drzew, posługując się „Atlasem ubytku aparatu asymilacyjnego drzew leśnych (Borecki, Keczyński 1992) oraz ilość martwych gałęzi.

Efektem programu jest uzyskanie wskaźnikowych informacji o zmianach zdrowotności drzewostanów.

Badane były następujące parametry:

- ocena defoliacji drzew,
- ocena odbarwienia aparatu asymilacyjnego,
- ocena uszkodzeń pni,
- pierśnica badanych drzew.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z poprzedniego sezonu.

Epifity nadrzewne

Badania nad porostami prowadzono na 8 stanowiskach wytypowanych i opisanych na terenie zlewni eksperymentalnej w 1998 roku. Zgodnie z wcześniej opracowanym systemem monitoringu porostów badaniami objęto 12 gatunków porostów nadrzewnych (włostka brązowa *Bryonia fuscescens*, mąkla tarnniowa *Evernia prunastri*, pustułka pęcherzykowata *Hypogymnia physodes*, przystrumycznik pustułkowy *Hypotrachyna rezoluta*, przylepka okopcona *Melanelia fuliginosa*, tarczownica bruzdkowana *Parmelia sulcata*, otwornioca gorzka *Pertusaria amara*, rozsypek srebrzysty *Phlyctis argena*, płucnik modry *Platismatia glauca*, mąklik otrębiasty *Pseudevernia furfuracea*, odnożyca mączysta *Ramalina farinacea*, brodaczka kępkowa *Usnea hirta*). Na każdym stanowisku, na wyznaczonej powierzchni, dokonano pomiaru powierzchni plech monitorowanych gatunków, badania składu gatunkowego i stanu zdrowotności porostów.

Efektem programu jest ocena jakości środowiska i kierunku zmian siedliskowych, na podstawie zmian bioty porostów epifitycznych.

Badane były następujące parametry:

- powierzchnia plech monitorowanych porostów,
- zdrowotność plech.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Fauna epigeiczna

Badania prowadzono w dwóch typach siedliskowych lasu – na siedlisku lasu mieszanego świeżego, w zbiorowisku *TilioCarpinetum calamagrostietosum* oraz boru bagiennego *Vaccinio uliginosiPinetum*. Na każdym siedlisku wytypowano po trzy stanowiska oddalone od siebie o około 250 m, na których zainstalowano po 5 pułapek rozmieszczonych liniowo w trzy metrowych odstępach. Pułapki (słoiki o pojemności 0,33 l i średnicy otworu 56 mm) zostały wkopane równo z powierzchnią gruntu i osłonięte daszkami. Jako płynu konserwującego użyto roztworu glikolu etylowego. Pułapki były eksponowane w terenie przez 5 miesięcy, od maja do końca września, a materiał wybierano z nich w odstępach miesięcznych. Wyselekcjonowane z odłowionego materiału chrząszcze należące do rodziny *Carabidae* zakonserwowano, a następnie przesłano do oznaczenia do Zakładu Zoologii Instytutu Biologii Uniwersytetu

HumanistycznoPrzyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Efektom programu jest określenie zmian ilościowych i jakościowych zachodzących w strukturach zgrupowań bezkręgowców, na przykładzie biegaczowatych.

Badane były następujące parametry:

skład gatunkowy biegaczowatych,

struktura dominacji zgrupowania,

różnorodność zgrupowań,

wskaźnik łożności

struktura troficzna.

Uzyskane dane pomiarowe w roku 2013 zostały odniesione do wartości z dostępnych serii pomiarowych.

Szczegółowe wyniki prac monitoringowych znajdują się na stronie internetowej Parku w postaci raportu pt. „Raport o stanie środowiska przyrodniczego Stacji Bazowej Wigry w roku hydrologicznym 2013”.

3.9 Ochrona krajobrazu

3.9.1 Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W roku 2013 roku jak co roku Wigierski Park Narodowy brał udział w procesie związanym z uchwalaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. W tym roku gmina Suwałki przystąpiła do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Krzywe i Mała Huta, a gmina Giby podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy.

W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębów geodezyjnych Krzywe i Mała Huta z Wigierskiego Parku Narodowego przesłano do urzędu gminy Suwałki wnioski, które dotyczyły:

- wprowadzenia zakazu wyznaczania nowych terenów wydobywania kruszywa naturalnego w rejonie wsi Krzywe;
- określenia form i wielkości zabudowy w nawiązaniu do wcześniejszych zapisów mpzp części wsi Krzywe;
- niedopuszczenia do możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w otulinie parku i jej pobliżu;
- określenia zasad lokalizacji, form i wielkości tablic informacyjnych i reklamowych związanych z działalnością lokalnych i pozalokalnych? przedsiębiorców.

Jednocześnie WPN złożył wniosek o poszerzenie obszaru objętego zmianami planu o obszar części wsi Krzywe przylegający do granicy parku, będący jednocześnie specjalnym obszarem ochrony siedlisk Natura 2000 „Ostoja Wigierska”, w celu właściwej ochrony tych terenów.

Wnioski do sporządzanego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Giby obejmowały zalecenia dotyczące układów przestrzennych wsi i form

budynków; określenia terenów wyłączonych z zalesienia, terenów wyłączonych z lokalizowania infrastruktury turystycznej i wyłączonych spod tworzenia nowej zabudowy w granicach WPN, jego otuliny i „Ostoi Wigierskiej”. W przesłanych do gminy wnioskach znalazły się również postulowane ograniczenia w tym zakaz:

- tworzenia nowych siedlisk rolniczych w gospodarstwach, których powierzchnia jest mniejsza od średniej powierzchni gospodarstwa w gminie;
- zmiany sposobu użytkowania gruntów rolnych, które powodowałyby zniszczenie trwałej pokrywy roślinnej (w tym: lasów, zadrzewień, zakrzaczeń śródpolnych, torfowisk i drobnych zbiorników („oczek wodnych”) w krajobrazie rolniczym) oraz naturalnego ukształtowania terenu;
- budowy domków kempingowych, letniskowych i innych sezonowych budowli służących do zamieszkania, a także lokalizowania barakowozów i przyczep pozbawionych możliwości holowania (niesprawnych technicznie, bez kół, posadowionych na podporach lub fundamentach);
- lokalizowania pól biwakowych, kempingowych bądź caravaningowych nie wyposażonych w instalacje sanitarne, zapobiegające zanieczyszczeniu gleb, wody gruntowej i powierzchniowej;
- budowy nowych napowietrznych linii energetycznych wysokiego i średniego napięcia;
- budowy masztów i wież telekomunikacyjnych (radiowych, telewizyjnych, telefonii komórkowej);
- wprowadzania zabudowy przemysłowej lub magazynowej;
- wprowadzania zabudowy hydrotechnicznej, regulacji i utwardzania brzegów wód,
- kopania stawów na gruntach organicznych, z wyłączeniem odtwarzania i rekultywacji istniejących drobnych zbiorników wodnych;
- prowadzenia prac melioracyjnych prowadzących do zmiany stosunków wodnych, w odległości mniejszej niż 150 metrów od granic siedlisk i stanowisk gatunków Natura 2000;
- lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych poza indywidualnymi instalacjami o małej mocy, montowanymi na budynkach oraz w obrębie zabudowy działki siedliskowej.
- budowy kopalni, wydobywania kopalni mineralnych i torfu;
- lokalizowania składowisk i instalacji przerobu odpadów;
- budowy elektrowni wiatrowych.

Poza uzgodnieniami i wnioskami do planów Wigierski Park Narodowy w 2013 roku przedstawiał swoje stanowisko w 117 rozpatrzonych sprawach. 67 z nich dotyczyło uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy, z czego terenie strefy ochronnej parku uzgodniono 34 projekty decyzji o warunkach zabudowy. Jedną z tych inwestycji na terenie otuliny nie została uzgodniona przez Dyrektora WPN – nie została też zaskarżona do Ministra Środowiska (dotyczyła budowy szamba w miejscowości posiadającej sieć kanalizacyjną). W granicach parku uzgadniano 33 sprawy. Wśród nich Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego nie uzgodnił sześciu inwestycji. Trzy z nich zostały uzgodnione po wprowadzeniu zaleceń WPN (brak uzgodnienia wynikał z niedostosowania formy planowanych do realizacji obiektów do kształtów budynków stosowanych w regionie co powodowałoby naruszenie walorów krajobrazowych WPN). W przypadku trzech pozostałych nie uzgodnionych inwestycji dwie z nich zostały zaskarżone do Ministra Środowiska (jedna dotycząca budowy budynku mieszkalnego we wsi Mikołajewo utrzymana w mocy, kolejna dotycząca budowy nowego siedliska we wsi Maćkowa Ruda została przez MŚ umorzona po wycofaniu zaskarżenia przez inwestora). Trzecia inwestycja dotycząca budowy nowego siedliska we wsi Leszczewo nie została zaskarżona przez inwestora.

Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w granicach parku z uwzględnieniem rodzaju obiektu:

27 postanowień o pozytywnym uzgodnieniu inwestycji w granicach WPN dotyczyły terenu gmin: Suwałki, Nowinka i Krasnopol. Uzgodnienia inwestycji odnosiły się do budowy, rozbudowy i przebudowy obiektów. Uzgodniono:

- 4 inwestycje dotyczące budynków mieszkalnych: po jednej w Mikołajewie i Maćkowej Rudzie w gminie Krasnopol; dwie w Kruszniku w gminie Nowinka;
- 3 inwestycje dotyczące budynków gospodarczych: po jednej w Leszczewie i Cimochowiźnie w gminie Suwałki i w Bryzglu w gminie Nowinka
- 5 inwestycji dotyczyło siedlisk rolniczych - po jednej we wsiach: Bryzgiel i Krusznik w gminie Nowinka, Tartak i Magdalenowo w gminie Suwałki i Czerwony Krzyż w gminie Krasnopol;
- 2 inwestycje dotyczące obiektu sauny w Rosochatym Rogu i Maćkowej Rudzie w gminie Krasnopol;
- po jednej inwestycji dotyczącej: - budynku WPN we wsi Krzywe, linii energetycznej i sanitariatu w Leszczewku, płyty obornikowej w Leszczewie, pola kempingowego i stajni w Wigrach, przejścia dla płazów w Nowej Wsi, sieci wodociągowej w Cimochowiźnie, i zjazdu z drogi w Czerwonym Folwarku w gminie Suwałki; - pomostu, dachu, obiektu pensjonatowego i zbiornika retencyjnego w Bryzglu w gminie Nowinka.

Uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy w otulinie parku z uwzględnieniem rodzaju obiektu:

- 33 postanowienia o pozytywnym uzgodnieniu w obszarze otuliny WPN dotyczyło terenu gmin: Suwałki, Krasnopol, Nowinka, Giby i Szypliszki. Przedmiotem uzgodnień były budowy, rozbudowy i przebudowy. Uzgodniono:
- siedliska we wsiach: Sobolewo (2), Burdeniszki, Mała Huta (2), w gminie Suwałki; Aleksandrowo, Mikołajewo i Rosochaty Róg w gminie Krasnopol; wsi Studziany Las w gminie Giby i wsi Monkinie w gminie Nowinka (razem 10 inwestycji);
- budowy budynku mieszkalnego we wsi Magdalenowo w gminie Suwałki i we wsi Rosochaty Róg w gminie Krasnopol; (razem 2 inwestycje);
- budowy: budynku gospodarczego we wsi Bobrowisko i altany we wsi Burdeniszki w gminie Suwałki; budynku letniskowego we wsi Studziany Las w gminie Giby; budynku mieszkalno-usługowego we wsi Kaletnik w gminie Szypliszki (4 inwestycje);
- zmianę sposobu użytkowania budynku letniskowego we wsi Mała Huta w gminie Suwałki;
- remont drogi we wsi Sobolewo w gminie Suwałki
- budowę i remonty linii energetycznych we wsiach Danowskie w gminie Nowinka, Mała Huta (2) w gminie Suwałki i Ryżówka w gminie Krasnopol (4 inwestycje);
- rozbudowę sieci wodociągowej we wsi Mała Huta w gminie Suwałki
- budowę dwóch pomostów we wsi Mała Huta;
- budowę zbiorników na gnojówkę we wsi Sobolewo w gminie Suwałki (3 inwestycje);
- budowę przejścia dla płazów we wsi Wiatrołuża w gminie Suwałki;
- budowę zjazdu z drogi we wsiach Mała Huta i Sobolewo w gminie Suwałki (2 inwestycje);
- budowę szamba w Mikołajewie i stawu rybnego w Remieńkiniu w gminie Krasnopol.

W sumie Wigierski Park Narodowy uzgodnił:

- 34 inwestycje w gminie Suwałki (13 w parku, 21 w otulinie);
- 11 inwestycji w gminie Nowinka (9 w parku, 2 w otulinie);
- 12 inwestycji w gminie Krasnopol (5 w parku i 7 w otulinie)
- 2 inwestycje w gminie Giby (2 w otulinie)
- 1 inwestycję w gminie Szypliszki (1 w otulinie)

3.9.2 Zadrzewienia

Wojciech Kamiński

W 2013 roku Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego rozpatrzył 53 wnioski (33 w 2012) dotyczące wycinki drzew i krzewów z zadrzewień, w tym:

- - pozytywnie – 37 wniosków,
- - częściowo pozytywnie – 11 wniosków,
- - negatywnie – 0
- - przekazał wg właściwości lub nie rozpatrywał ze względu na brak zasadności (drzewa poza granicami Parku lub wniosek złożony przez osobę nieuprawnioną lub też wiek drzew poniżej 10lat) - 5 wniosków.

Liczba rozpatrywanych wniosków w poszczególnych gminach: Giby - 1, Krasnopol - 2, Nowinka - 7, Suwałki - 43.

Łącznie z powierzchni objętej ochroną krajobrazową usunięto 583szt. drzew oraz krzewy z powierzchni 215m². Szczegółową liczbę drzew z uwzględnieniem gatunków przedstawia tabela nr 27.

Główną przyczyną usuwania drzew w analizowanym okresie była pielęgnacja zadrzewień przegęszczonych. Zabiegi polegały przede wszystkim na usuwaniu drzew obumarłych, chorych lub przygłuszonych., a także stwarzających zagrożenie dla ludzi i mienia.

Tabela 26 Drzewa i krzewy wyznaczone w 2013 r. do wycinki z terenów objętych ochroną krajobrazową, znajdujących się w granicach Wigierskiego Parku Narodowego

Gmina	Gatunek drzewa, liczba sztuk lub powierzchnia											krzewy /m ² /
	Ol	Kl	Lp	So	Wb	Brz	Sw	Md	Tp	Js	inne	
Suwałki	225	15	16	115	17	76	6	11	0	6	28	215
Nowinka	0	0	4	3	1	4	6	1	2	2	9	
Krasnopol	24	6	0	0	0	0	0	5	0	0	0	
Giby	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
razem	249	21	20	118	18	80	12	17	3	8	37	215

3.10 Ochrona przed szkodnictwem

Karol Korsakowski

Straż Wigierskiego Parku Narodowego w 2013 roku funkcjonowała i realizowała zadania ochronne w 4 osobowej obsadzie, tj. 3 Strażników i Komendant.

Do pomocy w sytuacjach, kiedy zachodziła taka konieczność (np. tarło sielawy) decyzją Dyrektora Parku udział w patrolach brali wyznaczeni pracownicy służby terenowej Parku

Głównymi przestępstwami i wykroczeniami z jakimi ma do czynienia Straż Wigierskiego Parku Narodowego, są naruszenia prawa polegające przede wszystkim na:

- kłusownictwie rybackim (art. 27a. ust. 1, ustawy z dnia 18.04.1985 r. z późn. zm. o rybactwie śródlądowym), przez które rozumie się nielegalne połowy ryb sieciami, przy użyciu prądu i przy użyciu ościeni, oraz amatorski połów ryb wędkami bez wymaganego

- zezwolenia (art. 27; ust. 1 cytowanej ustawy);
- zaborze mienia (art.278 §1 kk i art.290 ust. 1 kk.), polegającym na kradzieży drewna ze stosów, oraz innych rzeczy ruchomych jak również nielegalnym wyrębie i kradzieży drewna;
- kłusownictwie na zwierzynę łowną (marginalnie zdarza się wnykarstwo);
- “dzikiej turystyce” i biwakowaniu poza miejscami do tego celu wyznaczonymi.(art.15, ust. 1, pkt. 23; ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody), jak również paleniu ognisk w miejscach nie wyznaczonych (art.15, ust. 1, pkt.10 cytowanej ustawy);
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi (art.15 ust.1 pkt.18 ustawy jw.);
- parkowaniu pojazdów w miejscach do tego nie przeznaczonych (art.161 kw.);
- zaśmiecaniu lasu (art.162 §1 kw).

Straż Parku wyposażona jest w:

- radiotelefony nasobne typu “Motorola”
- telefony komórkowe,
- kajdanki,
- samochód patrolowo-gaśniczy Mitsubishi L-200(od lipca)
- łódzie motorowe typu “Harpun” i łódź hybrydowa typu “Okoń” z silnikiem zaburtowym,
- łódź wiosłową z doczepnym silnikiem zaburtowym.

Funkcjonariusze Straży Parku w 2013 roku odbyli 366 patroli po lądzie i wodach

znajdujących się w granicach administracyjnych WPN, z czego 2 realizowano wspólnie z funkcjonariuszami Policji z KMP w Suwałkach

W trakcie wszystkich patroli w ciągu roku:

- wylegitymowano 546 osoby z czego 166 osoby pouczono o konieczności przestrzegania obowiązujących na terenie WPN przepisów. W 2 przypadkach na osoby świadomie naruszające prawo nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną sumę 300 zł.

W wyniku patroli łódziami po wodach Wigierskiego Parku Narodowego zlokalizowano, podjęto i zabezpieczono w magazynie straży n/w sprzęt:

- sieci typu wonton 109 szt.
- żywcówki (samolówki) 28szt.
- pęczki węgorzowe 48 szt.
- sznury węgorzowe 1 szt..
- żaki 13 szt.

Podjęty sprzęt kłusowniczy został zabezpieczony i na dzień 13-02-2014r znajduje się w magazynie Straży.

Ryby, które znajdowały się w podjętym sprzęcie kłusowniczym zostały przekazane do magazynu ryb WPN lub przekazane na potrzeby woliery w M. Rudzie.

W trakcie organizowanych zasadzek udało się ująć kłusownika poławiającego ryby na jeziorze Białe,

Komendant Straży Parku 2 krotnie reprezentował interesy WPN przed Sądem Rejonowym w Suwałkach i Sejnach,

- W marcu jeden z funkcjonariuszy SP odbył szkolenie specjalistyczne z posługiwania się bronią palną (bojową) oraz szkolenie podstawowe dla funkcjonariuszy SP , zdał

pozytywnie egzamin uzyskując jednocześnie niezbędne w pracy SP świadectwa i zaświadczenia .

- Ponadto w miesiącu lipcu Straż WPN została wyposażona w samochód patrolowo – gaśniczy M L-200 , który został zakupiony ze środków funduszu leśnego .
- Fundusz leśny sfinansował również zakup lornetki noktowizyjnej , klatek do transportu zwierząt , drabiny oraz 2 szt. fotopułapek i urządzenia GPS .
- Funkcjonariusze Straży SP brali czynny udział w liczeniu ptactwa wodnego na j. Wigry oraz w zabezpieczaniu regat i imprez m.in. bezpieczna woda , maraton Wigier , pogoń za bobrem i sprzątaniu rzeki Czarnej Hańczy (udroźnianie szlaku kajakowego).

Tabela 27 Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2013 r.

Liczba funkcjonariuszy Straży Parku	Windykacja należności w zł	Kradzieże drewna			Liczba przypadków kłusownictwa
		liczba przypadków	skradzione drewno		
			Masa [m ³]	wartość [zł]	
4	0	0	0	0	1

4 FINANSE

Marta Kopiczko

4.1 Plan przychodów i kosztów

Podstawą działalności Parku jest roczny plan finansowy, w którym zgodnie z ustawą o ochronie przyrody wyodrębnione zostały:

- - przychody z prowadzonej działalności,
- - dotacje z budżetu państwa,
- - koszty, w tym:
 - wynagrodzenia i naliczane od nich składki,
 - zakup towarów i usług,
- - środki na wydatki majątkowe,
- - należności i zobowiązania na początek i koniec roku,
- - stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o ochronie przyrody plan finansowy na rok 2013 i 2 kolejne lata został sporządzony w układzie zadaniowym z uwzględnieniem funkcji państwa, zadań, podzadań, działań oraz poddziałań.

Koszty realizowanych zadań Parku w 2013 roku rejestrowane były w następującym układzie zadaniowym:

Funkcja państwa - 12. Środowisko

Zadanie - 12.1 W - Kształtowanie bioróżnorodności (cel: ochrona i kształtowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych, miernik: suma zasięgów powierzchniowych zrealizowanych działań służących ochronie i kształtowaniu wartości przyrodniczych i krajobrazowych (w ha))

Podzadanie - 12.1.1 W - Ochrona przyrody i krajobrazu (cel: ochrona bioróżnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody, miernik: liczba przedsięwzięć zmierzających do utrzymania, odtworzenia lub wzbogacenia zasobów przyrody (w szt.))

Działanie 12.1.1.2 W - Parki narodowe

Tabela 28 Finanse w 2013r.

Lp.	Działanie 12.1.1.2 W _ Wigierski PN w 2013 r. PODDZIAŁANIA	Numer konta księgowego w zespole "5"	Wykonanie
I. Działania ochronne w ekosystemach Wigierskiego Parku Narodowego			6 034 292,90
	Działania ochronne w ekosystemach wodnych	501-1000	633 964,24
	Regulacja składu gatunkowego -czyszczenia wczesne i późne	501-1101	62 718,19
	Regulacja składu gatunkowego -trzebieże	501-1102	898 436,99
	Odnowienia, poprawki, uzupełnienia i melioracje	501-1103	41 572,37
	Pielęgnowanie upraw	501-1104	104 728,98
	Zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez owady i grzyby (ochrona lasu)	501-1105	1 039 429,57

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2013 ROKU

Zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez zwierzęta łowne i chronione (ochrona lasu)	501-1106	155 715,41
Zapobieganie szkodom w drzewostanach powodowanym przez pożary	501-1107	309 703,81
Ochrona krajobrazu	501-1201	437 116,97
Przeciwdziałanie zarastaniu	501-1202	179 180,60
Przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez duże ssaki roślinożerne	501-1203	138 779,68
Ochrona gatunkowa zwierząt	501-1300	225 679,21
Inwentaryzacja i dokumentacja siedlisk przyrodniczych	501-1401	719 995,22
Inwentaryzacja i dokumentacja zasobów i składników przyrody nieożywionej	501-1402	212 507,24
Inwentaryzacja i dokumentacja zasobów i składników przyrody ożywionej	501-1403	333 791,32
Opracowanie projektu planu ochrony	501-1500	229 337,39
Działania związane z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń	501-1600	311 635,71
II. Udostępnianie obszaru Wigierskiego Parku Narodowego		616 625,07
Udostępnianie obszaru i obiektów Wigierskiego PN	502-2001	324 099,25
Budowa i utrzymanie infrastruktury służącej udostępnianiu parku	502-2002	138 875,64
Propagowanie walorów Wigierskiego PN	502-2003	153 650,18
III. Prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą		1 065 167,05
Prowadzenie zajęć edukacyjnych	503-3001	598 165,80
Organizacja wystaw stałych i okresowych	503-3002	161 364,19
Organizacja szkoleń, warsztatów i seminariów	503-3003	173 135,44
Wydawnictwa tradycyjne i elektroniczne	503-3100	132 501,62
IV. Działalność pozostała	550	2 782 355,42
koszty bezpieczeństwa i higieny pracy	550-4000	62 861,64
Koszty zarządu	550-4001	1 008 891,59
Koszty pozostałej działalności bez bhp i kosztów zarządu	550-4002	30 314 587,56
OGÓLEM KOSZTY WG TYPÓW DZIAŁALNOŚCI		39 097 285,24

Koszty poniesione w ramach działalności statutowej Parku rejestrowane były także w układzie rodzajowym. Podzielone zostały na koszty funkcjonowania Parku oraz na koszty realizacji zadań finansowanych z udziałem źródeł zewnętrznych.

KOSZTY OGÓLEM W UKŁADZIE RODZAJOWYM	39 097 285,24
Koszty funkcjonowania Parku	36 514 797,42
- Amortyzacja, w tym:	29 736 907,21
amortyzacja wartości prawa użytkowania wieczystego	28 783 854,16
- Materiały i energia	510 635,46
- Remonty	120 924,02
- Pozostałe usługi obce	810 655,95
- Wynagrodzenia, z tego:	3 894 963,80
- osobowe	3 836 237,10
- bezosobowe	58 726,70
- Składki na ubezpieczenie społeczne	647 446,62
- Składki na Fundusz Pracy	79 959,19
- Pozostałe koszty funkcjonowania	785 716,85
Koszty realizacji zadań (koszty bieżące), z tego:	2 575 633,78
IF LIFE+ „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska"	883 112,40
Uniwersytet im. A.Mickiewicza w Poznaniu „Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2013”	95 386,60

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, z tego:	575 761,07
- "Ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym"	295 320,00
"Rozwój bazy edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego"	70 473,92
"Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze WPN"	59 973,87
"Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	71 260,00
"Remont wylęgarni ryb WPN w miejscowości Tartak"	70 514,51
"Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego oraz obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska"	8 218,77
"Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego"	4 669,05
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej W Białymstoku, z tego:	57 207,58
"Poznać i chronić przyrodę - aktywna edukacja ekologiczna w Wigierskim Parku Narodowym poprzez warsztaty i publikację"	47 507,58
"Organizacja XXII Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego"	9 700,00
Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, z tego:	62 381,61
"Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego oraz obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska" POIS.05.03.00-00-275/10	62 381,61
Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie ze środków Funduszu Leśnego, z tego:	901 784,52
Zadanie nr 1 "Czynna ochrona ekosystemów leśnych Wigierskiego Parku Narodowego w 2013 roku"	385 130,60
Zadanie nr 2 "Ochrona przeciwpożarowa i przed szkodnictwem na terenie Wigierskiego Parku Narodowego"	224 114,78
Zadanie nr 3 "Badanie dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego"	47 407,96
Zadanie nr 4 "Badanie organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego - etap II"	118 760,86
Zadanie nr 5 "Badanie znaczenia otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej owadów na przykładzie motyli i pszczołowatych- etap I"	41 340,93
Zadanie nr 6 "Doskonalenie systemu obserwacji zmian środowiska przyrodniczego w ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego"	28 458,31
Zadanie nr 7 "Renaturyzacja ekosystemów leśnych w obwodach ochronnych Słupie, Powały i Krzywe"	56 571,08

Przychodami Parku w 2013r. były m.in.:

- dotacje z budżetu,
- dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, funduszu leśnego Lasów Państwowych, Unii Europejskiej w ramach IF LIFE+ oraz innych źródeł zewnętrznych,
- wpływy z opłat za wstęp do Parku,
- wpływy z tytułu dzierżawy, najmu lub użytkowania nieruchomości,
- wpływy ze sprzedaży drewna, ryb oraz innych produktów uzyskiwanych w ramach realizacji zadań wynikających z zadań ochronnych,
- wpływy ze sprzedaży materiałów edukacyjnych, informacyjnych i naukowych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2013 ROKU

PRZYCHODY OGÓLEM	38 199 190,70
Przychody z własnej działalności	2 272 938,48
- inkubacja ikry	13 257,14
- dzierżawa gruntów	36 184,79
- przychody z udostępniania Parku	352 786,08
- edukacja przyrodnicza	36 747,51
- odłowy regulacyjne ryb	210 412,66
- sprzedaż drewna z cięć pielęgnacyjnych i trzebieży	1 546 219,73
- przychody z pozostałych działań ochronnych	78 619,8
- sprzedaż materiałów informacyjnych i wydawnictw	32 190,72
- odsetki bankowe	10 793,80
- odsetki za zwłokę	131,02
- nawiązki sądowe	8 101,94
- pozostałe opłaty i odszkodowania	17 831,91
- pozostała działalność – zwrot poniesionych kosztów, refundacja, zmiana stanu produktów	81 730,21
- sprzedaż składników majątkowych	10 691,05
Dotacje z budżetu	4 248 177,31
- dotacja celowa – wydatki bieżące	4 157 000,00
- dotacja celowa – odszkodowania za szkody wyrządzone przez bobry	28 795,70
- CKPŚ – finansowanie projektów	88 839,53
Pozostałe przychody	2 639 760,71
- dopłaty rolnośrodowiskowe	40 237,76
IF LIFE+ „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska"	883 112,40
Uniwersytet im. A.Mickiewicza w Poznaniu „Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2013”	119 275,81
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, z tego:	575 761,07
„Ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym”	295 320,00
„Rozwój bazy edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego”	70 473,92
„Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze WPN”	59 973,87
„Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”	71 260,00
„Remont wylęgarni ryb WPN w miejscowości Tartak”	70 514,51
„Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego oraz obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska”	8 218,77
„Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego”	4 669,05
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej W Białymstoku, z tego:	57 207,58
„Poznaję i chronię przyrodę - aktywna edukacja ekologiczna w Wigierskim Parku Narodowym poprzez warsztaty i publikację”	47 507,58
„Organizacja XXII Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego”	9 700,00
Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, z tego:	62 381,61
„Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego oraz obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska” POIS.05.03.00-00-275/10	62 381,61
Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie ze środków Funduszu Leśnego, z tego:	901 784,52

Zadanie nr 1 "Czynna ochrona ekosystemów leśnych Wigierskiego Parku Narodowego w 2013 roku"	385 130,60
Zadanie nr 2 "Ochrona przeciwpożarowa i przed szkodnictwem na terenie Wigierskiego Parku Narodowego"	224 114,78
Zadanie nr 3 "Badanie dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego"	47 407,96
Zadanie nr 4 "Badanie organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego - etap II"	118 760,86
Zadanie nr 5 "Badanie znaczenia otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej owadów na przykładzie motyli i pszczołowatych- etap I"	41 340,93
Zadanie nr 6 "Doskonalenie systemu obserwacji zmian środowiska przyrodniczego w ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego"	28 458,31
Zadanie nr 7 "Renaturyzacja ekosystemów leśnych w obwodach ochronnych Słupie, Powały i Krzywe"	56 571,08
Pozostałe przychody operacyjne	28 937 935,93
Odpisy amortyzacyjne	28 933 871,78
Pozostałe przychody – potrzeby własne Parku	4 064,15

Wykaz zadań inwestycyjnych realizowanych w 2013r. w Wigierskim Parku Narodowym ze środków ze źródeł zewnętrznych oraz z własnych przychodów

Lp.	Wyszczególnienie - nazwa zadania	Plan na 2013 r.	Plan po zmianach	Wykonanie w 2013r.
		w złotych		
1	2	3	4	5
VIII	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE	10 023 000	9 372 708	7 984 158,79
	<i>1. Dotacja celowa bieżąca działalność (ujęta w planie w poz. VII.1.5.)</i>	0	6 500	6 500,00
a.	Stacja uzdatniania wody w osadzie Królówek	0	6 500	6 500,00
b.	0	0	
	<i>2. Dotacja celowa UE (ujęta w planie w poz. VII.1.6.1. współfinansowanie)</i>	59 000	0	0,00
a.	Projekt POIS "Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska"	59 000	0	
b.	0	0	
	<i>3. Środki np.: z CKPŚ (ujęte w planie w poz. VII.1.6. na finansowanie projektów z udziałem środków UE) pomniejszona o środki na współfinansowanie</i>	333 000	353 983	181 050,00
a.	Projekt POIS "Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska"	333 000	353 983	181 050,00
b.	0	0	
	<i>4. Środki z NFOŚiGW</i>	6 139 000	6 941 218	6 192 424,61
a.	Umowa 548/2011/Wn-10/OP-PO-PN/D pn. "Modernizacja infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego II etap"	265 000	265 000	154 180,53

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2013 ROKU

b.	Umowa 550/2011/Wn-10/OP-WK-KU/D pn. "Zmniejszenie zużycia energii cieplnej na potrzeby ogrzewania budynków Wigierskiego Parku Narodowego poprzez wykonanie termomodernizacji - II etap"	240 000	240 000	142 248,53
c.	Umowa 549/2011/Wn-10/OP-WK/D pn. "Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych Wigierskiego Parku Narodowego - wykup gruntów"	150 000	0	
d.	Umowa 655/2012/Wn10/OP-WK-LF/D pn. "Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 Ostoja Wigierska" - wykup gruntów, modernizacja obiektów, budowa pomostów w ramach LIFE+	5 484 000	5 484 000	5 435 629,03
e.	Umowa 192/2013/Wn-50/EE-BS/D pn. "Rozwój bazy edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego"		388 350	41 928,48
f.	Umowa 61/2013/Wn-10/OP-IN-PS/D pn. "Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska"		53 168	31 950,00
g.	Umowa 138/2013/Wn-10/OP-WK-EE/D pn. "Ochrona ichtiofauny i zasobów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"		61 200	50 657,40
h.	Umowa 139/2013/Wn-10/OP-WK-KU/D pn. "Ochrona wybranych ekosystemów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"		40 500	35 910,00
i.	Umowa 188/2013/Wn-10/OP-WK-KU/D pn. "Ograniczenie skutków antropopresji na terenie Wigierskiego Parku Narodowego poprzez zmniejszenie ładunku substancji niebezpiecznych emitowanych do atmosfery i gruntu z budynków mieszkalnych Parku"		337 260	261 790,64
j.	Umowa 190/2013/Wn-10/OP-WK-KU/D pn. "Ograniczenie skutków antropopresji na terenie Wigierskiego Parku Narodowego poprzez zmniejszenie ładunku substancji niebezpiecznych emitowanych do atmosfery i gruntu z budynków mieszkalnych Parku"		56 740	38 130,00
k.	Umowa 963/2013/Wn-10/OP-PO-PS/D pn. "Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego"		15 000	
5. Środki z WFOŚiGW		0	0	0,00
a.	0	0	
b.	0	0	
6. Środki z Funduszu Leśnego		200 000	249 482	243 298,67
a.	Zadania realizowane w ramach umowy z DGLP nr ZP-13/13 z dnia 24 maja 2013	200 000	249 482	243 298,67
7. Środki własne		0	140 000	30 428,60
a.	Wykonanie dokumentacji projektowej dwóch pomostów widokowych na jeziorze Wigry w miejscach Bartny Dół i Powały	0	40 000	
b.	Wykonanie dokumentacji projektowej modernizacji budynku magazynowego bazy rybackiej oraz hangarów nawodnych w miejscowości Czerwony Folwark	0	88 700	20 600,00

c.	Wkład własny do umowy 138/2013/Wn-10/OP-WK-EE/D pn. "Ochrona ichtiofauny i zasobów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"		6 800	5 628,60
d.	Wkład własny do umowy 139/2013/Wn-10/OP-WK-KU/D pn. "Ochrona wybranych ekosystemów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"		4 500	4 200,00
8. Środki z Komisji Europejskiej		2 621 000	1 681 525	1 330 456,91
a.	Projekt LIFE+ "Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 Ostoja Wigierska"	2 621 000	1 681 525	1 330 456,91
b.	0	0	
9. Środki z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego		671 000	0	0,00
a.	Projekt PO RYBY "Rozwój infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej wokół jeziora Wigry i rzeki Czarnej Hańczy"	671 000	0	
b.	0	0	

Wykonanie planu finansowego za 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2013	Plan po zmianach	Wykonanie
		w złotych		
1	2	3	4	5
I	STAN NA POCZĄTEK ROKU:			
1	Środki obrotowe, w tym:	70 000	3 638 000	3 638 245,97
1.1	Środki pieniężne	120 000	3 311 000	3 311 083,44
1.2	Należności		287 000	286 926,95
2	Zobowiązania, w tym:	323 000	5 313 000	5 313 171,18
2.1	- wymagalne			
II	PRZYCHODY OGÓŁEM	8 483 000	10 789 098	38 199 190,70
1	Przychody z prowadzonej działalności	2 723 000	3 490 000	2 439 762,51
2	Dotacje z budżetu, w tym:	4 241 000	4 279 446	4 248 177,31
2.1	- podmiotowa			
3	Pozostałe przychody	1 519 000	3 019 652	31 511 250,88
III	KOSZTY OGÓŁEM	9 378 000	11 684 098	39 097 285,24
1	Koszty funkcjonowania	7 775 000	8 570 796	36 521 651,46
1.1	- Amortyzacja	895 000	1 000 000	29 736 907,21
1.2	- Materiały i energia	410 000	600 000	510 635,46
1.3	- Remonty	129 000	129 000	120 924,02
1.4	- Pozostałe usługi obce	820 000	1 000 000	810 655,95
1.5	- Wynagrodzenia	4 090 000	4 090 000	3 894 963,80
1.5.1	- osobowe	4 090 000	4 020 000	3 836 237,10
1.5.2	- bezosobowe		70 000	58 726,70
1.5.3	- pozostałe			
1.6	- Składki na ubezpieczenie społeczne	639 000	655 000	647 446,62
1.7	- Składki na Fundusz Pracy	96 000	90 000	79 959,19

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2013 ROKU

1.8	- Składki na Fundusz Emerytur Pomostowych			
1.9	- Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań			
1.10	- Pozostałe koszty funkcjonowania	696 000	1 006 796	720 159,21
2	Koszty realizacji zadań, z tego:	1 603 000	3 113 302	2 575 633,78
2.1	- środki przekazane innym podmiotom			
3	Pozostałe koszty, w tym:			
3.1	- środki na wydatki majątkowe			
IV	WYNIK BRUTTO (II - III)	-895 000	-895 000	-898 094,54
V	OBOWIĄZKOWE OBCIĄŻENIA WYNIKU FINANSOWEGO			6 138,00
	Podatek dochodowy od osób prawnych			6 138,00
	Pozostałe obciążenia wyniku finansowego			
VI	WYNIK NETTO (IV - V)	-895 000	-895 000	-904 232,54
VII	DOTACJE Z BUDŻETU			
1	Dotacje ogółem, z tego:	4 633 000	4 639 929	4 435 727,31
1.1	- podmiotowa			
1.2	- przedmiotowa			
1.3	- celowa	4 157 000	4 185 796	4 185 795,70
1.4	- celowa (na finansowanie projektów z udziałem środków UE)	84 000	93 650	62 381,61
1.4.1	w tym: na współfinansowanie	12 000	0	
1.5	- na inwestycje i zakupy inwestycyjne		6 500	6 500,00
1.6	- celowa (na finansowanie projektów z udziałem środków UE)	392 000	353 983	181 050,00
1.6.1	w tym: na współfinansowanie	59 000	0	
VIII	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE	10 023 000	9 372 708	7 992 408,60
IX	ŚRODKI PRZYZNANE INNYM PODMIOTOM			
X	STAN NA KONIEC ROKU:			
1	Środki obrotowe , w tym:	70 000	330 000	1 415 846,68
1.1	Środki pieniężne	120 000	0	1 024 518,69
1.2	Należności		290 000	225 006,14
2	Zobowiązania, w tym:	323 000	970 000	1 312 514,34
2.1	- wymagalne			

5 Zamówienia publiczne

Stefan Mackiewicz

W 2013 roku zrealizowano zamówienia publiczne zamieszczone w poniższej tabeli:

Dostawy		Usługi		Roboty budowlane	
Liczba zamówień	Wartość zamówień w PLN (netto)	Liczba zamówień	Wartość zamówień w PLN (netto)	Liczba zamówień	Wartość zamówień w PLN (netto)
12	700835,66	10	2080860,83*	14	3584058,94

W usługach 5 postępowań o wartości 1932290,92 PLN przeprowadzonych zostało w procedurach ponad progowych, to znaczy wymagających ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

6 Inwestycje i remonty

Marek Wrona

Tabela 29 Zestawienie prac remontowych w 2013 r.

lp	Opis prac remontowych i inwestycyjnych zrealizowanych w roku 2013	Wartość ogółem	Wartość z podziałem na źródła finansowania zaokrąglona do pełnych złotych			
			WPN	NFOŚ i GW	LIFE	Fundusz Leśny
1	Przemuirowanie 2 szt kominów budynek mieszkalny Tartak	3 500	3 500			
2	Wykonanie stacji uzdatniania wody Królówek	6 500	6 500			
3	Izolacja cieplna fundamentów podłóg w kuchni i pokoju wraz z wykonaniem posadzek z gressu Samle I	21 900	21 900			
4	Remont mieszkania Czerwony Folwark 10/2	11 900	11 900			
5	Wymiana pokrycia dachu Bryzgiel	34 000	34 000			
6	Zlecono opracowanie dokumentacji projektowej na modernizację i rozbudowę bazy Wodnego Obwodu Ochronnego w Czerwonym Folwarku i odbudowę pomostów na jeziorze Wigry Powały i Bartny Dół. – zakończenie maj 2014 pełny koszt 126 700 zł . Do wydatkowania na 2013 - 25 338 zł	25 338	25 338			
7	Instalacja przydomowych oczyszczalni ścieków Maćkowa Ruda 54 i Lipowe 1	38 130		38 130		
8	Instalacja kolektorów słonecznych Lipowe 1	11 988		11 988		
9	Lipowe 2 Remont kapitalny połączony z wykonaniem izolacji cieplnej, co, instalacja kolektorów słonecznych i przydomowej oczyszczalni ścieków	232 950	5 000	227 950		
10	Termomodernizacja budynku Lipniak 23	93 500		93 500		
11	Uzupełnienie termomodernizacji budynku Maćkowa Ruda 54	20 700		20 700		
12	Remont wylęgarni ryb Tartak	72 900		72 900		
13	Budowa 13 sztuk ławostolów: 9 sztuk Jastrzeby, 2 sztuki Zakąty, 1 sztuka Czerwony Krzyż, 1 sztuka Krzywe plaża	43 320		43 320		
14	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej : kładki dla pieszych Piaski, pomostu na jez. Długim przy leśniczówce Gawarzec, budowa barier i ogrodzeń drewnianych Jastrzęby, Zakąty i krzywe					
15	Wymiana pompy ciepła w wylęgarni ryb Tartak i modernizacja węzłów cieplnych Tartak i Krzywe siedziba Dyrekcji.	96 500		96 500		
16	Remonty dróg Bielańska i Gościniec Wasilczykowski	152 000				152 000
17	Rozbiórki pozostałości po dawnych ośrodkach wypoczynkowych Słupie, Bartny Dół i Krzywe	56 500				56 500
18	Budowa infrastruktury turystycznej kładki i ogrodzenia - przedłużenie kładki przez Czarną Hańczę i 2 kładki oraz ogrodzenia przy II Sucharze w m. Krzywe	366 000			366 000	
19	Wymiana zużytych elementów instalacji kolektorów słonecznych w osadach WPN	41 000		41 000		
20	Wymiana pokrycia dachu, miejsce ogniskowe „Dziupla”	30 876	30 876			
RAZEM		1 328 626	139 014	645 988	366 000	208 500

7 INFORMATYKA

Maciej Łapiński

WPN używa następującego sprzętu komputerowego:

- zestawy komputerowe: 77 szt. (63 stacjonarnych i 14 przenośnych);
- drukarki: 40 szt. (z czego 14 atramentowe, 1 igłowa, 25 laserowych);
- skanery: 11 szt.;
- Xero: 3 szt.;
- panele dotykowe: 17;
- komputery Info-Box do obsługi rzutników / prezentacji: 6;

Park używa następującego oprogramowania:

Systemy operacyjne:

- MS Win 2003 Serwer
- MS Win 98
- MS Win2000
- MS WinXP
- MS Win7
- Sys Info-Box (Linux)

Oprogramowanie biurowe:

- MS Office 2010
- MS Office 2007
- MS Office 2003 Prof.
- MS Office XP Stand
- MS Office XP Prof.
- MS Office 97 Prof.
- Open Office;

Oprogramowanie graficzne:

- Corel 10.
- Corel Clasic
- Corel 9 PL
- Corel 11 PL.
- Corel X4
- Corel 15 PL
- Adobe CS 2
- Adobe PC 11 CE
- Adobe Photoshop CS 2
- oprogramowanie baz danych i GIS:
- ArcEditor
- ArcView 9.3
- ArcInfo 9.3
- ArcPAD
- mLas Inżynier

- Mapinfo 9.2
- GeoMedia
- MS Acces (w ramach MS Office Prof.)
- system LasInfo (aplikacja serwer i aplikacje klienckie)
- Oprogramowanie antywirusowe: Kaspersky Anti Virus
- System informacji prawnej LEX

Sieci komputerowe:

- WPN jest wyposażony w sieć komputerową o topologii gwiazdy, serwer MS Win 2003 SERVER i 42 stanowisk w sieci.
- Muzeum Wigier jest wyposażone w sieć komputerową o topologii gwiazdy z serwerem i 8 stanowiskami w sieci.

Internet:

- Park ma dostęp do usług internetowych poprzez bezprzewodowe łącze o prędkości 2048 kbit/s (upload 512 kbit/s) posiadające stały adres IP, obsługiwane przez firmę Matrix.
- Muzeum Wigier ma dostęp do usług internetowych o prędkości 1024 kbit/s, obsługiwane przez Orange.

Park użytkuje system bankowości elektronicznej (BGK).

WPN wykorzystuje następujące media elektroniczne do świadczenia usług informacyjnych dla społeczeństwa:

- Strona WWW Parku – zawiera wiadomości ogólne, o edukacji środowiskowej, informacji turystycznej, przewodniki, aktualności, ogłoszenia i galerię zdjęć;
- BIP WPN – strona internetowa zawierająca informacje publiczne: struktura organizacyjna parku, podstawy prawne funkcjonowania parku, zarządzenia i decyzje, ogłoszenia o przetargach itp.;
- Strona WWW – „Muzeum Wigier” – zawiera informacje o Muzeum Wigier im. Alfreda Lityńskiego w Starym Folwarku.
- Strona WWW – “Kwartalnik Wigry” jest wersją elektroniczną czasopisma o parku;
- Strona WWW – “LIFE+” jest wersją elektroniczną projektu Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze natura 2000 „Ostoja Wigierska” LIFE 11 NAT/PL/000431;
- Internet – wydzielone stanowisko komputerowe w Punkcie Informacji Turystycznej zapewnia dostęp do Internetu dla turystów (dostępne w godzinach pracy parku).

8 System Informacji Przestrzennej

Piotr Pieczyński

Główne zadania realizowane w 2013 roku to:

- 1) System LasInfo
 - a) Czwarty rok pracy w systemie: bieżąca kontrola i monitorowanie pracy w systemie,
 - b) Bieżące przeglądy i naprawy urządzeń mobilnych. Trzeci rok pracy w systemie: bieżąca kontrola i monitorowanie pracy w systemie.
- 2) Pomiary i inwentaryzacja z wykorzystaniem technologii GIS.
 - a) Inwentaryzacja niecierpka gruczołowatego,
 - b) Inwentaryzacja gniazd bocianów,
 - c) Obmiary powierzchni przewidzianych do zabiegów ochronnych w projekcie „Life”,
 - d) Wytyczenie nowego przebiegu ścieżki edukacyjnej „Suchary”,
 - e) Inwentaryzacja nowej infrastruktury turystycznej,
 - f) Pomiary sytuacyjne przy drodze Suwałki – Sejny w związku z jej modernizacją,
- 3) Opracowania GIS.
 - a) Opracowanie mapy sytuacyjnej z zimowych tropień wilka i rysia,
 - b) Opracowanie mapy z inwentaryzacji gniazd bocianów,
 - c) Opracowanie warstwy informacyjnej szlaków pielgrzymkowych przebiegających przez park,
 - d) Wykonanie mozaiki Numerycznego Modelu Terenu (NMT) i Numerycznego Modelu Pokrycia Terenu (NMPT) dla obszaru parku wraz z otuliną i udostępnienie danych użytkownikom oprogramowania GIS,
 - e) Wykonywanie opracowań na potrzeby pracowników merytorycznych, min: wykonanie analiz hydrologicznych (zlewni Czarnej Hańczy, obszaru Leszczewa), wykonanie przekrojów batymetrycznych Wigier, opracowanie warstw informacyjnych dotyczących powierzchni przeznaczonych do usuwania niecierpka gruczołowatego.
- 4) Szkolenia, warsztaty.
 - a) Przeprowadzono instruktaż dla Straży Parku w zakresie pomiarów GPS.
 - b) Inne.
- 5) Opracowano projekt do NFOŚiGW pn.: „GIS jako podstawa wdrożenia Planu Ochrony Wigierskiego Parku Narodowego”. Główny cel projektu to zakup sprzętu i oprogramowania GIS na potrzeby systemu informacji przestrzennej budowanego w oparciu o dane planu ochrony. Projekt przewiduje realizację następujących zadań:
 - a) zakup serwerów GIS ze specjalistycznym oprogramowaniem (2 szt.),
 - b) zakup oprogramowania GIS do pracy z danymi przestrzennymi, min: do pracy z danymi LIDAR, do przetwarzania zdjęć lotniczych, wymiana na nowe wersje oprogramowania ArcGIS, zakup oprogramowania mobilnego GIS,
 - c) zakup komputerów i laptopów (10 szt.),
 - d) zakup urządzeń GPS (3 szt.),
 - e) szkolenia z oprogramowania GIS (7 os).Łączny koszt projektu wynosi 395 310,00 zł.
- 6) Odbiory danych GIS opracowanych w ramach planu ochrony. Dane są szczegółowo analizowane i po weryfikacji przekazywane autorom operatów do korekt i uzupełnień.
- 7) W ramach projektu pn.: „Ochrona przeciwpożarowa i przed szkodnictwem na terenie Wigierskiego Parku Narodowego”, sfinansowanego przez Fundusz Leśny, zakupiono dwa odbiorniki GPS z przeznaczeniem dla Straży Parku i na cele ppoż.

9 Analiza stanu BHP

Wojciech Kamiński

1. Wypadki przy pracy

W 2013 roku zarejestrowano jeden wypadek przy pracy pracownika zatrudnionego na stanowisku rybaka jeziorowego. Poszkodowany doznał zastrzału palca wskutek zakłucia kolcem płetwy grzbietowej okonia. Dokumentację powypadkową wraz z oświadczeniem pracownika, że nie będzie ubiegał się o jednorazowe odszkodowanie, przesłano do właściwego oddziału ZUS.

2. Choroby zawodowe

W analizowanym okresie nie zarejestrowano nowych przypadków chorób zawodowych. W miesiącu grudniu 2013 r. przeprowadzono badania okresowe w kierunku boreliozy. Pracownikom przekazano wyniki badania w celu indywidualnej ich konsultacji medycznej z lekarzami rodzinnymi i ewentualnie specjalistami chorób zakaźnych.

3. Zagrożenia szkodliwymi czynnikami fizycznymi i chemicznymi

- a) Stały kontakt z wodą (2 osoby narażone) – rybacy jeziorowi.
- b) Odczynniki chemiczne i trucizny (4 osoby narażone) – pracownicy laboratorium i obsługi ośrodka rehabilitacji zwierząt. W przypadku stężenia czynników chemicznych nie zachodziła potrzeba wykonywania pomiarów. Ryzyko związane z występowaniem czynników chemicznych oceniono jako „małe”, nie wymagające podejmowania dodatkowych działań, poza standartowymi czynnościami profilaktycznymi, jak stosowanie odzieży ochronnej i zachowanie szczególnej ostrożności podczas wykonywania pracy.
- c) Hałas i wibracja (2 osoby narażone) – operatorzy ciągników. Przeprowadzone w 2013 roku badania natężenia hałasu i wibracji nie wykazały przekroczenia obowiązujących norm.

4. Zagrożenie czynnikami biologicznymi w środowisku pracy

W wyniku aktualizacji oceny zagrożenia pracowników czynnikami biologicznymi stwierdzono występowanie dwóch czynników zaliczonych do „3” (wysokiej) grupy zagrożenia:

- a) Wirus wścieklizny (2 osoby) – pracownicy Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt w Maćkowej Rudzie.
- b) Wirus kleszczowego zapalenia mózgu – wariant środkowoeuropejski (63 osoby) pracownicy wykonujący czynności służbowe w terenie leśnym i przyłesnym.

5. Kontrole wewnętrzne i zewnętrzne

Kontrolę zewnętrzną w zakresie przestrzegania przepisów sanitarnych w dniu 19.06.2013 r. przeprowadził Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach. Podczas kontroli nie stwierdzono występowania nieprawidłowości

W ramach kontroli wewnętrznej, pracownik prowadzący sprawy bhp w WPN przeprowadził doraźną kontrolę warunków pracy na stanowiskach rybaków jeziorowych w okresie tarła sielawy. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

6. Szkolenia

W analizowanym okresie przeprowadzono szkolenia:

- a) z zakresu ratowania tonących (rybacy),
- b) podstawowe z zakresu bhp i ppoż. dla nowozatrudnionych pracowników,
- c) okresowe z zakresu bhp i ppoż. dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, administracyjnobiurowych i osób kierujących pracownikami.

7.Profilaktyka

- a) Prowadzono szczepienia ochronne przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu (dotyczy osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zaliczone do 3 grupy zagrożenia).
- b) Wydawano według bieżących potrzeb odzież ochronną i roboczą oraz obuwie robocze.
- c) Dostarczano napoje chłodzące w okresie letnim oraz ciepłe w okresie zimowym
- d) Wydawano posiłki profilaktyczne pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów).
- e) Wydawano pracownikom środki czystości oraz wypłacano ekwiwalentu za pranie odzieży.
- f) Prowadzono okresowe i kontrolne badania lekarskie.

8.Inne działania

Przeprowadzono pomiary natężenia wibracji i hałasu w użytkowanych ciągnikach rolniczych. W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm.

9.Plan zadań na 2014 r.

Prowadzenie standardowych działań wynikających z przepisów bhp. W okresie wiosennym zaplanowano przeprowadzenie kompleksowej kontroli warunków pracy na wszystkich stanowiskach występujących w WPN i opracowanie planu poprawy tych warunków na podstawie stwierdzonych braków lub nieprawidłowości.

10 RADA NAUKOWA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W roku 2013 odbyły się dwa posiedzenia Rady Naukowej WPN.

Pierwsze miało miejsce 12 lipca i uczestniczyło w nim 12 członków Rady oraz 9 pracowników WPN. Dyr. Z. Bogusławski przedstawił w skrócie treść analizy działalności Parku za rok 2012, której pełną wersję członkowie RN WPN otrzymali wcześniej. Następnie przedyskutowano plan zadań ochronnych na rok 2014. Rada Naukowa WPN, po zapoznaniu się z projektem Planu zadań ochronnych WPN na rok 2014, przyjęła jednomyślnie te zadania pod warunkiem uwzględnienia poprawek i uwag zgłoszonych w trakcie dyskusji. W kolejnym wystąpieniu dyr. J. Łoziński przedstawił bieżące sprawy Parku, w tym problem planowanej kopalni kruszywa Sobolewo. Dr H. Werblan-Jakubiec zapewniła dyrekcję WPN, że Rada Naukowa WPN w pełni popiera stanowisko Parku w tej sprawie, dziękując jednocześnie pani prof. G. Łaskiej za wspieranie dyrekcji Parku w działaniach zmierzających do cofnięcia pozwolenia na tę inwestycję. Druga część posiedzenia RN WPN odbyła się w terenie, gdzie członkowie Rady mogli obejrzyć postępy w pracach związanych z projektami realizowanymi przez WPN.

W drugim posiedzeniu Rady Naukowej WPN, które odbyło się 13 grudnia, udział wzięło 11 członków Rady oraz 7 pracowników WPN. Dyr. J. Łoziński poinformował zebranych o mających wkrótce nastąpić zmianach personalnych w Parku: vice – dyrektor Z. Bogusławski odchodzi na emeryturę, a na jego miejsce Dyr. J. Łoziński rekomenduje mgr inż. Jarosława Borejszo. Dr H. Werblan-Jakubiec w imieniu członków RN WPN złożyła na ręce dyr. Z. Bogusławskiego podziękowania za wiele lat pracy na rzecz Wigierskiego Parku Narodowego oraz wyraziła pełną akceptację kandydatury mgr inż. Jarosława Borejszo na stanowisko zastępcy dyrektora. Następnie mgr inż. J. Borejszo oraz dr hab. J. Solon zreferowali aktualny stan prac nad Planem Ochrony WPN oraz Ostoi Wigierskiej. Rada Naukowa WPN, po zapoznaniu się z przedstawioną koncepcją stref ochronnych WPN, pozytywnie zaopiniowała ten projekt i przewidziane jeszcze w tym zakresie działania. Dr L. Krzysztofiak omówił plany badań własnych Pracowni Naukowo-Edukacyjnej na rok 2014, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową WPN. Na koniec dyr. M. Kamiński wymienił planowane na rok 2014 imprezy, mające uświetnić okrągłą, 25-tą rocznicę funkcjonowania WPN.

Tabela 30 Skład Rady Naukowej WPN na lata 2009 – 2014

L.p.	Tytuł, imię, nazwisko	Instytucja
1.	mgr Mieczysław Bagiński	Sejmik województwa podlaskiego
2.	dr hab. Elżbieta Bajkiewicz-Grabowska	Wydział Geografii i Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, Katedra Limnologii
3.	mgr Jerzy Brzozowski	Muzeum Okręgowe w Suwałkach
4.	Tadeusz Chołko	Gmina Suwałki
5.	dr hab. Jolanta Ejsmont-Karabin	Uniwersytet w Białymstoku, Stacja Hydrobiologiczna w Mikołajkach
6.	prof. dr hab. Andrzej Górniak	Uniwersytet w Białymstoku Instytut Biologii
7.	mgr inż. Henryk Grabowski	Oddział PTTK w Suwałkach
8.	prof. dr hab. Tadeusz Krzywosz	Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Zakład Rybactwa Jeziorowego w Giżycku
9.	mgr inż. Dariusz Kulbacki	Gmina Nowinka

10.	dr hab. Grażyna Łaska	Politechnika Białostocka, Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska
11.	prof. dr hab. Stanisław Miścicki	SGGW w Warszawie, Wydział Leśny, Katedra Urządzania Lasu, Geomatyki i Ekonomiki Leśnictwa
12.	Jan Nowel	Gmina Krasnopol
13.	prof. dr hab. Bazyli Poskrobko	Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Katedra Gospodarowania Środowiskiem i Turystyki
14.	dr Paweł Pawlikowski	Wydział Biologii UW Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska,
15.	mgr inż. Wojciech Rodak	Nadleśnictwo Suwałki
16.	prof. dr hab. Aleksander Sokolowski	emeryt, Instytut Badawczy Leśnictwa
17.	dr hab. Jerzy Solon	PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania
18.	dr Hanna Werblan-Jakubiec	Wydział Biologii UW Ogród Botaniczny,
19.	dr inż. Dorota Zawadzka	Uniwersytet Łódzki, filia w Tomaszowie Mazowieckim, Instytut Nauk Leśnych
20.	prof. dr hab. Bogusław Zdanowski	Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

11 Zatrudnienie, wynagrodzenie i szkolenia

Alicja Sobota

Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2013 to 83 osoby.

W 2013r. przeszły na emeryturę 2 osoby: Anna Narkiewicz (31.07.2013r.), Anna Topolska (30.09.2013r.)

W 2013r. w Wigierskim Parku Narodowym średnie miesięczne wynagrodzenie wyniosło 3,87 tys. zł (z uwzględnieniem odpraw, nagród jubileuszowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie zasadnicze pracowników WPN w 2013r. wyniosło 2,6 tys. zł.

Zakład pracy wypłaca miesięczną premię w wysokości 5% wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z Regulaminem premiowania oraz dodatek z tytułu wysługi lat na podstawie Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników Parków Narodowych z dnia 19 lutego 2001r. oraz z dnia 13 lutego 2013r. (obowiązujący od 02 kwietnia 2013r.).

Realizacja wypłat *wynagrodzeń*, w tym nagród jubileuszowych i odpraw były realizowane na bieżąco.

Szczegółowy wykaz dotyczący zatrudnienia i wynagrodzenia znajduje się w Załączniku nr 15 analizy.

Pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego, oprócz uczestnictwa w kursach i szkoleniach podwyższali również swoje kwalifikacje i wykształcenie w innych systemach kształcenia. W systemie studiów niestacjonarnych w trybie zaocznym, przy częściowym dofinansowaniu przez WPN kosztów czesnego, kształciło się trzech pracowników:

Zbigniew Tarlecki - SGGW Warszawa, Wydział Leśny, kierunek: leśnictwo

Piotr Gwaj – Politechnika Białostocka, Zamiejscowy Wydział Leśny w Hajnówce, kierunek: leśnictwo

Łukasz Niedźwiecki - Politechnika Białostocka, Zamiejscowy Wydział Leśny w Hajnówce, kierunek: leśnictwo.

12 Działalność socjalna

Stefan Mackiewicz

Lista przedsięwzięć dokonanych w 2013 roku dofinansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych:

1. Zakupiono paczki świąteczne dla 37 dzieci pracowników parku na łączną kwotę 2597 złotych.
2. Imprezy integracyjne dla pracowników parku za kwotę 2400 złotych, 1485 złotych oraz 2496 złotych
3. Dofinansowano doładowanie karnetów basenowych za kwotę 13 085 złotych (w tym 50 % wynosi odpłatność pracowników).
4. Udzielono 9 osobom pożyczek remontowo budowlanych na łączną kwotę 60 000 złotych,
5. Dofinansowano wczasy pod gruszą 20 pracownikom oraz uprawnionym członkom ich rodzin na łączną kwotę 26 430 złotych brutto.
6. Dofinansowano udział 84 osób w wycieczce zagranicznej (Łotwa, Estonia). Koszt ZFŚS wyniósł 54630złotych
7. Sfinansowano zakup bonów towarowych za kwotę 18440 złotych.
8. Sfinansowano zakup nagród oraz kiełbasek na zawody wędkarskie.
9. Zakupiono paczki świąteczne dla 38 dzieci pracowników parku. Zabawa choinkowa zorganizowana została w dniu 22.01.2012 roku w Muzeum Wigier w Starym Folwarku.

13 Zagadnienia obronne i ochrona informacji niejawnych

Maciej Łapiński

Obowiązki pełnomocnika ds. Kryzysowych, Obronnych i Ochrony Informacji Niejawnych sprawuje specjalista informatyk Maciej Łapiński.

W WPN funkcjonuje kancelaria tajna. Kancelaria tajna służy rejestracji, przechowywaniu, obiegowi i wydawaniu dokumentów niejawnych. Od lipca 2013 Obowiązki Kierownika Kancelarii Niejawnej pełni Danuta Makowska.

Plan Operacyjnego Funkcjonowania

W 2013 został zatwierdzony Plan Operacyjnego Funkcjonowania Wigierskiego Parku Narodowego w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

Zarządzanie Kryzysowe:

30.04.2013 weszło w życie Zarządzenie nr 5/2013 Dyrektora WPN w sprawie „Przedsięwzięć i procedur Systemu Zarządzania Kryzysowego w Wigierskim Parku Narodowym”

Ilość osób realizujących zadania obronne w WPN:

Dyrekcja Wigierskiego Parku Narodowego	- 3 osoby
Pracownicy realizujący zadania obronne	- 11 osób
Obsada Stałego Dyżuru	- 11 osób

Szkolenia i kontrole w 2013r:

- 17-18 czerwca 2013 – Szkolenie Obronne w Jachrance.
- 29-31 lipca 2013 – Kontrola problemowa realizacji zadań w Wigierskim Parku Narodowym.
- 25-26 września 2013 – Ćwiczenia Obronne „Gołoborze 2013” w Rudkach.
- 26-28 listopada 2013 – Ćwiczenia Działowe „Środowisko 2013” w Wielkopolskim Parku Narodowym.

14 WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW W TEKŚCIE

<i>Tabela 1 Zestawienie założonych w 2013 roku ksiąg wieczystych</i>	8
<i>Tabela 2 Zagrożenia wewnętrzne istniejące</i>	13
<i>Tabela 3 Zagrożenia wewnętrzne potencjalne</i>	16
<i>Tabela 4 Zagrożenia zewnętrzne istniejące</i>	16
<i>Tabela 5 Zagrożenia zewnętrzne potencjalne</i>	17
<i>Tabela 6 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2013 r.</i>	22
<i>Tabela 7 Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 2002 – 2013 r.</i>	22
<i>Tabela 8 Wykonanie masowe cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w 2013 r.</i>	25
<i>Tabela 9 Struktura sortymentowa pozyskania w latach 2012-2013</i>	26
<i>Tabela 10 Pożary na terenie WPN w latach 2008-2013 odnotowane przez Służby Parku</i>	29
<i>Tabela 11 Akcje SOPP w 2013 roku</i>	29
<i>Tabela 12 Wyposażenie baz sprzętu przeciwpożarowego (bez zmian względem roku 2012)</i>	30
<i>Tabela 13 Liczebność kormorana nad jeziorem Długim w czasie obserwacji w 2013 roku</i>	36
<i>Tabela 14 Monitoring ptaków Wigier w 2013 r.</i>	37
<i>Tabela 15 Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w ośrodku rehabilitacji zwierząt w Maćkowej Rudzie w 2013r.</i> .	40
<i>Tabela 16 Liczba godzin przewodnictwa po WPN w 2012 i 2013 r.</i>	51
<i>Tabela 17 Zestawienie wyników kontroli kajakarzy podczas dyżurów na wodzie w latach 2006-2013</i>	51
<i>Tabela 18 Tabela Zestawienie podmiotów turystycznych zewnętrznych sprzedających karty wstępu w 2013 roku</i> ...	51
<i>Tabela 19 Liczba sprzedanych kart wstępu i licencji wędkarskich w 2012 i 2013 r.</i>	52
<i>Tabela 20 Zestawienie ilościowe i cenowe sprzedanych kart wstępu w 2013 roku</i>	52
<i>Tabela 21 Liczba osób odwiedzających wystawy, ścieżki edukacyjne oraz korzystających ze specjalnych ofert WPN w 2013 r.</i>	52
<i>Tabela 22 Wykorzystanie obiektów noclegowych i rekreacyjnych w zarządzie WPNu w 2013r</i>	54
<i>Tabela 23 Wykorzystanie niektórych obiektów noclegowych i rekreacyjnych nie będących w zarządzie WPNu w latach 2012 i 2013 r.</i>	54
<i>Tabela 24 Uczestnictwo w targach i festynach w roku 2013</i>	57
<i>Tabela 25 Wydawnictwa i portale internetowe w których promowano Park w 2013 roku</i>	58
<i>Tabela 26 Drzewa i krzewy wyznaczone w 2013 r. do wycinki z terenów objętych ochroną krajobrazową, znajdujących się w granicach Wigierskiego Parku Narodowego</i>	75
<i>Tabela 27 Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w 2013 r.</i>	77
<i>Tabela 28 Finanse w 2013r.</i>	78
<i>Tabela 29 Zestawienie prac remontowych w 2013 r.</i>	87
<i>Tabela 30 Skład Rady Naukowej WPN na lata 2009 – 2014</i>	93
<i>Rysunek 1 Liczebność zwierzyny w latach 2002 – 2013</i>	20
<i>Rysunek 2 Wartość odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w latach 2002-2013</i>	21
<i>Rysunek 3 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 2009 – 2013 [ha]</i>	22
<i>Rysunek 4 Struktura gatunkowa drewna pozyskanego w 2013 r. w cięciach przygodnych</i>	23
<i>Rysunek 5. Masa drewna pozyskanego w ramach cięć przygodnych w latach 2006-2013</i>	24
<i>Rysunek 6. Zasiedlone drewno świerkowe usunięte w latach 1996-2013</i>	25
<i>Rysunek 7. Udział procentowy stopni zagrożenia pożarowego lasu w miesiącach w okresie od 1.04–31.09.2013 r.</i> 27	
<i>Rysunek 8. Liczba dni w miesiącach z wilgotnością ściółki leśnej <28% o godz. 9 w okresie 1.04–31.09.2013 r.</i>	28
<i>Rysunek 9. Liczba turystów zarejestrowanych przez liczniki w okresie od stycznia do września 2013r.</i>	53

15 Załączniki

Załącznik 1	Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania w 2013 r.....	100
Tabela 1a.	Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2013 r.....	101
Załącznik 2	Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności.....	102
Załącznik 3	Zestawienie powierzchni wg województw i gmin	103
Załącznik 4	Działalność edukacyjna w 2013 roku.....	104
Tabela 4a.	Edukacja w 2013 r.	104
Tabela 4b.	Tematy imprez edukacyjnych w 2013 r.	104
Tabela 4c.	Wydawnictwa edukacyjne, popularnonaukowe i naukowe własne w 2013 r.....	104
Tabela 4d.	Wystawy stałe i czasowe w 2013 r.	105
Tabela 4e.	Ceny kart wstępu w 2013 r. [zł]	105
Załącznik 5	Działalność naukowa parku w 2013 r.	106
Tabela 5a.	Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych siłami parku w 2013 r.	106
Tabela 5b.	Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2013 r.	107
Tabela 5c.	Spis publikacji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2013 r.....	108
Tabela 5d.	Wykaz konferencji i seminariów naukowych zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2013 r.	109
Tabela 5e.	Wykaz konferencji, seminariów i szkoleń, w których wzięli udział pracownicy parku w 2013 r.....	109
Tabela 5f.	Zakres monitoringu środowiska w 2013 r.....	110
Załącznik 6	Zestawienie środków bezzwrotnych pochodzących ze źródeł krajowych i wydatki nimi finansowane w 2013 r. 112	
Tabela 6a	Projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2013 r.	115
Załącznik 7	Szkołki w 2013 r.	115
Załącznik 8	Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych w 2013 r.....	115
Załącznik 9	Ochrona lasu w 2013 r.....	115
Załącznik 10	Pozyskanie drewna w 2013 r.....	116
Tabela 10a.	Sprzedaż drewna w 2013 r.	117
Załącznik 11	Ochrona zwierząt w 2013 r.....	117
Tabela 11a.	Liczebność wybranych gatunków zwierząt w 2013 ⁴ r.....	117
Tabela 11b.	Ochrona zwierząt łownych w 2013 r.....	118
Załącznik 12	Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2013 r.....	119
Załącznik 13	Czynna ochrona ichtiofauny w 2013 r.....	120
Załącznik 14	Turystyka i komunikacja w 2013 r.....	121
Załącznik 15	Zatrudnienie i wynagrodzenia.....	122
Tabela 15a	Wykaz pracowników i pełnionych funkcji w 2013 r.	122
Załącznik 16	Wypadki przy pracy w 2013 r.....	124
Załącznik 17	Majątek parku w 2013 r.	124
Załącznik 18	Członkostwo w organizacjach międzynarodowych w 2013 r.....	125
Załącznik 19	Infomatyka w 2013 roku.....	125
Załącznik 20	Współpraca z organizacjami samorządowymi, ekologicznymi i innymi.....	126
	w 2013 r.	126

Załącznik 1 Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania w 2013 r.

(stan na 31 grudnia 2013 roku, zgodnie ze sprawozdaniem do GUS)

	Grunty WPN				Własność SP w innym zarządzie	Inna własność		Ogółem	%
	własność SP w użytkowaniu wieczystym	Własność WPN	współwłasność WPN z osobami	Razem WPN		prywatna	pozostała		
Powierzchnia ogółem	12 454,4	58,0		12 512,4	5,6	2 350,2	211,4	15 079,6	100,0
Grunty leśne ogółem	9 013,2	21,0		9 034,2		338,4	18,5	9 391,1	62,3
w tym niezalesione	47,0			47,0				47,0	
Grunty rolne ogółem	338,4	22,2		360,6		1 886,0	69,0	2 315,6	15,3
w tym do zalesienia									
Grunty orne ogółem	208,4	9,4		217,8		1 511,5	41,0	1 770,3	11,8
w tym na cele parku	37,7			37,7					
Użytkowane	112,4			112,4					
Nieużytkowane	96,0			96,0					
Wydzierżawione	74,7			74,7					
Łąki i pastwiska	130,1	12,8		142,8		374,5	27,9	545,3	3,6
w tym na cele parku	37,8			37,8					
Użytkowane	58,9			58,9					
Nieużytkowane	71,2			71,1					
Wydzierżawione	21,1			21,1					
Wody ogółem	2 897,8			2 897,8		-	-	2 897,8	19,2
Grunty zadrzewione	0,6			0,6		7,3	0,9	8,8	
Użytki ekologiczne	-			-		-	-	-	-
Nieużytki	180,6	14,7		195,3		111,7	6,8	313,8	2,1
Tereny pozostałe	23,8	0,1		23,9	5,6	6,8	116,2	152,5	1,0

Sporządziła Dorota Zaborowska

Tabela 1a. Podział administracyjny Wigierskiego Parku Narodowego i zatrudnienie w 2013 r.

Lp.	Obręb Ochronny	Obwód Ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	Wykształcenie	Liczba lat pracy / w tym w Parku
1	WIGRY	Lipniak	923	70	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne, wyższe leśne	30/24, 3/2
		Krzywe	973	38	3	Leśniczy, 2 podleśniczych	średnie leśne	34/24, 38/20, 24/21
		Leszczewek	887	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	25/24, 27/24
		Gawarzec	906	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	17/15, 18/18
		Słupie	981	31	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne,	18/18, 20/20
2	MAĆKOWA RUDA	Powały	610	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	39/24, 33/24
		Krusznik	1137	40	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne	10/10, 26/19
		Mikołajewo	1113	37	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie	14/12, 22/22
		Lipowe	1012	25	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	34/24, 3/2
		Wysoki Most	1116	20	2	Leśniczy, podleśniczy	wyższe leśne, średnie leśne	21/21, 39/24
3.	Wodny Obwód Ochronny		2805	233	2	Konserwator, st. strażnik	wyższe rybackie	19/19, 18/18
Ogółem:			12 463	494	23			

Sporządziły Dorota Zaborowska i Alicja Sobota

Załącznik 2 Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności
(stan na 31 grudnia 2013 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 512,4	5,6	2 350,2	211,4	15 079,6	100,0
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	494,1	-	-	-	494,1	3,3
	w tym leśna	234,0	-	-	-	234,0	
3.	Powierzchnia objęta ochroną czynną	11750,1	-	-	-	11750,1	77,9
	w tym leśna	8 771,8	-	-	-	8 771,8	
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	268,2	5,6	2 350,2	211,4	2 835,4	18,8
	w tym leśna	28,4	-	338,4	18,5	385,3	

Sporządziła Dorota Zaborowska

Załącznik 3 Zestawienie powierzchni wg województw i gmin

(stan na 31 grudnia 2013 roku)

[ha]

wojew. PODLASKIE	Ogółem	Grunty WPN SP w użytkowaniu wieczystym, własność						Grunty SP w innym zarządzie					Inna własność												
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	prywatna					pozostałe						
razem	leśna													rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna
SUWAŁKI	7 974,3	6 726,0	4 124,7	176,4	2 321,8	101,4	1,7	3,6					3,6	1 118,8	163,7	908,5			39,4	7,2	125,9	10,9	54,6	5,0	55,4
KRASNOPOL	1 423,6	801,3	677,5	82,4	25,7	11,7	4,0	1,7					1,7	602,7	96,9	441,4			57,8	6,6	17,9	0,1	2,4		15,4
NOWINKA	1 907,4	1 312,3	676,7	41,9	530,0	57,3	6,4							552,8	65,8	478,0			8,7	0,3	42,3	5,9	7,9	0,2	28,3
GIBY	3 774,3	3 672,8	3 555,3	59,9	20,3	24,9	12,4	0,3					0,3	75,9	12,0	58,1			5,8		25,3	1,6	4,1	1,6	18,0
Ogółem	15 079,6	12 512,4	9 034,2	360,6	2 897,8	195,3	24,5	5,6					5,6	2 350,2	338,4	1 886,0			111,7	14,1	211,4	18,5	69,0	6,8	117,1

Sporządziła Dorota Zaborowska

Załącznik 4 Działalność edukacyjna w 2013 roku

Tabela 4a. Edukacja w 2013 r.

Lp.	Park Narodowy	Muzeum (liczba zwiedzających)	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka (liczba pozycji)	Ośrodek Edukacyjny (dotyczy wyłącznie wyodrębnionych)
					Rok utworzenia
1.	Wigierski	14020	6	4436	Ośrodek Edukacji Środowiskowej – od roku 1995

Sporządziła Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4b. Tematy imprez edukacyjnych w 2013 r.

Lp.	Temat	Liczba imprez (zajęć) spotkań	Liczba uczestników
1.	Zimowa Akademia Przyrody	4	39
2.	Letnia Akademia Przyrody	4	47
3.	Festiwal Wody	1	300
4.	Wieloryb w Aquaparku	1	100
5.	Dzień Dziecka w WPN	1	56
6.	Akcja Sprzątania Świata	1	570
7.	Zielone Kino	4	80
8.	Piknik Ekologiczny w Przedszkolu Nr 1	1	160
9.	Akcja Suwalczanie czytają dzieciom	1	170
10.	Regaty o Puchar Dyrektora WPN	1	82
11.	Dożynki Powiatu Sejneńskiego	1	brak danych
12.	Dzień Ochrony Środowiska w Białymstoku	1	brak danych
13.	Parki Narodowe w Operze Podlaskiej	1	255
14.	Noc Muzeów	1	390
15.	Cykliczne spotkania z podróżnikami w MW	8	301
16.	Bezpieczeństwo nad wodą	1	150
17.	Razem	32	2700

Sporządziła: Joanna Adamczewska

Tabela 4c. Wydawnictwa edukacyjne, popularnonaukowe i naukowe własne w 2013 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład [szt.]
1.	Kwartalnik Wigry 4 numery x 2000 sztuk	redaktor naczelny Kamiński M., redaktor techniczny: Górecka J.	8000

2.	Kalendarz na rok 2014		2000
3.	Strona internetowa WPN	Redakcja: Kamiński M.	56472 (liczba odwiedzających stronę)

Sporządziła: Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4d. Wystawy stałe i czasowe w 2013 r.

L.p.	Tytuł	Miejsce wystawy	Staća/czasowa	Liczba zwiedzających
1.	“Nad Wigrami	Dyrekcja WPN w Krzywem	stała	11500
2.	“Ocalić od zapomnienia” wystawa etnograficzna	Dyrekcja WPN w Krzywem	stała	7100
3.	Wystawa fotograficzna Josefa Sersnia pt. Świat wokół nas	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	60
4.	Co wiemy o grzybach?	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	10936
5.	Przyroda Puszczy Białowieskiej	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	2441
6.	Dzukija – u źródeł natury i tradycji	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	536
7.	Wystawa posterowa – Czapla siwa eminencja	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	czasowa	1378

Sporządzili: Maciej Ambrosiewicz i Aleksandra Mackiewicz

Tabela 4e. Ceny kart wstępu w 2013 r. [zł]

Park	Wystawy stałe	Muzeum
Cena karty (N/U)	Cena biletu (N/U)	Cena biletu (N/U)
4/2 (jednodniowe)	Karta wstępu 4/2	10/5
15/7,5 (tygodniowe)		
20/10 (dwutygodniowe)		

Sporządziła: Barbara Perkowska

Załącznik 5 Działalność naukowa parku w 2013 r.

Tabela 5a. Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych siłami parku w 2013 r.

Lp.	Tytuł projektu	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza parku biorące udział w realizacji projektu	Czas trwania projektu	Źródła finansowania
1.	Badania rozmieszczenia obcych gatunków roślin na terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz zagrożeń, jakie stanowią dla rodzimej przyrody	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski	2007-2013	WPN
2.	Badania rozmieszczenia i liczebności gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową w Polsce oraz mających znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej, dla określenia stanu zachowania tych gatunków na terenie parku	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański		2005-2013	WPN
3.	Wybrane elementy ekologii i biologii miodokwiatu krzyżowego <i>Herminium monorchis</i> i kukuczki kapturkowatej <i>Neotianthe cuculata</i> monitoring skuteczności zabiegów ochronnych	M. Romański		2003-2013	WPN
4.	Badania fauny mrówek Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak		2006-2013	WPN
5.	Ocena aktualnej jakości i stanu ekologicznego rzek Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki	Uniwersytet Gdański	2009-2013	WPN
6.	Badania grzybów, śluzowców i mszaków Wigierskiego Parku Narodowego – inwentaryzacja występowania najcenniejszych gatunków i ich siedlisk	M. Romański L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Ostrawie	2008-2013	WPN, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”
7.	Kompleksowe badania jeziora Wigry dla oceny aktualnego stanu i zagrożeń ekosystemu	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki	Uniwersytet Szczeciński, AGH Kraków, Instytut Morski w Gdańsku, Uniwersytet w Białymstoku	2009-2013	WPN, Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”
8.	Ocena stanu i tempa przekształceń zbiorników dystroficznych Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki		2009-2013	WPN
9.	Fauna motyli Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak	Uniwersytet w Toruniu	2011-2014	WPN
10.	Badania organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego - etap	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański	Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet	2012-2014	WPN

	II.	A. Mackiewicz T. Janecki	Łódzki		
11.	Badania dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak M. Romański A. Mackiewicz T. Janecki	Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Łódzki	2012-2014	WPN
12.	Badania znaczenia otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej, na przykładzie motyli i pszczołowatych	L. Krzysztofiak A. Krzysztofiak A. Mackiewicz	Uniwersytet w Toruniu	2013-2015	WPN

Sporządzili: Anna i Lech Krzysztofiak

Tabela 5b. Wykaz projektów naukowobadawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2013 r.

Lp.	Tytuł projektu	Instytucje realizujące projekt, kierownicy projektu	Rok rozpoczęcia	Przewidywany rok zakończenia
1.	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa	2000	stałe powierzchnie badawcze
2.	Badania osadów jezior	AGH Kraków, J. Rutkowski, Katarzyna Król	1998	2013
3.	Badania glonów wód WPN	Uniwersytet Warszawski, Hanna Szymańska, Agnieszka Krzyk	2006	2013
4.	Historie jezior dystroficznych WPN w świetle holeceńskiej sukcesji ich roślinności	Uniwersytet w Białymstoku, Zakład Botaniki, Danuta Drzymulska	2009	2013
5.	Bruzdnice (Dinophyta/Dinoflagella) WPN	U.im.A. Mickiewicza w Poznaniu, Maciej Bubka, Paweł Owsiany	2009	2014
6.	Zmiany ekologiczne oligo dystroficznych jezior WPN na podstawie sukcesji subfosalnych Cladocera	Instytut Nauk Geologicznych PAN, Warszawa, Edyta Zawisza	2010	2013
7.	Monitoring ptaków jeziora Wigry	Komitet Ochrony Orłówek, D. Dorota Zawadzka, Jerzy Zawadzki	2009	2013
8.	Prowadzenie badań mikrobiologicznych sucharów	UWM Olsztyn, Sylwia Lew	2011	2014
9.	Badania chruścików i błonkówek	Uniwersytet Łódzki Janusz Majecki	2012	2013
10.	Badania chruścików	Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Bronisław Szczęsny	2012	2014
11.	Badania ukształtowania dna jeziora Wigry	Uniwersytet Szczeciński	2009	2013
12.	Badania bioty grzybów i porostów WPN	Uniwersytet Wrocławski, Wiesław Fałtynowicz	2011	2013
13.	Odtworzenie powierzchni badawczych	IBL Białowieża, Rafał Paluch	2013	2013
14.	Prowadzenie badań storczyków	Uniwersytet w Białymstoku, Edyta Jermakowicz	2013	2013

Sporządził: Mariusz Szczęsny

Tabela 5c. Spis publikacji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2013 r.

	Autor (autorzy)	Tytuł publikacji	Czasopismo/książka	Strony
1	Romański M.	Rośliny „Natura 2000”	Kwartalnik Wigry, 1/2013	8-11
2	Krzysztofiak L.	20 lat Stacji Bazowej ZMŚP WIGRY	Kwartalnik Wigry, 1/2013	12-16
3	Borejszo J.	Nowości na ścieżkach edukacyjnych w Krzywem	Kwartalnik Wigry, 1/2013	20-22
4	Krzysztofiak A.	Z życia płazów cz. I. Pora godów	Kwartalnik Wigry, 1/2013	26-27
5	Krzysztofiak L.	Gatunki „naturowe” WPN - bezkręgowce	Kwartalnik Wigry, 2/2013	7-8
6	Romański M.	Żywot śluzowca pocziwego	Kwartalnik Wigry, 2/2013	9-13
7	Ambrosiewicz M.	Puszcza i jej mieszkańcy w tradycji, zabobonach i legendach...cz1.	Kwartalnik Wigry, 2/2013	16-18
8	Misiukiewicz W.	Fotografia przyrodnicza	Kwartalnik Wigry, 2/2013	19-22
9	Krzysztofiak A.	Z życia płazów cz. II. Metamorfoza	Kwartalnik Wigry, 2/2013	26-27
10	Kamiński M.	Gatunki „naturowe” Wigierskiego Parku Narodowego - ryby	Kwartalnik Wigry, 3/2013	7-11
11	Romański M.	Małe, zielone i nieznane, czyli glewiki i wątrobowce	Kwartalnik Wigry, 3/2013	11-17
12	Ambrosiewicz M.	Puszcza i jej mieszkańcy w tradycji, zabobonach i legendach...cz.2. Pająki i muchy...	Kwartalnik Wigry, 3/2013	18-19
13	Krzysztofiak A.	Z życia płazów cz. III. Pokarm i wrogowie naturalni	Kwartalnik Wigry, 3/2013	26-27
14	Klasa A., Krzysztofiak A., Palaczyk A.	<i>Adapsilia coarcatata</i> – Gatunek owada uznany za wymarły w Polsce i Europie żyje w Wigierskim Parku Narodowym	Kwartalnik Wigry, 4/2013	8
15	Janecki T.	Makrofitę Wigier	Kwartalnik Wigry, 4/2013	12-17
16	Ambrosiewicz M.	Puszcza i jej mieszkańcy w tradycji, zabobonach i legendach...cz.3.	Kwartalnik Wigry, 4/2013	18-20
17	Pajer-Giełazys P.	Droga Świętego Jakuba	Kwartalnik Wigry, 4/2013	21-22
18	Krzysztofiak A.	Z życia płazów cz. IV. Znaczenie i ochrona	Kwartalnik Wigry, 4/2013	26-27

Sporządzili: Aleksandra Mackiewicz i Anna Krzysztofiak

Tabela 5d. Wykaz konferencji i seminariów naukowych zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2013 r.

Lp.	Tytuł konferencji	Organizatorzy	Czas trwania	Liczba uczestników
1	XXII Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego	WPN	27.04.2012	80
	Warsztaty briologiczne	WPN	28-30.08.2013	15

Sporządził: Lech Krzysztofiak

Tabela 5e. Wykaz konferencji, seminariów i szkoleń, w których wzięli udział pracownicy parku w 2013 r.

Lp.	Tytuł	Organizator	Kraj, miejsce, termin	Uczestnicy
1.	Szkolenie „Budżet zadaniowy z uwzględnieniem specyfiki Parków Narodowych”	Biebrzański Park Narodowy	Polska, Osowiec, 18.01.2013 r.	T. Janecki
2.	Szkolenie „Geocaching – doskonała promocja Suwalszczyzny	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	Polska, Suwałki, 31.01-1.02.2013r.	J. Koncewicz, P. Pajer-Giełazys
3.	Dzień Otwarty LIFE	NFOŚiGW	Polska, Warszawa, 21.02.2013	T. Janecki
4.	Szkolenie „Wolontariat w parkach narodowych – prawo i zarządzanie”	Tatrzański Park Narodowy	Polska, Zakopane, 22-23.03.2013 r.	P. Pajer-Giełazys, A. Januszewicz, Ł. Skindziul
5.	„Podwyższenie atrakcyjności transgranicznego regionu poprzez włączenie etniczno-kulturowych zasobów w działalność turystyczną – Podróż do Etnobajki”	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	Białoruś, 2-7.04.2013r. i 08 – 12.05.2013r.	K.Łukowska, P. Pajer-Giełazys E. Ignatowicz, G. Januszewicz
6.	Szkoła Monitoringu ZMŚP	ZMŚP	Polska, Biała Góra, 9-11.04	T. Janecki, M. Romański
7.	Szkolenie „Turystyka jako znacząca dziedzina w zakresie rozwoju gospodarki Suwałk i Suwalszczyzny”	UM Suwałki	Polska, Suwałki, 26.04, 17.05, 14.06.2013 r.	P. Pajer-Giełazys, G. Januszewicz B. Perkowska, W. Malinowska
8.	Szkolenie „Produkcja i sprzedaż żywności lokalnej z pierwszej ręki od rolników i rodzimych wytwórców żywności”	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	Polska, Suwałki 28.11.2013 r.	G. Januszewicz, P. Pajer-Giełazys, B. Perkowska, W. Malinowska
9.	Konferencja „Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie:”	SGGW, Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie,	Polska, Rogów, 27-28.03.2012	J. Borejszo, W. Misiukiewicz, M. Barszczewski, K. Korsakowski
10.	Szkolenie nt. nielegalnego handlu , eksportu i importu dzikich zwierząt	MW	Polska, Muzeum Wigier – 3.12.2013 r.	Pracownicy WPN
11.	Konferencja „Dlaczego gatunki zagrożone są zagrożone?”	Klub Przyrodników	Polska, Łagów 12-14.04.2013 r.	A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak, J. Borejszo
12.	Sympozjum hymenopterologiczne	Ojcowski Park Narodowy	Polska, Ojców, 20-22.05.2013 r.	A. Krzysztofiak
13.	Projekt Centrum Integracji Kulturalnej „Scena na granicy”		Polska, Ełk 27.04.2013r.	W.Misiukiewicz
14.	Konferencja „Bioindykacja wyzwaniem nowoczesnej ochrony środowiska”	Uniwersytet Jana Kochanowskiego	Polska, Sobków, 11-13.09.2013 r.	A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak,

15.	konferencja inauguracyjna w Augustowie poświęcona projektowi LIFE+ „Czynna ochrona nizinnych populacji głuszcza w Borach Dolnośląskich i Puszczy Augustowskiej”		Polska, Augustów 22.04.2013r.	W.Misiukiewicz
16.	Warsztaty „Transgraniczny wymiar turystyki”	Polska Organizacja Turystyczna	Polska, Białystok, 10.10.2013r.	P. Pajer-Giełażys M. Łapiński
17.	„Nowe kierunki w edukacji przyrodniczej”	Ministerstwo Środowiska	Polska, Jachranka 19- 21.04.2013r.	M.Ambrosiewicz, J.Adamczewska, K.Łukowska
18.	Warsztaty fotograficzne „Laboratorium natury, czyli fotografia przyrodnicza dla celów edukacyjnych”	Poleski Park Narodowy	Polska, Poleski Park Narodowy – Urszulin, 13-15.05.2013	E.Perkowska, W. Misiukiewicz, M. Januszewicz, P. Pajer – Giełażys
19.	Szkolenie dotyczące prawa zamówień publicznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	Polska, Suwałki, 25.06.2013	Joanna Górecka
20.	„Development of protected areas systems and international cooperation: achievements and challenges”	Państwowe Biuro Obszarów Chronionych przy Ministerstwie Środowiska Litwy	Litwa, Dubingiai, 18- 19.07.2013 r.	J.Adamczewska, M.Ambrosiewicz:
21.	Konferencja inauguracyjna projektu LIFE „Czynna ochrona nizinnych populacji głuszcza na terenie Borów Dolnośląskich i Puszczy Augustowskiej – Augustów	LIFE+	Polska, Augustów, 22.11.2013 r.	J. Łoziński, T. Janecki, W. Misiukiewicz
22.	„Nowoczesne projektowanie i design (integracja działań kreatywnych osobowości Suwalszczyzny i Mazur Garbatych na rzecz promocji regionu)”,	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna	Polska, Suwałki, 25- 26.11.2013r.	Joanna Górecka
23.	„Funkcjonowanie populacji łosi na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku”	RDLP	Polska, Malinówka, 5.12.2013 r.	E. Perkowska, W.Misiukiewicz, D. Zaborowska, T. Huszcza,
24.	„Nowe spojrzenie na edukację ekologiczną”	Ministerstwo Środowiska	Polska, Warszawa, 12- 13.12.2013 r.	J. Adamczewska
25.	Energia odnawialna szansą rozwoju województwa podlaskiego	Politechnika Białostocka	Polska, Białystok 30- 31.01.2013	J. Borejszo, A. Januszewicz, Ł. Skiendziul, M. Wrona
26.	Warsztaty dotyczące wsiedlenia żubra do Puszczy Augustowskiej	SGGW w Warszawie, RDLP w Białymstoku	Polska, Augustów – Wojciech 7.03.2013	J. Łoziński, J. Borejszo, M. Ambrosiewicz, Ł. Skiendziul
27.	Szkolenie Eko-negocjator	CE2 Centrum Edukacji w Lublinie	Polska, Warszawa 20 – 21.05.2013	J. Borejszo
28.	Zrównoważony rozwój energetyki wiatrowej w północnej części województwa podlaskiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	Polska, Suwałki 14.06.2013,	J. Kamińska, J. Borejszo

Sporządzili Joanna Adamczewska, Lech Krzysztofiak, Aleksandra Mackiewicz, Jarosław Borejszo

Tabela 5f. Zakres monitoringu środowiska w 2013 r.

Monitorowane parametry	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finansowania
------------------------	----------	------------------------	-----------------------------------	---------------------

Meteorologia: kierunek wiatru, prędkość wiatru, temperatura powietrza, temperatura powietrza nad gruntem (5 cm), temperatura gruntu (5, 20, 50, 100 cm), wysokość opadu, wilgotność powietrza, usłonecznienie, promieniowanie, grubość pokrywy śnieżnej.	2002	Pomiary automatyczne	L. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Chemizm powietrza atmosferycznego: stężenie dwutlenku siarki w powietrzu, stężenie dwutlenku azotu w powietrzu.	2002	Co miesiąc	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadów atmosferycznych: objętość opadu, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co tydzień	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu podokapowego: objętość wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, fosfor fosforanowy, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez.	1995	Co miesiąc	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Chemizm roztworów glebowych: objętość wody, przewodność elektrolityczna, odczyn (pH), siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, chlorki, sód, potas, twardość ogólna, wapń, zasadowość, żelazo, mangan, glin ruchomy.	2004	Co miesiąc	T. Janecki	NFOŚiGW, WPN
Metale ciężkie i siarka w <i>Hypogymnia physodes</i> stężenia Pb, Cd, Cu i Zn; stężenia S.	1999	Co 2 lata	L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN
Wody podziemne: temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, sód, potas, wapń, magnez, mangan, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, żelazo, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT ₅ , O ₂ .	1995	4 razy w roku	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Wody powierzchniowe – rzeki: stan wody, prędkość przepływu, temperatura wody, przewodność elektrolit., odczyn pH, zawiesina ogólna, sód, potas, wapń, magnez, zasadowość, chlorki, siarka siarczanowa, azot azotanowy, azot amonowy, fosfor ogólny, BZT ₅ , O ₂ .	1994	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Chemizm opadu organicznego: opad organiczny (masa świeża), opad organiczny (masa sucha), siarka ogólna, azot ogólny, fosfor ogólny, wapń, magnez, sód, potas.	2005	Co miesiąc	A. Mackiewicz	NFOŚiGW, WPN
Flora i roślinność zlewni: skład gatunkowy, zdrowotność, rozmieszczenie	1999	Cały sezon wegetacyjny	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Struktura i dynamika szaty roślinnej na powierzchniach stałych: skład gatunkowy, żywotność, pierśnica drzew, wysokość drzew, pokrycie warstwy.	1998	Co 5 lat	M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Zdrowotność drzew i drzewostanów	2010	1/rok	A. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Epifity nadrzewne skład gatunkowy porostów, powierzchnia plech i ich zdrowotność	2007	1/rok	A. Krzysztofiak M. Romański	NFOŚiGW, WPN
Fauna epigeiczna (biegaczowate): struktura troficzna, struktura dominacji, aktywność.	2004	1/mc w sezonie wegetacyjnym (VIX)	A. Krzysztofiak L. Krzysztofiak	NFOŚiGW, WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

Załącznik 6 Zestawienie środków bezzwrotnych pochodzących ze źródeł krajowych i wydatki nimi finansowane w 2013 r.

Nazwa zadania	Źródło finansowania	Nr i data zawarcia umowy będącej podstawą realizacji zadania	Termin rozpoczęcia i ukończenia realizacji zadania ze środków pochodzących z podpisanej umowy dotacji (mm-rr)/(mm-rr)	Koszty poniesione w 2013 r.	Czy realizacja zadania jest zakończona? (TAK/NIE)	Zakres rzeczowy dotyczący zrealizowanych zadań ze środków pochodzących z podpisanej umowy dotacji
1	2	3	4	5	6	7
"Ograniczenie skutków antropopresji na terenie Wigierskiego Parku Narodowego poprzez zmniejszenie ładunku substancji niebezpiecznych emitowanych do atmosfery i gruntu z budynków mieszkalnych parku"	NFOŚiGW w Warszawie	188/2013/Wn-10/OP-WK-KU/D z dnia 26-04-2013	04-2013/12/2013	348 403,23	TAK	Termomodernizacja Lipowe 2, Maćkowa Ruda 55, Lipniak 23, instalacja kolektorów i budowa przydomowej oczyszczalni Lipowe 1
"Ograniczenie skutków antropopresji na terenie Wigierskiego Parku Narodowego poprzez zmniejszenie ładunku substancji niebezpiecznych emitowanych do atmosfery i gruntu z budynków mieszkalnych parku"	NFOŚiGW w Warszawie	190/2013/Wn-10/OP-WK-PN/D z dnia 26-04-2013	04-2013/12/2013	38 130,00	TAK	
"Modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej jako element ograniczający antropopresję na obszarze WPN"	NFOŚiGW w Warszawie	548/2011/Wn-10/OP-PO-PN/D z dnia 02-12-2011	12-2011/12-2013	214 154,40	TAK	Dostawa i montaż szlabanów i znaków drogowych, budowa drewnianej kładki i odbudowa pomostu widokowego na szlakach turystycznych
Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska"	NFOŚiGW w Warszawie	655/2012/Wn-10/OP-WK-LF/D z dnia 26-09-2012	09-2012/12-2017	5 435 629,03	NIE	Zakup gruntu, budowa przepustów dla płazów
"Ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym"	NFOŚiGW w Warszawie	818/2012/Wn-10/OP-WK-EF/D z dnia 27-11-2012	11-2012/12/2013	295 320,00	TAK	Oczyszczenie zbiorników wodnych z roślinnego mułu, wykonanie zabiegów odkraczania, wykonanie zabiegów koszenia roślinności zielnej
"Czynna ochrona zespołów ryb w wybranych ekosystemach wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	514/2013/Wn-10/OP-WK/D z dnia 23-07-2013	07-2013/12/2014	71 260,00	NIE	Zakup narybku siei, węgorza, pstrąga potokowego, lina
"Zmniejszenie zużycia energii cieplnej na potrzeby ogrzewania budynków WPN poprzez wykonanie termomodernizacji etap II zastosowanie odnawialnych źródeł energii"	NFOŚiGW w Warszawie	550/2011/Wn-10/OP-WK-KU/D z dnia 02-12-2011	12-2011/12-2013	142 248,53	TAK	Wymiana pompy ciepła, oczyszczanie studni głębinowych

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2013 ROKU

"Rozwój bazy edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	192/2013/Wn-50/EE-BS/D z dnia 29-04-2013	04/2013/03-2014	377 043,89	NIE	Budowa terenowej infrastruktury edukacyjnej przy Muzeum Wigier, doposażenie ekspozycji Muzeum
"Remont wylęgarni ryb WPN w miejscowości Tartak	NFOŚiGW w Warszawie	641/2012/Wn-10/OP-WK-EF/D z dnia 09-10-2012	10-2012/12-2013	70 514,51		Remont dachu, wymiana drzwi, wymiana pompy
"Ochrona ichtiofauny i zasobów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	138/2013/Wn-10/OP-WK-EF/D z dnia 05-04-2013	04-2013/11-2013	50 657,40		Zakup łodzi i silników
"Ochrona wybranych ekosystemów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	139/2013/Wn-10/OP-WK-EF/D z dnia 05-04-2013	04-2013/11-2013	37 800,00		Zakup silnika
Zadanie nr 1 "Czynna ochrona ekosystemów leśnych Wigierskiego Parku Narodowego w 2013 roku"	Fundusz Leśny	ZP-13/13 z dnia 24-05-2013	24-05-2013 / 09-12-2013	385 130,60	TAK	Przebudowa drzewostanów, ochrona upraw przed zwierzyną, ochrona ptaków
Zadanie nr 2 "Ochrona przeciwpożarowa i przed szkodnictwem na terenie Wigierskiego Parku Narodowego"				376 363,28		Konserwacja nawierzchni dróg dojazdowych, powiększenie prześwitu dróg, porządkowanie przy drogach publicznych, obsługa PAD, zakup samochodu
Zadanie nr 3 "Badanie dynamiki zmian poziomu wód podziemnych oraz ich wpływu na podmokłe ekosystemy leśne Wigierskiego Parku Narodowego"				47 407,96		Zakup sprzętu, inwentaryzacja przyrodnicza stanowisk badawczych, organizacja warsztatów
Zadanie nr 4 "Badanie organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego - etap II"				118 760,86		Zakup sprzętu, inwentaryzacja grzybów, porostów, mszaków, śluzowców, owadów
Zadanie nr 5 "Badanie znaczenia otwartych przestrzeni śródleśnych dla zachowania różnorodności gatunkowej owadów na przykładzie motyli i pszczołowatych- etap I"				45 429,93		Zakup sprzętu, konsultacje, opracowanie wyników i sporządzenie raportu
Zadanie nr 6 "Doskonalenie systemu obserwacji zmian środowiska przyrodniczego w ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku" Narodowego"				115 419,48		Zakup sprzętu
Zadanie nr 7 "Renaturyzacja ekosystemów leśnych w obwodach ochronnych Słupie, Powały i Krzywe"				razem Fundusz Leśny		1 145 083,19
"Organizacja XXII Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego"	WFOŚiGW w Białymstoku	016/13/B-EE/SE-319/D z dnia 28-03-2013	03-2013/09-2013	9 700,00	TAK	Organizacja XXII Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego

"Poznać i chronić przyrodę - aktywna edukacja ekologiczna w Wigierskim Parku Narodowym poprzez warsztaty i publikację"	WFOŚiGW w Białymstoku	010/13/B-EE/PO-319/D z dnia	03-2013/12-2013	47 507,58	TAK	druk kwartalnika "Wigry", zakup materiałów
Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska"	Komisja Europejska - Instrument Finansowy LIFE+	LIFE11 NAT/PL/000431 z dnia 04-10-2012 r.	04-10-2012/ 12/2017	2 213 569,31	NIE	Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska"
"Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego"	NFOŚiGW w Warszawie	963/2013/Wn-10/OP-PO-PS/D z dnia 24-12-2013	11-2013/11-2014	4 669,05	NIE	Budowa infrastruktury przy OeŚ Stupie, budowa infrastruktury w Krzywem, zakup sprzętu
"Ograniczenie presji turystycznej na cennych przyrodniczo obszarach Wigierskiego Parku Narodowego"	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych	POIS.05.01.00-00-437/12 z 29-11-2013 r.	09-2013/11-2014	26 457,92	NIE	Budowa infrastruktury przy OeŚ Stupie, budowa infrastruktury w Krzywem, zakup sprzętu
Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2013	Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu	35/2012/F z 01-02-2013	02-2013/11-2013	95 386,61	NIE	Realizacja programu badawczo-pomiarowego ZMŚP w Stacji Bazowej Wigry w roku 2013
Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych	POIS.05.03.00-00-275/10 z 25-01-2011 r.	2010/2014	243 431,61	NIE	Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska
	Dotacja celowa z Ministerstwa Środowiska					
	NFOŚiGW w Warszawie	61/2013/Wn-10/OP-IN-PS/D z dnia 20-02-2013	02-2013/06-2014	42 958,47	NIE	Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Ostoja Wigierska
RAZEM				10 909 924,73	X	X

Sporządziły: Alicja Cichocka, Małgorzata Kowalewska

Tabela 6a Projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2013 r.

Lp.	Tytuł projektu	Czas realizacji	Organizacja wiodąca	Źródła finansowania	Kwota dotacji [zł]	Liczba osób uczestniczących w projekcie
1.						
2.						

Sporządziła Joanna Górecka

A* liczba pracowników WPN zaangażowanych w projekt

B* liczba uczestników działań związanych z projektem

Załącznik 7 Szkółki w 2013 r.

Brak szkółek w Wigierskim Parku Narodowym.

Załącznik 8 Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych w 2013 r.

[ha]

Lp.	Wyszczególnienie	Wg proj. planu och. (na 20 lat)	2013 r.		Plan na 2014 r.	Uwagi
			plan	wykonanie		
1.	Odnowienia					
2.	Zalesienia					
3.	Poprawki i uzup./Dolesienia luk		1,87	1,87	2,2	
4.	Pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach		8,88	8,88	7,84	
5.	Czyszczenia wczesne		10,93	10,93	6,50	
6.	Czyszczenia późne		10,29	10,29	10,80	
7.	Wprowadzanie podszytów		-	-	-	
8.	Trzebieże wczesne		50,90	50,90	68,22	
9.	Trzebieże późne		171,50	171,50	143,94	

Sporządził Łukasz Skiendziul

Załącznik 9 Ochrona lasu w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	2013 r.		Plan na 2014 r.	Uwagi	
			plan	wykonanie			
1.	Próbne poszukiwanie owadów w ściółce	liczba prób	57	57	57		
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	17	17	16	
		feromonowe	szt.	227	227	227	
3	Skrzynki Lęgowe	nowe	szt.	0	0	0	
		stare	szt.	860	860	805	
	Zabezpieczanie	chemiczne	ha	70,05	70,05	69,30	

4.	upraw przed zwierzyną	mechaniczne	ha				
		grodzienie	ha	0,45	0,45	1,94	
5.	Pasy ppoż.	nowe	km				
		istniejące	km	0,12	0,12		
6.	Liczba pożarów lasu szacunek strat		szt./ha				
			tys. zł				

Sporządził Łukasz Skiendziul

Załącznik 10 Pozyskanie drewna w 2013 r.

[tys. m³]

Lp.	Wyszczególnienie	2013 r.			Plan na 2014 r.	Uwagi
		wg operat. urzędz.	Plan	wykonanie		
1.	Pozyskanie	ogółem	12,10	11,05		So – 7,10
	w tym	grubizna	11,69	10,68		So – 6,87
2.	Grubizna iglasta	ogółem	10,88	10,06		So – 6,87
	w tym z cięć	przebudowy	-	-	-	-
		przygodne i sanit.	4,81	3,74		Posusz i wiatrolomy
		trzebieży/czyszcz.	6,07	6,32		So – 5,89
3.	Grubizna	ogółem	0,81	0,62		Brz – 0,53
	w tym z cięć	przebudowy	-	-	-	-
		przygodne i sanit.	0,28	0,08		Posusz i wiatrolomy
		trzebieży/czyszcz.	0,53	0,54		Brz- 0,48

Sporządził Wojciech Kamiński

Tabela 10a. Sprzedaż drewna w 2013 r.

[m³]

Lp.	wyszczególnienie	drewno iglaste						drewno liściaste						Ogółem
		Wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia (W0)	Średniowymiarowe do przerobu przemysłowego (S2, S3)	Średniowymiarowe mierzone w szt. pojedynczo lub grupowo (S1)	Średniowymiarowe opałowe (S4)	Małowymiarowe (M)	Razem	Wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia (W0)	Średniowymiarowe do przerobu przemysłowego (S2, S3)	Średniowymiarowe opałowe (S4)	Małowymiarowe (M)	Razem		
1.	stan na 1.01.2013r. remanent w lesie	11	960	0	0	0	71	0	0	1	0	1	72	
3.	pozyskanie	2733	5686	0	1643	339	10401	37	136	445	32	650	11051	
2.	przychód inny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
4.	sprzedaż	2744	5740	0	1643	339	10461	37	136	442	32	647	11108	
5.	stan na 31.12.2013 r. remanent w lesie	0	6	0	5	0	11	0	0	4	0	4	15	

Sporządził Wojciech Kamiński

Załącznik 11 Ochrona zwierząt w 2013 r.

Tabela 11a. Liczebność wybranych gatunków zwierząt w 2013^c r.

Lp.	Gatunek	Liczba ^{x/}	Uwagi
1.	Bóbr	160	
2.	Wilk	13	
3.	Ryś	1	
4.	Wydra	10	
5.	Borsuk	40	
6.	Lis	130	
7.	Orlik krzykliwy	1	a
8.	Bielik	3 gniazda	d
9.	Kania ruda		
10.	Kania czarna		
11.	Trzmielojad	0	
12.	Bocian czarny	0	

Sporządził: Wojciech Misiukiewicz

a Pojawiające się przechodnie, migrujące, b Występują, brak danych liczbowych (w 2012 r. nie inwentaryzowano), c Tylko ślady bytowania, d Wyznaczone strefy ochronne

Tabela 11b. Ochrona zwierząt łownych w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Teoretyczna pojemność parku	2013						2014	
				stan na początku roku	przewid. przyrost	redukcja			wskaźnik poziomu redukcji w % ²⁾	przewid. stan na początek u roku	plan redukcji
						plan	wykonanie ¹⁾	% wykonania planu			
1.	Łosie ogółem	szt.	45	35	7	-	-			42	-
	w tym: byki	szt.		15		-	-			15	-
	klępy	szt.		20		-	-			20	-
	łośzaki	szt.		x	7	-	-			7	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	160	260	52	27	18	66,7	6,9	294	27
	w tym: byki	szt.		100		8	7			93	8
	łanie	szt.		160		15	7			153	15
	cielęta	szt.		x	52	4	4			48	4
3.	Sarny ogółem	szt.	250	250	50	20	1	5,0	0,4	299	20
	w tym: rogacze	szt.		110		9	1			109	12
	kozy	szt.		140		9	0			140	6
	koźłeta	szt.		x	50	2	0			50	2
4.	Dziki ogółem	szt.	140	160	144	50	30	60,0	18,7	274	50
5.	Wydatki na ochronę zwierząt	zł				64 000	61 388				64.000
	w tym: zagospodarowanie	zł				2 000	817				2 000
	groźenie pól	zł				-	-				-
	odszkodowania	zł				60.000	59 191				60.000
	koszty redukcji	zł				2 000	1 380				2 000
6.	Wpływy z ochrony zwierząt	zł				14 000	7 202				14.000
	w tym: z redukcji	zł				14 000	7 202				14.000
7.	Pow. zreduk. szkód	ha				40,0	42,5				40,0
8.	Pow. istotnych uszkodzeń d-stanów	ha				45,00	10,59				45,0

1) wykonanie obejmuje redukcję i upadki zwierzyny

2) odstrzał redukcyjny/liczebność stada podstawowego % redukcja następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego (zwierzyna płowa – 20%, dziki – 100%)

Sporządziła Dorota Zaborowska

Załącznik 12 Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2013 r.

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia (ha)	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszenie	Łąki podmokłe i bagna – 28,03 ha	wrzesień	Pokos wywieziono poza powierzchnię i pozostawiono do naturalnego rozkładu.
Wyrywanie poszczególnych sztuk niecierpka gruczołowatego	31,12 ha	maj-sierpień	Zabieg wykonano kilkakrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasaż zutylicowano.
Wycinanie, karczowanie i usuwania odrośli klonu jesionolistnego.	235 szt., 4,91 ha	kwiecień-sierpień	Zabieg usuwania odrośli wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasaż zutylicowano.
Wycinanie, karczowanie i usuwania odrośli robinii akacyjowej.	47 szt., 0,40 ha	kwiecień-sierpień	Zabieg usuwania odrośli wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasaż zutylicowano.
Wyrywanie części nadziemnej i podziemnej nawłoci kanadyjskiej.	0,012 ha	lipiec	Biomasaż zutylicowano.
Wyrywanie części nadziemnej i podziemnej róży pomarszczonej	0,50 ha	maj, październik	Zabieg wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasaż zutylicowano.
Wyrywanie części nadziemnej i podziemnej winobluszcza.	0,018 ha	kwiecień/maj	Biomasaż zutylicowano.
Wykaszenie zarośli trojeści amerykańskiej.	0,80 ha	czerwiec, sierpień	Zabieg wykonano dwukrotnie w celu usunięcia ekspansywnego gatunku rośliny obcego pochodzenia. Biomasaż zutylicowano.
Wycinanie, karczowanie i usuwania odrośli czeremchy amerykańskiej.	3440 szt., 5,19 ha	kwiecień-sierpień	Biomasaż zutylicowano.
Wycinanie, karczowanie i usuwania odrośli dębu czerwonego.	520 szt.	kwiecień/maj	Biomasaż zutylicowano.
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.	9,72 ha	wrzesień	Biomasaż usunięto z powierzchni.
Wypas krowy owce konie inne	Łąki i pastwiska wydzierżawione rolnikom - 21,1 ha	maj -wrzesień	Ekstensywny wypas.

Sporządził: Łukasz Skiendziul

Załącznik 13 Czynna ochrona ichtiofauny w 2013 r

Sortyment: B – bardzo duży, DS – duży średni, D – duży, S – średni, M – mały

Jezioro (rzeka) – pow. lustra wody w ha	Odłowy (regulacyjne, kontrolne, tarlaki) w kg							Intensywność odłowy [kg/ha]	Zarybienia		Uwagi: w jakim okresie dokonywano zarybień
	sortyment								stadium – szt./kg.	intensywność zarybień [szt./ha]	
Gatunek	B	DS	D	S	M	BEZ SORT.	Razem				
I. Wigry – 2202,035	Odłowy kontrolne raków, odłowy regulacyjne ryb oraz odłowy tarlaków										
sieja						3,0	3,0		wylęg –126 000 szt. narybek jesienny 20000 szt.	5,45 9,08	w okresie 17.04 – 26.04 w dniu 22.10
sielawa						11115,5	11115,5		wylęg– 48 320 000 szt.	21 943,34	w okresie 17.04 – 26.04
węgorz		259,5					259,5				
szczupak	37	686,5					723,5		wylęg – 2 395 000 szt.	1087,63	w okresie 07.05 – 11.05
lin			816				816,0		kroczek 550 kg.	6,5	w okresie 05.11 – 07.11
okoń		397			2,0		399,0				
leszcz			421,5	22	54,5		498,0				
płoc				583	459,5		1042,5				
drobnica						12	12,0				
Razem	37	1343	1237,5	605	516	11130,5	14 869	6,75			
II. Pierty – 233,28	zarybianie										
szczupak									wylęg – 230 000 szt.	986	w dniu 13.05
lin									kroczek 140 kg.	15	w dniu 07.11
III. Mulaczysko – 18,19	zarybianie										
sieja									wylęg – 500 000 szt.	27487,6	w dniu 22.10
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1649,2	w dniu 14.05
IV. Leszczewek – 22,02	zarybianie										
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1362,4	w dniu 10.05
V. Omulówek – 17,8	zarybianie										
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1685,4	w dniu 14.05
VI. Krusznik – 26,71	zarybianie										
szczupak									wylęg – 30 000 szt.	1123,2	w dniu 23.10
VII. Czarna Hańcza	zarybianie										
pstrąg potokowy									nar. jesienny 4000 szt.	ok 2 000 szt./1 km cieku	
VIII. Białe Wigierskie 101,5	odłowy kontrolne raków										
IX. Długie Wigierskie 80,38	odłowy kontrolne ryb i raków										

Sporządził Michał Osewski

Załącznik 14 Turystyka i komunikacja w 2013 r.

Szlaki turystyczne (park + otulina)		
Piesze		
Lp.	Nazwa	Długość [m]
1	czerwony Śladami Lityńskiego	7 302,71
2	czerwony Krusznik - Monkinie - Danowskie	5 916,22
3	czerwony Nad Czarną Hańczą	13 019,48
4	czarny St. Folwark - Nowa Wieś - Lipniak	10 061,95
5	zielony Wokół Wigier im. A. Patli	45 327,87
6	zielony Nad sucharami	6 842,84
7	żółty Krzywe - Kaletnik	17 189,05
8	niebieski M. Huta - Krzywe - Gawrych Ruda	20 000,72
9	niebieski Ur. Węzał - M. Ruda - W. Most - Gremzdówka	11 355,16
10	żółty Danowskie - Tobołowo Sarnetki	12 563,53
suma		149 579,53
Piesze łącznikowe		
1	czarny Na Dziewiętnasty kilometr	2 185,53
2	czarny W dolinę Cz. Hańczy od południa	1 550,30
3	czarny W dolinę Cz. Hańczy od północy	1 479,81
4	Czarny Nad Jezioro Staw	2 600,00
suma		7 815,64
Spacerowe		
1	Ścieżka spacerowa żółta Dąbek	1 574,39
Rowerowe		
1	Tajemnice Światła (JPiI)	16 370,11
2	żółty Krzywe - St. Folwark	9 420,39
3	czerwony Podlaski Bociani	40 051,17
4	zielony Międzynarodowy R11	40 713,41
5	niebieski M.Huta - Leszczewo - St. Folwark	10278,332
suma		116 833,42
Szlaki dojścia		
1	do wapienników	251,26
2	od księdza - do trasa narciarskich Krzywe	517,20
3	do krzyża powstańców Sarnetki	127,11
4	do krzyża prawosławnego Wiatrołuża	81,74
5	do modrzewi Leszczewek	242,75
suma		1 220,05
Trasy Narciarskie		
1	Trasa Słupie	7 087,79
2	Trasa Krzywe	8 232,97
suma		15 320,76
Ścieżki edukacyjne		
1	Ścieżka Suchary	2 068,55
2	Ścieżka Płazy	4 297,51
3	Ścieżka Puszcza	3 649,25
4	Ścieżka Las	1 521,32
5	Ścieżka Jeziora	5 247,52
6	Ścieżka Samle	4 784,83
suma		21 568,99
Łączna suma długości oznakowanych dróg udostępnionych do turystyki na terenie parku i otuliny wynosi 273 km		

Sporządził Adam Januszewicz

Załącznik 15 Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013
			budżet	budżet
1.	Zatrudnienie ogółem stan na 31.XII.	osób	83	83
	w tym:			
	stanowiska robotnicze	osób	12	13
	w biurze dyrekcji	osób	43	42
	prac. inż.techn.:	osób	28	28
	w tym w terenie	osób	24	24
	pozostałe stanowiska nierobotnicze	osób	-	-
	pracownicy sezonowi	osób	-	-
2.	średnia płaca ogółem:	tys. zł.	3,7	3,87
	w tym:			
	robotnicy	tys. zł.		
	nierobotnicy	tys. zł.		
3.	Wykształcenie stan na 31.XII.			
	wyższe	osób	43	43
	średnie	osób	32	31
	zawodowe	osób	5	5
	podstawowe	osób	3	4

Sporządziła: Alicja Sobota

Tabela 15a Wykaz pracowników i pełnionych funkcji w 2013 r. Stan na 31.XII.2013 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko
1.	Adamczewska Joanna	Kierownik działu Edukacji
2.	Adamczewski Jacek	Spec. ds. edukacji
3.	Aleksandrowicz Waldemar	Podleśniczy
4.	Ambrosiewicz Maciej	P.O kierownika Muzeum Wigier
5.	Barszczewski Marek	st. strażnik
6.	Bednarek Jerzy	Leśniczy
7.	Bednarek Joanna	Podleśniczy
8.	Bielawski Zbigniew	Nadleśniczy
9.	Bogusławski Zbigniew	z-ca dyrektora
10.	Borejszo Jarosław	Kierownik Działu Ochrony Przyrody
11.	Budrowska Barbara	Ref. Ds. administracyjno-gospodarczych
12.	Bulkowski Krzysztof	St. strażnik W.O.O. Wigry
13.	Butkiewicz Andrzej	Podleśniczy
14.	Chiliński Sławomir	Operator ciągników
15.	Cichocka Halina	St. księgową
16.	Daniłowicz Andrzej	Robotnik gospodarczy
17.	Dobreńczyk Marta	Spec.ds. edukacji

18.	Górecka Joanna	Spec. ds. edukacji
19.	Gwaj Andrzej	Leśniczy
20.	Gwaj Piotr	Strażnik straży parku
21.	Gwiazdowski Paweł	Strażnik straży parku
22.	Hołubowicz Antoni	Robotnik gospodarczy
23.	Huszczka Tomasz	Leśniczy
24.	Ignatowicz Elżbieta	Ref. ds. administracyjnych
25.	Janecki Tomasz	St. spec. ds. ochrony przyrody
26.	Januszewicz Adam	Spec. ds. udostępniania parku
27.	Januszewicz Małgorzata	Spec. ds. edukacji
28.	Jeromin Marek	Leśniczy
29.	Juskiewicz Marek	Leśniczy
30.	Kamińska Janina	St. spec. ds. ochrony przyrody
31.	Kamiński Maciej	z-ca dyrektora
32.	Kamiński Wojciech	St. spec. ds. ochrony przyrody
33.	Karaś Małgorzata	St. spec. ds. ochrony przyrody
34.	Kisłowski Radosław	podleśniczy
35.	Kolenkiewicz Mieczysław	Podleśniczy
36.	Kołodziejowski Sławomir	Podleśniczy
37.	Koncewicz Beata	St. księgowy
38.	Koncewicz Józef	Leśniczy
39.	Kopiczko Marta	Gł. księgowy
40.	Korsak Jerzy	Rybak jeziorowy
41.	Korsakowski Jan	Rybak jeziorowy
42.	Korsakowski Karol	Komendant Straży Parku
43.	Kowalewska Małgorzata	St. ref. ds. administracyjnych
44.	Krzysztofiak Anna	Adiunkt prac. nauk. edukac.
45.	Krzysztofiak Lech	Kierownik Prac. Naukowo-Edukacyjnej
46.	Kuczkowski Krzysztof	Konserwator
47.	Łapiński Maciej	Spec. informatyk
48.	Łoziński Jacek	Dyrektor
49.	Łukowska Katarzyna	St. spec. ds. edukacji
50.	Mackiewicz Aleksandra	Spec. ds. ochrony przyrody
51.	Mackiewicz Stefan	Kierownik zespołu administracyjno-gosp.
52.	Makowska Danuta	Sekretarka
53.	Malinowska Wiesława	Spec. ds. edukacji
54.	Maliszewski Andrzej	Konserwator
55.	Misiukiewicz Wojciech	Spec. ds. edukacji
56.	Myszkowski Wiesław	Podleśniczy
57.	Niedźwiecki Łukasz	Podleśniczy
58.	Opanowski Antoni	Rybak hodowca
59.	Osewski Michał	Konserwator W.O.O. Wigry
60.	Pajer Paulina	Specjalista
61.	Perkowska Barbara	Kier. zespołu ds. udostępniania parku
62.	Perkowska Elżbieta	St. Spec. ds. edukacji
63.	Pieczyński Piotr	St. spec. ds. ochrony przyrody
64.	Piętka Sławomir	Podleśniczy
65.	Polakowski Paweł	Podleśniczy
66.	Rogała Piotr	Leśniczy
67.	Romański Maciej	Asystent –pracownik naukowy

68.	Skiendziul Łukasz	Adiunkt parku
69.	Sobota Alicja	Spec. ds. kadr i płac
70.	Steczowski Krzysztof	Spec. ds. udostępniania parku
71.	Szczęsny Mariusz	st. laborant
72.	Sznejder Romuald	St. Strażnik straży parku
73.	Szuszko Wiesław	Rybak jeziorowy
74.	Świacki Leszek	Leśniczy
75.	Tarlecki Zbigniew	Leśniczy
76.	Warakomski Michał	Rybak jeziorowy
77.	Wasilewska Bożena	Robotnik gospodarczy
78.	Wasilewski Janusz	Robotnik gospodarczy
79.	Wąsowicz Dorota	Sprzątaczką
80.	Wąsowicz Wojciech	Podleśniczy
81.	Wrona Marek	St. inspektor ds. remont. budowlanych
82.	Zaborowska Dorota	Ref. techniczny
83.	Zaborowski Zdzisław	Leśniczy

Sporządziła: Alicja Sobota

Załącznik 16 Wypadki przy pracy w 2013 r.

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie				
		13 dni	428 dni	ponad 28 dni	Ciężkie uszkodzenie ciała	śmiertelny
2012	2	0	1	1	0	0
2013	1	0	1	0	0	0

Sporządził Wojciech Kamiński

Załącznik 17 Majątek parku w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie		Stan na 31.12. 2012 r. [szt.]	Stan na 31.12.2013 r.			Szacunkowa wartość w tys. zł	Uwagi (zakup., budowa w 2013)
				ogółem	d o b r y	do remon tu		
1.	Budynki	ogółem ^x	94	94	79	15	21 089	
	w tym:							
		mieszkalne	31	31	24	7	2836	
		gospodarcze	57	57	56	1	1046	
		administracyjne	1	1		1	1879	
		muzeum	1	1	1		8630	
		warsztaty	x	x				
		magazyny	1	1		1	93	
		inne	3	3	3		3096	
2.	Osady leśne teren. ^{xx}		23	23	18	5	1793	
3.	Pokoje gościnne		18	18				

4.	Ważniejsze maszyny i urządzenia:						
	sam. osobowe	4	2			182	
	sam. ciężarowe	1	1			112	
	sam. terenowe	11	7			377	
	ciągniki	2	2			176	
	pilarki	16	14	14		24	
	kserografy	6	4			104	
5.	Wartość środków trwałych [zł]	1 482 395	1 490 696				

Sporządzili Małgorzata Kowalewska i Stefan Mackiewicz

Załącznik 18 Członkostwo w organizacjach międzynarodowych w 2013 r.

Lp.	Organizacja	Rok przystąpienia	Zasady przynależności (bierna / czynna)	Przedstawiciel Parku w organizacji
1	Federacja Europarc	1999	czynna	brak
2	Konwencja Ramsarska	2002	czynna	brak

Sporządził Jarosław Borejszo

Załącznik 19 Informatyka w 2013 roku

	Komputery ogółem (szt.)	100
	a) panele dotykowe	17
	b) komputery Info-Box	6
	c) komputery stacjonarne	63
	d) laptopy	14
	Liczby zakupionych komputerów w 2013 r.	5
	Sieci komputerowe	
	WPN	
	a) sieciowy system operacyjny - Win 2003 serwer	1
	b) liczba stałych, czynnych stacji roboczych	42
	Muzeum Wigier	
	a) serwer	1
	b) liczba czynnych stacji roboczych	8
	GIS	
	Programy GIS (szt. licencji)	
	ArcView	7
	Arc Gis - ArcInfo	2
	MapInfo	5
	GeoMedia	1
	ArcPAD	1
	ArcEditor	1
	MS Acces (w ramach MS Office Prof.)	51
	mLas Inżynier	14
	aplikacja serwer	1
	aplikacja klient	18
	Własne strony WWW	

	wersje obcojęzyczne	Tak
	Liczba wejść na stronę w 2013 r.	56472
	Kadry	
	Specjalista Informatyk – Maciej Łapiński	1 etat
	Asystent (pracownik naukowy) - Maciej Romański	1 etat
	Specjalista do spraw edukacji – Joanna Górecka	1 etat

Sporządził Maciej Łapiński

**Załącznik 20 Współpraca z organizacjami samorządowymi, ekologicznymi i innymi
w 2013 r.**

Lp.	Partner	Zakres współpracy	Efekt
1.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie”	Promocja, turystyka	Wspólne imprezy turystyczne:: „Dzień Rybaka”, „Jedź rowerem z LGR-em”
2.	Krzysztof Gajdziński KAYF	Promocja	Mararon Wigry
3.	Urząd Miejski w Suwałkach Centrum Informacji Kulturalno-Turystycznej w Suwałkach	Promocja	Wspólne akcje promocyjne, targi turystyczne, sprzedaż suwali
4.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku	Promocja, przewodnictwo, turystyka	Wspólne działania promocyjne, targi turystyczne, wydawnictwa
5.	Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna w Białymstoku	Promocja	Targi turystyczne, wyróżnienia z okazji obchodów 50-lecia it w Polsce, współpraca przy przygotowaniu wydawnictw (Rowerem po województwie podlaskim) i Biuletynu it
6.	Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna w Suwałkach	Promocja, informacja turystyczna	Szkolenia, sprzedaż materiałów informacyjnych i gadżetów, platforma pływająca - chrzest
7.	Suwalska Organizacja Turystyczna w Suwałkach	Promocja, informacja turystyczna	Szkolenia, wspólny udział w targach turystycznych
8.	Stowarzyszenie Ziemia Sejneńska	Promocja	Targi turystyczne, wymiana informacji
9.	Wigierskie Stowarzyszenie Turystyczne w Starym Folwarku	Turystyka	Wymiana informacji, obsługa grup turystycznych, ulotka, rowery
10.	Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy w Gawrych Rudzie	Turystyka i edukacja	Obsługa grup wycieczkowych.
11.	Urząd Gminy w Suwałkach	Turystyka	Działania promocyjne
12.	PTTK Oddział Suwałki	Turystyka	Wycieczki narciarskie, rajdy, regaty,
13.	Suwalskie Stowarzyszenie Morsów „Bobry” Suwałki	Turystyka	Wynajęcie plaży i sanitariatów dla morsów
14.	Zespół Szkół nr 8 SP nr 2 Suwałki	Edukacja	Cykl zajęć edukacyjnych „Z przyrodą za pan brat”,
15.	Państwowa Szkoła Zawodowa	Turystyka	Współpraca z praktykami odbywającymi w parku praktyki dot. obsługi ruchu turystycznego

Sporządziła: Barbara Perkowska